

**ERGENLERDE İNTERNET
VE PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIM
DAVRANIŞININ İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Aykut GÜNLÜ

Eskişehir, 2016

**ERGENLERDE İNTERNET VE PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIM
DAVRANIŞININ İNCELENMESİ**

Aykut GÜNLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Aydoğın Aykut CEYHAN

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Temmuz, 2016

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Aykut GÜNLÜ'nün "Ergenlerde İnternet ve Problemlı İnternet Kullanım Davranışının İncelenmesi" başlıklı tezi 19.07.2016 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Prof.Dr. A.Aykut CEYHAN	
Üye	: Doç.Dr. Coşkur ARSLAN	
Üye	: Yard.Doç.Dr. Ramazan AKDOĞAN	

Prof.Dr. Esra CEYHAN
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

ERGENLERDE İNTERNET VE PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIM

DAVRANIŞININ İNCELENMESİ

Aykut GÜNLÜ

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temmuz, 2016

Danışman: Prof.Dr. Aydoğan Aykut CEYHAN

Araştırmada, ergenlerin genel internet kullanım davranışlarının, internet ortamında oyun oynama davranışlarının betimlenmesi ve bu davranışlar bakımından problemliliği internet kullanım düzeylerinin önemli bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, araştırmada genel internet kullanım süresi, internette oyun oynama süresi, problemliliği internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Son olarak ise ergenlerin internet hakkındaki görüşlerinin nitel olarak betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu toplam 1088 lise öğrencisinden oluşmuştur. Araştırmanın verilerini toplamak için “Problemliliği İNTERNET Kullanım Ölçeği-Ergen”, “Genel Ertelme Ölçeği”, “Akademik Ertelme Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Anketi”nden yararlanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre ergenlerin günlük internet kullanım süresi 30 dakika ile 15 saat arasında, ortalaması saat olarak 3.42’dir. Ergenlerin internet kullanım süresi arttıkça problemliliği internet kullanım düzeyleri de artmaktadır. Ergenler en çok cep telefonu ile internet kullanmaktadır. Ayrıca cep telefonu ile kullanan ergenler, taşınabilir bilgisayar ile kullananlara göre daha yüksek problemliliği internet kullanım düzeyine sahiptirler. Ergenler interneti en çok eğlenmek-vakit geçirmek için kullanmaktadır. Ayrıca eğlenmek-vakit geçirmek ile iletişim kurmak amaçlı internet kullanan ergenlerin problemliliği internet kullanım düzeylerinin bilgi elde etmek amaçlı internet kullananlara göre daha yüksek problemliliği internet kullanım düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. İki den fazla kişiyle oynanan oyunları oynayanların problemliliği internet kullanım düzeyleri tek ve iki kişiyle oynanan oyunları tercih edenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırmada internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile genel ertelme düzeyi arasında, problemliliği internet kullanımı ile genel ertelme düzeyi arasında ve günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile akademik ertelme düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Problemliliği internet kullanımı ile akademik ertelme düzeyi arasında ise pozitif yönde - anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ergenlerin interneti en çok bilgi elde etme aracı olarak gördüğü belirlenmiştir. Ergenler internetin en çok olumlu yönünün bilgi elde etmeyi sağlaması olduğunu ve en çok olumsuz yönünün ise boşa zaman kaybettirmesi olduğunu ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Problemliliği internet kullanımı, İNTERNET bağımlılığı, Genel ertelme,

Akademik ertelme, Ergen

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE INTERNET AND PROBLEMATIC INTERNET USAGE BEHAVIOR OF ADOLESCENTS

Aykut GÜNLÜ

Guidance and Psychological Counseling Program

Department of Educational Sciences

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, July, 2016

Advisor: Prof.Dr. Aydoğan Aykut CEYHAN

The aim of this study is to determine the internet usage behaviors of adolescents, describe playing game behaviors on the internet and investigate the level of problematic internet usage. Furthermore, the correlation of general procrastination and academic procrastination the level of problematic internet usage, the time spent on the internet for playing game and the time spent on general internet usage on investigated. Also it is aimed at describing adolescents' ideas about internete qualitatively. The participants of study were 1088 high school students. The instruments used for data collection were "Problematic Internet Usage-Adolescents", "General Procrastination Scale", "Academic Procrastination Scale" and "Personal Information Form".

The research findings reveal that adolescents use internet between 30 minutes and 15 hours per day, on average 3.42 hours. The more they use internet the more problematic internet usage behavior they have. The adolescents mostly use internet on their mobile phones. The adolescents using mobile phones for internet have more problematic internet usage behavior than the adolescents using lap top for internet. They mostly used for fun and spending time. Also, the adolescents using for fun, spending time and communication have more problematic internet usage behavior than the ones using internet for getting information. The adolescents playing game on the internet for more than two people have more problematic internet usage behavior the ones playing game for one person two people. Moreover, there were meaningful positive correlation between the daily average playing time on the internet and the general procrastination level, between the problematic internet usage and general procrastination, between the daily average playing time on the internet and academic procrastination. It is also determined that was a meaningful positive intermediate correlation between problematic internet usage and academic procrastination. Furthermore, it is determined that the adolescents see internet as a way of getting information. The adolescents expressed that getting information as the advantages of the internet is spending time a lot as the disadvantages of the internet.

Key words: Problematic internet usage, Internet addiction, General procrastination, Academic procrastination, Adolescent.

19/07/2016

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu, çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm çalışmalarda bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan "bilimsel intihal tespit programı"yla tarandığını ve hiçbir şekilde "intihal içermediğini" beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

AŞKIN GÜNLÜ

ÖNSÖZ

Günümüzde teknoloji hızlı bir şekilde gelişmekte ve değişmektedir. Teknolojik gelişmeler, avantajlarının yanında dezavantajlarını da beraberinde getirmektedir. Özellikle ergenlerin ve çocukların sıklıkla kullandığı ve yakından takip ettiği internet gelişiminde de aynı durumun yaşandığı görülmektedir. Her geçen gün internetin ergenler üzerindeki olumsuz etkisinin artmasından dolayı da ergenlerin problemleri internet kullanım davranışlarının belirlenmesi ve buna yönelik önlemlerin alınması önem taşımaktadır. Böylece alınabilecek önlemler ile de eğitim çağında bulunan ergenlerin akademik başarılarının da artabileceği düşünülmektedir.

Yüksek lisans tez sürecine heyecanlı bir şekilde başlayıp, heyecanlı bir şekilde de devam edip bitirme huzuru içinde olduğumdan çok mutluyum. Tez yazma aşamasında, her sıkıştığımda, “Eyvah, şimdi ne yapacağım!” dediğim anlarda bana destek olarak, beni zorluklardan çıkartıp, tekrar yoluma devam etmemi sağlayan, verdiği her bir geribildirimde benim bir adım daha ilerleme kaydetmemi sağlayan ve çalışmamın analiz sürecinde desteğini hiç esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof.Dr. Aydoğan Aykut CEYHAN’a içtenlikle teşekkür ederim. İsimlerimizin de aynı olmasının bana ayrı bir mutluluk verdiğini burada ayrıca ifade etmek isterim.

Tez savunma jürisi olan hocalarım Sayın Doç.Dr. Coşkun ARSLAN ve Sayın Yard.Doç.Dr. Ramazan AKDOĞAN’a araştırmama sağlamış oldukları öneri ve geribildirimleri için çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimin başından beri bana bilgi ve düşünceleriyle ufuk açan, değerli bölüm hocalarım Prof.Dr. Ayşe Sibel TÜRKÜM, Prof.Dr. Esra CEYHAN, Doç.Dr. Baki DUY, Yard.Doç.Dr. Bahtiyar ERASLAN ÇAPAN, Yard.Doç.Dr. Ramazan AKDOĞAN, Yard.Doç.Dr. Bircan Ergün BAŞAK, Yard.Doç.Dr. Yıldız KURTYILMAZ ve Öğrt.Gör. Ayşen BALKAYA ÇETİN’e teşekkür ederim. Ayrıca araştırma görevlileri Ergül KARA ve İsmail YELPAZE’ye veri analizi sürecinde sundukları katkılardan dolayı teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Yüksek lisans eğitimim süresince bana maddi ve manevi desteklerini hiç esirgemeyen ve beni yalnız bırakmayan değerli dostlarım ve aynı zamanda “ATA” grubumuzun üyeleri Ali KARABABA ve Tuncay ORAL’a çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim sırasında yaşadığım problemlerde bana bilgi ve tecrübeleriyle destek vererek sorunlarımın üstesinden gelmemi ve eğitimime devam etmemi sağlayan kendisini örnek aldığım değerli büyüğüm ve dostum Fırat AVCI'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans ders döneminde bana izin konusunda anlayışlı davranarak benim derslere devam etmemi sağlayan saygıdeğer yöneticilerime ve tez verilerimi toplama sürecinde okullarında anketlerimi uygularken bana destek veren rehber öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimime devam etmem konusunda beni motive eden babam gibi sevdiğim büyüklerim Sayın Erkan ATALAY ve Erdiñ ODABAŞI ile değerli arkadaşlarım Rasim İlker GÖKBULUT, Serkan DURSUN, İsmail BORUCU, Murat MEMİŞOĞLU, Mustafa Kemal ZATEROĞLU'na çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitiminde ve tez verilerimin girişı sırasında bana evinin kapılarını açan değerli dostum Serkan İNALÖZ ve ailesine derin duygularıyla teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim süresince hem yabancı dil bilgisi hem de benim hayatta bunaldığım anlarda bana verdiği manevi desteğı için nişanlım Aylin BULCA'ya teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim sırasında benim için değerli olan ve bana maddi ve manevi desteklerini hiç esirgemeyen kıymetli aileme ve yeğenim Ünzile'ye gönülden teşekkür ederim.

Aykut GÜNLÜ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xv
1. BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Sınırlılıklar	11
1.5. Tanımlar	11
2. İKİNCİ BÖLÜM: İLGİLİ YAYINLAR	13
2.1. Ergenlik Dönemi İle İlgili Açıklamalar	13
2.1.1. Ergenlik Dönemi	13
2.1.2. Ergenlik Dönemi Gelişim Özellikleri	15
2.1.2.1. Fiziksel ve cinsel gelişim	17
2.1.2.2. Duygusal gelişim	20
2.1.2.3. Zihinsel gelişim	20
2.1.2.4. Kişilik ve kimlik gelişimi	22
2.2. Ergenler ve İnternet Kullanımı	22
2.2.1. İnternet ve İnternetin Gelişimi	24
2.2.2. İnternet Kullanımı	27
2.2.3. Ergenlerde İnternetin Olumlu Etkileri	27

2.2.3.1. İnternetin fiziksel yönden olumlu etkileri	27
2.2.3.2. İnternetin pikososyal ve duygusal yönden olumlu etkileri.....	28
2.2.3.3. İnternetin bilişsel ve akademik yönden olumlu etkileri.....	29
2.2.4. Ergenlerde İnternetin Olumsuz Etkileri	29
2.2.4.1. İnternetin fiziksel yönden olumsuz etkileri	30
2.2.4.2. İnternetin pikososyal ve duygusal yönden olumsuz etkileri	30
2.2.4.3. İnternetin bilişsel ve akademik yönden olumsuz etkileri	31
2.3. Problemlı İnternet Kullanımı	32
2.4. Erteleme	35
2.4.1. Genel Erteleme	35
2.4.2. Akademik Erteleme	37
2.5. İlgili Araştırmalar	40
2.5.1. Problemlı İnternet Kullanımı İle İlgili Araştırmalar	40
2.5.2. Genel Erteleme ve Akademik Erteleme İle İlgili Araştırmalar	53
2.5.3. Akademik Erteleme İle İlgili Araştırmalar.....	54
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	59
3.1. Araştırma Modeli	59
3.2. Çalışma Grubu	59
3.3. Veri Toplama Araçları	61
3.3.1. Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği-Ergen	61
3.3.1.1. Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği-Ergen Geçerliği ve Güvenirliği	61
3.3.2. Genel Erteleme Ölçeği	62
3.3.2.1. Genel Erteleme Ölçeği Geçerliği ve Güvenirliği	62
3.3.3. Akademik Erteleme Ölçeği	63

3.3.3.1. Akademik Erteleme Ölçeği Geçerliği Güvenirliği.....	63
3.3.4. Kişisel Bilgi Anketi	63
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi	64
4. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR	65
4.1. Ergenlerin internet ve problemlı internet kullanım davranışlarına yönelik bulgular	65
4.1.1. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresine ve problemlı internet kullanımına yönelik bulgular	65
4.1.1.1. Ergenlerin günlük ortalama kaç saat internet kullandıklarına yönelik bulgular	65
4.1.1.2. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile problemlı internet kullanım düzeyinin ilişkisine yönelik bulgular	66
4.1.2. Ergenlerin en çok internete bağlandıkları araçlar ve bu araçların kullanımını açısından problemlı internet kullanımına yönelik bulgular	67
4.1.2.1. Ergenlerin en çok hangi araçlar ile internete bağlandıklarına yönelik bulgular	67
4.1.2.2. Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlı internet kullanım düzeylerine yönelik bulgular.....	68
4.1.3.Ergenlerin internete hangi temel amaçlar için bağlandıklarına ve bu amaçlar açısından problemlı internet kullanımına yönelik bulgular.....	70
4.1.3.1. Ergenlerin internete en çok hangi temel amaçlar için bağlandıklarına yönelik bulgular	70
4.1.3.2. Ergenlerin internete en çok bağlandıkları amaçlara göre problemlı internet kullanım düzeylerine yönelik bulgular	71
4.2. Ergenlerin internet ortamında oyun oynama davranışları ve problemlı internet kullanımına yönelik bulgular	74

4.2.1. Ergenlerin internette oyun oynama davranışlarına ve problemlı internet kullanım düzeylerine yönelik bulgular.....	75
4.2.1.1. Ergenlerin internette oyun oynama durumlarına yönelik bulgular	75
4.2.1.2. Ergenlerin internette oyun oynayıp oynadıklarına göre problemlı internet kullanım düzeylerine yönelik bulgular.....	75
4.2.2. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ve internette oynadıkları oyunun süresi açısından problemlı internet kullanım düzeyine yönelik bulgular.....	76
4.2.2.1. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama sürelerine yönelik bulgular	76
4.2.2.2. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun süresi ile problemlı internet kullanım düzeyinin ilişkisine yönelik bulgular	77
4.2.3. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısı ve bu oyuncu sayısı açısından problemlı internet kullanım düzeyine yönelik bulgular	78
4.2.3.1. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına yönelik bulgular	78
4.2.3.2. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu süresine göre problemlı internet kullanım düzeyine yönelik bulgular	79
4.2.4. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun teması ve oyunun teması açısından problemlı internet kullanım düzeyine yönelik bulgular.....	81
4.2.4.1. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına yönelik bulgular	81
4.2.4.2. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun teması açısından en çok tercih ettikleri oyunlara göre problemlı internet kullanım düzeyine yönelik bulgular	83

4.3. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük internette oyun oynama süresi, problemlı internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgular.....	84
4.4. Ergenlerin internet hakkındaki düşünceleri ve internetin kendileri üzerindeki etkisine yönelik bulgular	86
4.4.1. Ergenlerin internet hakkında genel olarak görüşlerine ilişkin bulgular	86
4.4.2. Ergenlerin internetin kendileri üzerindeki olumlu etkisine yönelik algılarına ilişkin bulgular.....	87
4.4.3. Ergenlerin internetin kendileri üzerindeki olumsuz etkisine yönelik algılarına ilişkin bulgular.....	88
5. BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	90
5.1. Tartışma	90
5.1.1. Ergenlerin internet ve problemlı internet kullanım düzeylerini betimlemeye yönelik bulguların tartışılması.....	90
5.1.2. Ergenlerin internette oyun oynama davranışları ve problemlı internet kullanımlarına yönelik bulguların tartışılması.....	95
5.1.3. Ergenlerin günlük internet kullanım süresi, günlük internette oyun oynama süresi, problemlı internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bulguların tartışılması	97
5.1.4. Ergenlerin internet hakkındaki düşünceleri ve internetin kendileri üzerindeki etkisine yönelik algılarına ilişkin bulguların tartışılması	98
5.2. Sonuç	100
5.3. Öneriler	102
KAYNAKÇA	105
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLULAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1. Çalışma grubunda yer alan lise öğrencilerinin devam ettikleri lise türlerine göre dağılımları	60
Tablo 4.1. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım sürelerine yönelik betimleyici istatistikler	66
Tablo 4.2. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ile problemlili internet kullanım düzeylerinin ilişkisi	66
Tablo 4.3. Ergenlerin en çok hangi araçlar ile internete bağlandıklarına ilişkin bulgular	67
Tablo 4.4. Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları.....	68
Tablo 4.5. Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları.....	69
Tablo 4.6. Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım düzeyine ilişkin Tukey HSD sonuçları	69
Tablo 4.7. Ergenlerin internete en çok hangi temel amaçlar için bağlandıklarına yönelik bulgular	71
Tablo 4.8. Ergenlerin internete en çok hangi temel amaçlar için bağlandıklarına göre problemlili internet kullanım puanları ortalamaları ve standart sapmaları.....	72
Tablo 4.9. Ergenlerin interneti en çok hangi amaçlar için kullandıklarına göre problemlili internet kullanım puanı ortalamaları ve standart sapmaları.....	73
Tablo 4.10. İnternete bağlanırken en çok kullandıkları amaçlara göre problemlili internet kullanım düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları	73
Tablo 4.11. İnternete bağlanırken en çok kullanılan amaçlar açısından problemlili internet kullanım düzeyine yönelik Tukey HSD testi sonuçları.....	74
Tablo 4.12. İnternette oyun oynama davranışlarına yönelik bulgular	75

Tablo 4.13. Ergenlerin internette oyun oynama davranışına göre problemlili internet kullanım puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve t değeri	76
Tablo 4.14. Ergenlerin günde ortalama ne kadar süreyle internet kullandıklarına ilişkin bulgular	77
Tablo 4.15. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanım düzeylerinin ilişkisi	78
Tablo 4.16. Ergenlerin internette oynanan oyunlardaki oyuncu sayısına göre oynadıkları oyunlara ilişkin bulgular	79
Tablo 4.17. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre problemlili internet kullanım puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları	80
Tablo 4.18. İnternette oynanan oyundaki oyuncu sayısına ilişkin Tamhane's Testi sonuçları	81
Tablo 4.19. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre en çok ne tür oyunları tercih ettiklerine ilişkin bulgular	82
Tablo 4.20. Ergenlerin internette en çok tercih ettikleri oyunun temasına göre problemlili internet kullanım puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları	83
Tablo 4.21. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre problemlili internet kullanım düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları	84
Tablo 4.22. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük ortalama internette oyun oynama süresi, problemlili internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkileri.....	85
Tablo 4.23. Ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerine yönelik bulgular.....	87
Tablo 4.24. Ergenlerin internetin kendilerine olumlu etkisine yönelik algılarına ilişkin bulgular	88
Tablo 4.25. Ergenlerin internetin kendilerine olumsuz etkisine yönelik algılarına ilişkin bulgular	89

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

- AEÖ** : Akademik Erteleme Ölçeği
- GEÖ** : Genel Erteleme Ölçeği
- PIKÖ-E** : Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği-Ergen
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- TUİK** : Türkiye İstatistik Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem

Teknoloji çok hızlı bir biçimde gelişmektedir. Teknolojinin gelişmesi insan hayatını kolaylaştırarak, insana zaman tasarrufu sağlamıştır ve sağlamaya da devam etmektedir. Örneğin önceden bir arabanın ya da bir makinenin üretimi günlerce sürerken, günümüzde teknoloji sayesinde bir makine ya da araba saatler içinde üretilebilmektedir. Üretimin hızlanması, aynı zamanda tüketimi de hızlandırmaktadır. Özellikle bilgisayarların geliştirilmesi ve internetin kullanılmaya başlanması ile her türlü bilgiye anında ulaşım sağlanmaktadır. Bununla birlikte bilgiye anında ulaşımın olması, bilginin de kısa sürede değişmesi ve gelişmesi ile sonuçlanmaktadır. İnternet bu ilerlemeye çok büyük bir ivme kazandırmaktadır. Örneğin, önceki zamanlarda bir öğrenci, ödev yapmak için kütüphanelere gidip, kitaplar arasında saatlerce araştırma yaparken, şimdi kütüphanelerin e-kaynaklar hizmeti sayesinde veya e-kitaplar yardımıyla öğrenci en güncel bilgilere anında ulaşabilmekte ve ödevlerini çok kısa sürede yapabilmektedir. Ayrıca bilgisayar ve internetin gelişmesiyle insan hayatındaki birçok işlem de internetten yapılabilir hale gelmiştir. Böylece yurt içi-yurt dışı her yöne para transferi yapabilmek, internetten haberleşebilmek, internet ile görüntülü konuşma yapabilmek, internet ortamında elektronik kaynaklara ulaşmak, internet ortamında online eğitimleri-konferansları takip etmek olanaklı hale gelmiştir. Dolayısıyla internetin yaşamın her alanında varlığını güçlü bir şekilde hissettirdiği söylenebilir.

İnternet teknolojisinin insanlara sağladığı yararlarının yanı sıra bazı zararları da olabilmektedir. Bu zararların bazıları dolaylı, bazıları da doğrudan insan yaşamını etkileyebilmektedir. Bu çerçevede günümüzde internet dolandırıcılığı, siber zorbalık, internet bağımlılığı, gibi insan yaşamını olumsuz etkileyen kavramlardan söz edilmektedir. Teknolojinin gelişmesi ile insanın alışkanlıklarında ve davranışlarında da değişimler gözlenebilmektedir. Örneğin, bilgisayar ve interneti çok kullanan bireyler bilgisayar başında bulunmaktan kendisini alıkoyamamakta, yemeklerini dahi bilgisayar başında yiyebilmektedir. Bu durum aşırı kilo sorunlarına ve hareketsiz bir yaşama yol açabilmektedir. Ayrıca bilgisayar başında çok fazla durmak göz bozuklukları, bel-boyun

ağrıları vb. rahatsızlıklar başta olmak üzere daha birçok fiziksel rahatsızlığı da ortaya çıkarabilmektedir. Bunun yanı sıra bireyin fiziksel aktivitelere ayracağı zamanı daha çok internete yönlendirmesi ile fiziksel olarak daha güçsüz olabileceği değerlendirilmektedir (Yücel ve Gürsoy, 2013, s. 222).

Akıllı telefonlar aracılığıyla internete ulaşımın kolaylaştığı günümüzde, interneti kullanma oranı sürekli artmakta olup, kullanım yaşı ise giderek düşmektedir. Dünya genelinde yapılan Internet World Stats 2015 yılı verilerine göre 7.260.621.118 insan bulunmakta, bunlardan 3.270.490.584'ü internet kullanmaktadır. Bu kullanıcı sayısı dünya nüfusunun % 45'ini oluşturmaktadır (İnternet World Stats, 2015). Türkiye İstatistik Kurumu (TUIK) raporuna göre, Türkiye'de interneti kullanan kişi sayısı 2004'te % 18.8 iken, bu oran 2015'te % 55.9 olmuştur (TUIK, 2015). Bu istatistiki verilerden de görüldüğü gibi internet kullanan kişi sayısı her geçen gün hızla artmaktadır. Günümüzde internetteki görselliğin okuma-yazma bilmeyen çocukların algılayabileceği şekilde düzenlenmesi nedeniyle, okul öncesi çocuklar da interneti çok kolay kullanabilmektedir. Okul öncesinde bilgisayar kullanımı çocukların; iletişimine, sosyal ve dil gelişimine de katkıda bulunabilmektedir (Kartal ve Güven, 2006). Çocukların, interneti genellikle oyun oynamak için; gençlerin ve yetişkinlerin ise haberleşme, iletişim kurma, oyun oynama, ödev yapma, gündemi takip etme gibi ihtiyaçlarını karşılamak için kullanabildikleri gözlenmektedir (Arnas, 2005; Gökçearslan ve Seferoğlu, 2005). Ayrıca interneti sadece bireyler değil kamu veya özel kurum ve kuruluşlar da kullanmaktadır. Bu kurum ve kuruluşların interneti kullanım amaçları arasında, internet bankacılığı hizmeti, çeşitli fatura veya diğer ödemeleri gerçekleştirme olanağı sunma, alışveriş yapma gibi hizmetler yer alırken; bireylerin interneti kullanma amaçları arasında hastaneye gitmek için randevu alma, online dershaneler aracılığıyla e-kurs ve e-egitimler alabilme vb. hizmetler yer almaktadır. Genel olarak ise insanlar arasında internetin en çok kullanıldığı alanların haberleşme, mesajlaşma, sosyal paylaşım sitelerini takip etme olduğu söylenebilir. TUIK (2015) verilerine göre interneti kullanım amaçları ve oranları açısından sosyal paylaşım sitelerini kullanmak % 80.9; online haber gazete vb. okumak % 70; e-posta alıp-gönderme % 49.5; internetten telefonla görüşme % 38.1; internet bankacılığı % 29.8; mal veya hizmet satışı % 20.8; iş arama veya iş başvurusu yapma % 10.1'lik kısmı oluşturmaktadır. Bu veriler internetin insan hayatını oldukça kolaylaştırdığını ve insan yaşamına olumlu etkileri nedeniyle kısa sürede vazgeçilmez bir teknoloji haline geldiğini göstermektedir. Ayrıca internetin online oyunlar için kullanımının da internetin kullanımının artmasında

etkili olduğu sylenabilir. Dolayısıyla internette oynanan online oyunların da birey üzerinde olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğundan söz edilebilir.

Bireylerin internet ortamında oynadıkları oyunlara ilişkin olarak şunlar sylenabilir: Metin Aslan, Sümer, Taşkın ve Emil (2015) oyunları, bireylerin hoşlanarak ve isteyerek yer aldığı ve bireyin bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişimini destekleyen öğrenme süreci olarak tanımlamışlardır. Ayrıca oyunların çocuğın bedensel sosyal ve bilişsel yeteneklerini geliştirmede, ruhsal durumunu anlamada, kişiliğinin olumlu yönde gelişmesinde, bilgisayar okuryazarlığı el-göz koordinasyonu kazanmalarında, hayal etme ve şekillerin nedenlerini açıklayabilmelerinde ve benzeri alanlarda etkin bir işleve sahip olduğu belirtilmiştir (Erbay, Durmuşoğlu Saltalı, 2012, s. 250; Metin Aslan, Sümer, Taşkın ve Emil, 2015, s. 1169). Dolayısıyla hem internet oyunlarının hem de sokak oyunlarının bireyin gelişiminde önemli bir etkiye sahip olduğu ifade edilebilir. Ancak teknolojinin gelişmesiyle birlikte dış mekânlarda oynanan oyunların iç mekânlara, sanal dünyaya kaydığı ve teknolojik oyunlara dönüştüğü de bilinen bir gerçektir (Metin Aslan, Sümer, Taşkın ve Emil, 2015; Çok, Artar, Şener ve Bağlı; 2004). Bunun yanı sıra alan yazında yapılan araştırmalara bakıldığında da internete bağlanılan araç ve yer açısından internetin her ortamda kolaylıkla ulaşılabilir olması nedeniyle de internette geçirilen sürenin artış gösterdiği de ifade edilmektedir (Çınar, 2015; Doğan, 2013; İnan, 2010; Ögel, 2012; Özolgun Kurt, 2014).

İnternet ortamında online oynanan oyunların çocukların ve ergenlerin ilgisine yönelik olması, çocuklara dışarı çıkmadan evde eğlenme imkânı verebilmesi, aynı anda birden çok kişinin oynamasına fırsat vermesi gibi nedenler ile internetteki oyunların çocuklar ve ergenler arasında hızla yayılmasının etkili olduğu ifade edilmektedir (Doruk, 2007). İnternet ortamına kayan oyunlara ayrılan zamanın artması da internette geçirilen süreye etki edebildiği ve dolayısıyla internet oyunlarının birey üzerinde olumsuz sonuçlarının artmasında da etkili olabileceği ifade edilebilir. Örneğın Tahiroğlu vd., (2010)'nin yaptığı araştırmada problemlı internet kullanımının oyun sitelerini takip etmek ve sohbet etmek amaçlı kullanımlar ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

İnternetin insan hayatında her geçen gün daha çok yer tutması, insanların sorumluluklarına ayırması gereken zamanı da azaltabilmektedir. İnterneti aşırı kullanan kişilerin, hem işlerinde, hem de evlerinde yaşadığı sorunlarda artış gözlenebilmektedir (Kızılkaya Cumaoglu ve Diker Coşkun, 2012). Sorunların yaşanması ve sorumlulukların

yerine getirilememesi de erteleme davranışını ortaya çıkarabilmektedir. Böylece erteleme davranışı da bireyin ev yaşamında fatura ödemesinden, iş yaşamında toplantıları unutmamasına kadar, işlerini zamanında bitiremediği için mesleğindeki başarısının düşmesinden, eğitim yaşamında hazırlanması gereken sınavlara hazırlanmayı unutmamasına kadar yaşamının her alanında bireye zararı olabilmektedir. Balkıs (2006) bireyin işlerini veya sınavlarını zamanında yetiştirememesinin bireyde stres ve kaygıya neden olabildiğini ifade etmektedir. Bu stres ve kaygı da bireyin sağlıklı düşünmesine engel olabilmektedir. Ayrıca bu durum bireylerin stresli ve kaygılı olduğu zamanlarda hata yapma olasılıklarını arttırarak bireylerin davranışlarını olumsuz etkileyebilmektedir.

Erteleme, yapılması gereken bir işin ileriki bir tarihe bırakılmasıdır. Dolayısıyla ertelemenin, günlük hayatta yerine getirilmesi gereken birçok görevi kapsadığı ifade edilebilir. Yapılan araştırma sonuçları erteleme davranışının bireyin zamanı doğru ve sağlıklı bir şekilde yönetememesinden kaynaklı olabileceğini ortaya çıkmıştır (Akbaş, 2009). Erteleme davranışının ortaya çıkmasında kişinin bir işe konsantre olmakta güçlük çekmesinin yanı sıra sorumluluk duygusunun düşük olmasının da etkili olabileceği ifade edilmektedir (Balkıs, Duru, Buluş vd., 2006). Eğitime devam eden gençlerde ise ertelemenin nedenleri arasında, başarısızlık korkusu, motivasyon eksikliği, bireyin ilgisizliği, düşük özgüven gibi nedenler sayılabilir (Berber Çelik, 2014). Bunun yanı sıra internet teknolojisinin gelişmesiyle birlikte ertelemeye etki eden faktörler arasında internetin de girdiği görülmektedir.

Erteleme davranışının özellikle sanayinin ve teknolojinin geliştiği toplumlarda görüldüğü ve bu teknolojilerden bir tanesinin de internet olduğu ifade edilmektedir (Arslan, 2013). İnterneti aşırı kullanan ve internete bağımlı hale gelen bireyler, internet başından ayrılamadığı için, günlük hayatındaki yapması gereken (aile, meslek ve sosyal çevresi için gerekli) görev ve sorumlulukları da aksatmaya başlayabilmekte ve sonuçta bu aksatma, erteleme eyleminin süreklilik göstermesine neden olabilmektedir. Dolayısıyla günümüzde erteleme davranışının teknolojinin gelişmesiyle zamanın etkili bir şekilde kullanılmamasından kaynaklı olduğu söylenebilir (Arslan, 2013). Ertelemenin olması işlerin birikmesine ve işlerin birikmesi de bireyin stresli ve huzursuz olmasına neden olabilmektedir. Bu durum da bireyde birçok fiziksel ve psikolojik sorunu da beraberinde getirebilmektedir. İnternet ile birlikte ortaya çıkan psikolojik ve fiziksel sorunların en çok görüldüğü yaş diliminin ise ergenlik ve ilk yetişkinlik yılları olduğu

düşünülebilir. Çünkü TÜİK (2015) verilerine göre 16-24 yaş aralığında internet kullanım oranı % 77'dir. Bu istatistiki veriden de görüldüğü gibi interneti kullanan bireyler arasında gençlerin sayısı oldukça yüksektir ve dikkat çekicidir. Bu oranın 16-24 yaş aralığında fazla olmasının bir nedeni internetin yaygınlaşması ve erişiminin kolaylaşması olduğu, diğer nedeninin internette ergenlerin ilgisini çekebilecek sanal etkinlik ve programların yoğun olarak bulunması olduğu ifade edilebilir. Bir diğer nedeni de, ergenlik döneminin bireyin fiziksel, bilişsel, sosyal, cinsel ve kişilik yönünden hızlı bir gelişme içine girdiği dönem olma özelliğini taşıması olduğu söylenebilir. Bu dönemde ergen hem yaşamını devam ettirmeye hem de ergenlik dönemi gelişim görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadır.

Ergen gelişim görevlerini yerine getirmeye çalışırken aynı zamanda kendini, çevresini sorgulamaya başlamaktadır (Dinç, 2010). İnternet de ergenin bu sorgulamalarına kolaylıkla cevap bulabilme imkânı sunabilmektedir. Ayrıca bu dönemde ergenin dikkatini çekebilecek uyarıcıları barındırması açısından da internetin önemli bir kaynak olduğu söylenebilir. Ergenin bilgi arama, sorularına cevap bulma gibi nedenlerle internette zaman geçirmeye başlaması ve başlangıçta amaçlı ve kontrollü internet kullanımına sahip iken bu kullanımın zamanla amaçsızca web sayfalarında gezinmeye ve kontrolsüz bir şekilde internet kullanımına dönüşebilmesi olasıdır. Yapılan araştırmalarda da problemlili internet kullanımından en çok etkilenen grubun, interneti sohbet, oyun, eğlenme gibi bilgi elde etme amacı dışında kullanımından kaynaklı olduğu sonucu elde edilmiştir (Balkaya Çetin, 2014; Doğan, 2013; İnan, 2010; Sinkkonen, Puhakka ve Merilainen, 2014; Yang ve Tung, 2004; Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014). Dolayısıyla da ergenin, interneti kontrolsüzce ve amacı dışında kullanması sonucunda da görev ve sorumluluklarını aksatmasının sıklıkla gözlenebilen problemlilerden biri olduğu ifade edilebilir. Bu nedenle ergenlerde internet kullanım davranışının ele alınarak incelenmesinin ergenlerin sağlıklı internet kullanımı konusunda gerekli önlemlerin alınmasında yararlı olabileceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmada, ergenlerin genel internet kullanım davranışları, internet ortamında oyun oynama davranışlarının betimlenmesi ve bu davranışlar bakımından problemlili internet kullanım düzeylerinin önemli bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi

amaçlanmıştır. Ayrıca, araştırmada genel internet kullanım süresi, internette oyun oynama süresi, problemlı internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Son olarak ise ergenlerin internet hakkındaki görüşlerinin nitel olarak betimlenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaçlar çerçevesinde çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

1. Ergenlerin genel internet kullanım ve problemlı internet kullanım düzeyi.

1.1. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ve problemlı internet kullanımı düzeyleri.

1.1.1. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ne kadardır?

1.1.2. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ile problemlı internet kullanım düzeyi arasında nasıl bir ilişki vardır?

1.2. Ergenlerin en çok internete bağlandıkları araçlar ve bu araçların kullanımı açısından problemlı internet kullanım düzeyleri.

1.2.1. Ergenler en çok hangi araçlar ile internete bağlanmaktadır?

1.2.2. Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlı internet kullanım düzeyleri önemli bir farklılık göstermekte midir?

1.3. Ergenlerin internet kullanım temel amaçları ve bu amaçlar açısından problemlı internet kullanım düzeyleri.

1.3.1. Ergenler internete en çok hangi temel amaçlar için bağlanmaktadır?

1.3.2. Ergenlerin internete en çok bağlandıkları amaçlara göre problemlı internet kullanım düzeyleri önemli bir farklılık göstermekte midir?

2. Ergenlerin internet ortamında oyun oynama davranışları ve problemlı internet kullanımı.

2.1. Ergenlerin internette oyun oynama oranı ve problemlı internet kullanım düzeyleri.

2.1.1. Ergenlerin internette oyun oynama oranı nedir?

2.1.2. Ergenlerin internette oyun oynayıp oynamamalarına göre problemlı internet kullanım düzeyleri önemli bir farklılık göstermekte midir?

2.2. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun süresi ve bu süre açısından problemlı internet kullanım düzeyleri.

2.2.1. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ne kadardır?

- 2.2.2. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanım düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
 - 2.3. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısı ve bu oyuncu sayısı açısından problemlili internet kullanım düzeyleri.
 - 2.3.1. Ergenlerin internette oynadıkları oyunlardaki oyuncu sayısı nedir?
 - 2.3.2. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre problemlili internet kullanım düzeyleri önemli bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
 - 2.4. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun teması ve oyunun teması açısından problemlili internet kullanım düzeyleri.
 - 2.4.1. Ergenlerin internette oynadıkları oyunların teması nedir?
 - 2.4.2. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre problemlili internet kullanım düzeyleri önemli bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, internette oyun oynama süresi, problemlili internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
4. Ergenlerin internet hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - 4.1. Ergenlerin internet hakkında genel olarak görüşleri nelerdir?
 - 4.2. Ergenlerin internetin kendilerine olan olumlu etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?
 - 4.3. Ergenlerin internetin kendilerine olan olumsuz etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Ergenlik dönemi bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden hızlı bir gelişim gösterdiği dönemdir. Ergenlik döneminde bireyden beklenen, gelişim görevlerini yerine getirmesi ve bir sonraki gelişim dönemine sağlıklı bir şekilde geçmeye çalışmasıdır. Bu gelişim görevleri arasında, cinsel kimlik kazanma, sağlıklı bir kişilik oluşturma, duygusal bağımsızlığı kazanma, arkadaşlık ilişkisi geliştirme, kendine uygun meslek seçimi yapma bulunmaktadır (Nar, 2007; Aypay vd., 2013). Ergenden sağlıklı bir ergenlik dönemi geçirerek, bir üst yaşam dönemine sağlıklı bir birey olarak geçmesi beklenmektedir. Bu da ergenin içinde bulunduğu gelişimsel dönemin özelliklerinin farkında olmasını, ergenin sağlıklı ve doğru bir şekilde bilgilendirilmesini ve yönlendirilmesini gerektirmektedir. Ergen gelişim görevlerini yerine getirmeye

çalışırken, ihtiyaç duyduğu bilgiyi çevresinden almaktadır. Bilgisayar ve internetin de ergene ihtiyaç duyabileceği bu bilgilere kolaylıkla ulaşabilmesi açısından önemli bir çevre ve kaynak görevi üstlendiği belirtilmektedir (Ceyhan, 2014). Dolayısıyla teknolojinin gelişmesi ve akıllı telefonların yaygınlaşması ile birlikte ergenler her an internete ulaşabilir konumda bulunmaktadır.

Ergenlik dönemi aynı zamanda bireyin eğitim-öğretim dönemine denk gelmektedir. Ergen hem gelişim dönemlerinin getirdiği değişikliklere uyum sağlamak için hem de eğitimini devam ettirebilmek için çaba sarf etmek durumunda kalabilmektedir. İnternete ulaşımın kolaylaşması ve yaygınlaşması da öğrencinin ödev yapma, derse hazırlanma gibi görevleri yapmasında kolaylık sağlayabilmektedir. Öğrencinin derste anlayamadığı bir konuyu internet ortamında tekrar tekrar izleyerek, o konuyu kavrayabilmesi de internet sayesinde mümkün olmaktadır. Ergen interneti sadece ders yapma, ödev yapma amacıyla kullanmamakta, aynı zamanda internette sosyal ağları kullanarak arkadaşlarıyla haberleşebilmek, yeni arkadaşlıklar kurabilmek, gündemi takip etmek amacıyla da kullanmaktadır (Çınar, 2015; Doğan, 2013; Gökçearslan ve Günbatır, 2005; Günüç, 2009). Bunun yanı sıra ergenlerin interneti oyun oynama amaçlı da kullandıkları ve oyun oynama amacıyla internet kullananların internetin olumsuz etkilerine daha çok maruz kaldıkları belirtilmektedir (Doğan, 2013; İnan, 2010; Tahiroğlu vd., 2010; Tanrıverdi, 2012; Tsai ve Lin, 2003; Yılmaz, 2013; Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014; Young, 1996). Diğer yandan internette oynanan oyundaki oyuncu sayısı açısından da ele alınan bir araştırmada ergenlerin en çok bireysel oyun oyunları, ikinci sırada grupta oynanan oyunları tercih ettikleri sonucu (Doruk, 2007), bir başka araştırmada da en çok tek kişilik oyunları oynadıkları (Kıran, 2013) sonucu ortaya konmuştur. Ayrıca araştırmalarda ilk sırayı strateji ve savaş oyun türlerinin aldığı görülmektedir (Doruk, 2007; Kıran, 2013). Dolayısıyla ergenlerin düşünmeyi, taktiksel becerileri gerektiren oyunlara ilgilerinin daha çok olduğu söylenebilir. Bu durumun da ergenlerin oyunda kendi düşüncelerini daha çok uygulayabildikleri oyunları tercih ettiklerini göstermesi açısından önemli olduğu söylenebilir. Araştırma sonuçlarında elde edilen bu verilerin, ergenlerin internet ortamında ilgisini çekebilecek pek çok uyarıcı bulunabildiğini göstermesi açısından da dikkati çektiği ifade edilebilir. Dolayısıyla internette oynanan oyunların ergenler üzerindeki etkisinin tekrar ele alınarak incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle mevcut araştırmada ergenlerin internette oyun oynama davranışlarının da betimlenmesi önem arz etmektedir.

Ergenin hem bilişsel gelişimi hem de yaşam deneyiminin zenginliği açısından internetin olumlu etkileri olabilmektedir. İnternetin kolay ulaşılabilir olması ve ergenler arasında çok çeşitli amaçlar için sıklıkla başvurulmuş bir kaynak olması, ergenlerin internet başında geçirdiği sürenin de giderek artmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla da ergenler arasında internet kullanımının gittikçe yaygınlaşması ile birlikte internetin olumsuz etkisi de artabilmektedir. Bu durum problemlili internet kullanımını da beraberinde getirebilmektedir (Ceyhan, 2014). Burada problemlili internet kullanımının ne olduğunu tanımlamanın yararlı olacağı düşünülmektedir. Problemlili internet kullanımı; kişisel, sosyal ve mesleki olumsuz sonuçları doğuran, bilişsel ve davranışsal süreçlerle ilişkili olan interneti sağlıksız bir şekilde kullanmaktan ortaya çıkan çok boyutlu bir durum olarak tanımlanmaktadır (Caplan, 2002, s. 556). İnternetin aşırı kullanımının en yoğun olduğu yaş döneminin ergenlik dönemi olduğu düşünüldüğünde, internetin olumsuzluklarından da en çok etkilenenlerin ergenler olduğu söylenebilir. Bu nedenle araştırmacılar internetin aşırı kullanımının nedenleri ve sonuçları konusu üzerinde çalışmalarını yoğunlaştırmaya başlamıştır. Yapılan çalışmalarla sağlıksız internet kullanımının nedenleri, sonuçları ve nasıl önlenebileceği ile ilgili farklı bulgular ve bu bulguların sonuçlarına ilişkin farklı düşünceler ortaya atılmıştır. Araştırmada elde edilen bulguların ve sonuçların birbirinden farklı olması ve araştırmacıların internet kullanımına farklı açılardan bakması nedeniyle de internet kullanımı ile ilgili kavramlarda da farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Bundan ötürü internetin aşırı kullanımını ifade etmek için problemlili internet kullanımı, patolojik internet kullanımı, internetin kötüye kullanımı, internet istismarı, aşırı internet kullanımı gibi farklı kavramlar kullanılmaktadır (Caplan, 2002; Davis, 2001; Gonzalez, 2002; Hardie ve Tee, 2007; Kaltiala Heino, Lintonen ve Rimpela; 2004; Young ve Case, 2004).

İnternetin sağlıksız kullanımını ifade etmek için farklı kavramlar kullanıldığı ve kullanılan kavramların genel olarak internette aşırı ve amaçsızca zaman geçirme, internet başından kalkamama, bireyin internetsiz yapamaması gibi temel ortak özelliklere vurgu yaptığı görülmektedir (Ceyhan, 2008; Çakır, Horzum ve Ayas, 2013; Ögel, 2012; Young, 1996). İnternetin aşırı kullanımına ilişkin çeşitli araştırmalar da yapılmakta ve yapılan bu çalışmalar sonucunda da internetin aşırı kullanımından kaynaklı olarak çeşitli sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin, internet utangaç kişilerin sanal ortamda daha kolay iletişim kurmalarını sağlayabildiği için onların internette aşırı zaman geçirmelerine neden olabilmektedir (Caplan 2002; Dinçer, Mavaşoğlu ve Mavaşoğlu, 2014). Diğer bazı

araştırmalarda ise interneti uzun süre kullanan ergenlerde problemlı internet kullanma eğiliminin yüksek olduğu gözlenmektedir (Cengizhan, 2005; Sarıkaya ve Seferoğlu, 2013).

İnternetin aşırı kullanımı ergenin günlük hayattaki sorumluluklarını yerine getirmesini engelleyebilmektedir. Ergen internet başında çok uzun süre geçirdiği zaman, uykusuz kalabilmekte, gün içerisinde dikkatini toplayamamakta, sağlıksız beslenme alışkanlıkları kazanabilmektedir (Doğan, Işıklar ve Eroğlu, 2008; Nalwa ve Anand, 2003; Yang ve Tung, 2004). İnternetin problemlı kullanımı ergenlerin sağlık sorunları yaşamalarının yanı sıra akademik başarılarının da düşmesinde etkili olabilmektedir. Dolayısıyla çok uzun süre internete bağlı kalan ergenlerde okula ve derslere karşı ilginin azalması, okul devamının azalması, ödevlerin yapılmaması gibi sorunların ortaya çıkabildiği görülmektedir. İnterneti aşırı kullanan ergenlerde yoğun olarak gözlenen problemlerden bir tanesi de erteleme davranışının görülmesidir (Nalwa ve Anand, 2003). İnterneti aşırı kullanan bireyler, zamanlarının çoğunu internette geçirdikleri için günlük hayattaki ve akademik hayattaki görevlerini ileri bir tarihe erteleyebilmektedirler. Ertelenen işin yapma vakti geldiği zaman birey, yeterli zamanı olmadığı için gerilmekte, kaygılanmakta ve pişmanlık yaşayabilmektedir. Bu duygu ve düşünceler de bireyin o işte başarılı olma olasılığını düşürebilmektedir. Ergenlerin eğitime devam ediyor olmalarından ötürü, erteleme davranışı bireyin eğitimini de olumsuz etkileyerek, ergenin okul başarısının düşmesine neden olabilmektedir.

Sonuç olarak eğitimciler problemlı internet kullanımının nedenleri ve olası sonuçları hakkında mevcut araştırma ile birlikte alan yazındaki diğer araştırma verilerini de kullanarak ergenleri sağlıklı internet kullanımı konusunda bilgilendirme olanağı bulabilecektir. Özellikle mevcut araştırma sonucunda elde edilecek güncel bilgiler ile ergenlerin problemlı internet kullanımı ve internet kullanım süresi arasında ilişki olup olmadığının ortaya konması, ailelerin ergenlerin internet kullanım sürelerine kısıtlama getirmelerinin önemini kavramaları açısından önem arz edecektir. Ayrıca öğrencilerin internet kullanımdan olumsuz etkilenmelerinin nedeninin teknolojiyi yanlış ve bilinçsizce kullanmalarından kaynaklanıp kaynaklanmadığı da ortaya konacaktır.

İnternet kullanımı ile ilgili hazırlanan raporlar incelendiğinde de internetin aşırı kullanımının en yoğun olarak yaşandığı dönemin ergenlik dönemi olduğu görülmektedir (TUİK, 2015). Ergenlik döneminde internetin neden çok kullanıldığı, olumsuz etkilerinin

neden bu kadar fazla olduğu, ergenlerin internetten olumsuz etkilenme düzeyi ile interneti kullanma amaçları arasında nasıl bir ilişkinin olduğu, cinsiyet, okul, sınıf, akademik başarı, vb. farklı değişkenlere göre ergenlerde problemlili internet kullanımının nasıl değiştirdiği yapılan çalışmalar arasındadır (Arnas, 2005; Balkaya etin, 2014; Doruk, 2007; Eftekin, 2015; Gürcan, 2010; Gross, 2004; Jones, 2002; Kayıkçı, 2007; Taçyıldız, 2010). Yapılan araştırmalar arasında birbirini destekleyen sonuçların elde edildiği çalışmalar olduğu gibi, birbirini desteklemeyen sonuçların elde edildiği çalışmalar da bulunmaktadır. Ergenlerin internet kullanım davranışlarına ilişkin daha geçerli verilerin elde edilmesi açısından farklı örneklemler ile farklı zaman ve yerlerde yapılan çalışmaların alan yazına daha sağlıklı bilgiler sunacağı dşnlmektedir. Dolayısıyla yapılan araştırmalarda farklı sonuçların elde edilmesi, yeni çalışmaların yapılması gerekliliğini doğurduğundan mevcut çalışmada da ergenlerde problemlili internet kullanımı davranışı incelenmiştir. Bundan ötürü mevcut araştırmanın sözü edilen değişkenlere ilişkin güncel veriler içermesi açısından da önemli olduğu değerlendirilmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma bulguları araştırmada kullanılan Problemlili İnternet Kullanımı leği-Ergen, Genel Erteleme leği ve Akademik Erteleme leği'nin ölçtüğü nitelikler ve Kişisel Bilgi Anketi'nde yer verilen değişkenler ile sınırlıdır.

2. Bu araştırmada elde edilen veriler 2014-2015 Eğitim-ğretim Yılı Bahar Döneminde Eskişehir'deki devlet liselerine devam eden öğrenciler ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Problemlili İnternet Kullanımı: Kişisel, sosyal ve mesleki olumsuz sonuçlar doğuran, bilişsel ve davranışsal süreçlerle ilişkili olan interneti sağlıksız bir şekilde kullanmaktan ortaya çıkan çok boyutlu bir durumdur (Caplan, 2002, s. 556).

Genel Erteleme: Herhangi bir işi geciktirme veya erteleme, bu işle ilgili alınacak kararları almaktan ve görevleri yapmaktan kaçınmadır (Milgram ve Tenne, 2000, s. 141).

Akademik Erteleme: Derse ya da sınava hazırlanma, dönem ödevi hazırlama gibi okulla ve derslerle ilgili akademik görevleri ve işleri nedenli ya da nedensiz olarak geciktirmedir (Solomon ve Rothblum, 1984, s. 503).

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYINLAR

2.1. Ergenlik Dönemi İle İlgili Açıklamalar

Bu bölümde ergenlik dönemi ve gelişim özellikleri, ergenlerin internet kullanımı, ergenlerde erteleme davranışı ile ilgili açıklamalara yer verildikten sonra konularla ilgili araştırmalara ilişkin bilgiler paylaşılmıştır.

2.1.1. Ergenlik dönemi

İnsanın gelişimsel süreci genel olarak, bebeklik (0-2 yaş), çocukluk (2-11 yaş), ergenlik (11-18 yaş), yetişkinlik (18-45 yaş) ve yaşlılık (65 ve sonrası yaşlar) gibi dönemlere ayrılarak açıklanmaktadır. Bu gelişim dönemlerinden biri de bireyin çocukluktan yetişkinliğe geçişinde yer alan ergenlik dönemidir. Bu dönem bireyin biyolojik ve duygusal alanlardaki değişikliklerle başlar, cinsel ve psiko-sosyal olgunluğa doğru gelişmesi ile devam ederek, bireyin bağımsızlığını ve sosyal üretkenliğini kazandığı bir zaman diliminde sona eren bir dönem olarak tanımlanmaktadır (Özbay ve Öztürk, 1995, s.12).

Ergenlik dönemi, doğumdan sonraki en hızlı gelişme gösteren dönemlerden biri olup, bu dönem ön erinlik ve erinlik dönemi olmak üzere ikiye ayrılmakta ve erkekler ve kızlar erinlik dönemlerine farklı yaşlarda girmektedir (Köknel, 2011, s.177). Ayrıca genel olarak ergenliğin ilk yıllarında gelişme hızlı iken, ergenliğin ilerleyen yıllarında gelişmede yavaşlama görülmektedir. Ergenlik dönemindeki gelişmeler; biyolojik, psikolojik, zihinsel, duygusal, kişilik ve kimlik, cinsel ve sosyal gelişmeleri kapsamaktadır (Nar, 2007, s. 15). Ergenin bu gelişmelere sağlıklı bir şekilde ayak uydurarak, bir sonraki gelişim dönemine başarılı bir şekilde geçmesi gerekmektedir. Bunun için de bireyin ergenlik çağında başarması gereken gelişim görevleri vardır ve bunlar şunlardır (Kılıççı, 2000, s. 71; Aypay vd., 2013, s. 115):

- Cinsel rolünü kabullenme ve bu role uygun davranış örüntüleri geliştirme.
- Duygusal bağımsızlığını kazanma ve bağımsız kararlar verebilme.
- Akranları arasında kabul görme, arkadaşlık, işbirliği geliştirebilme.
- Kendi yaşına özgü bir yaşam felsefesi geliştirebilme.
- Meslek seçimi için gerekli ön hazırlıkları yapma, uygun olan mesleği seçebilme.

- Öz kimliğe ulaşma ve bunu kabullenme.
- Bir değerler sistemi ve ahlak ilkleri edinme.
- Toplumsal açıdan sorumlu davranış kazanma.

Ergenlerin gelişimsel görevleri başarılı bir şekilde gerçekleştirmeleri onların geleceği açısından da büyük bir önem arz etmektedir. Çünkü ergenlik dönemi sonrasında birey bir yetişkin olarak toplumdaki yerini almaktadır. Bu nedenle alan yazında ergenlik dönemi ve gelişimsel özellikleri ile ilgili geniş bir bilgi birikimi mevcuttur. Ayrıca alan yazında ergenlik dönemini ele aldığı temel noktaya göre inceleyen kuramsal açıklamalar da mevcuttur. Bu çerçevede ilk kuramsal bilgiyi veren G. Stanley Hall'dır. Hall ergenliğin doğasında gördüğü asi, tutkulu ve isyancı özellikleri tanımlamak için Türkçe'deki karşılığı "fırtına ve stres" olan kelimeleri kullanmış ve 1904'te yayınladığı kitabında fiziksel, cinsel, zihinsel gelişim dönemleri hakkında da detaylı bilgi aktarmıştır (Jaffe, 1998; Dolgin, 2014, s. 83). Ayrıca Freud Psikanalitik Kuramı'nda ergenliği 12-18 yaşları arasında yaşanan "genital dönem" olarak adlandırmıştır (Siyez, 2013, s. 4). Psikanalitik Kuram'da çocukluk döneminde anne ve babayla yaşanan çatışmaların bilinçaltına atıldığı, bu dönemde tam olarak çözülmeyen ve bilinçaltına atılan bu dürtü ve duyguların ergenlik dönemiyle birlikte tekrar bilinç yüzeyine çıktığı belirtilmektedir. (Kulaksızoğlu, 2011, s. 22). Fallik ve gizil dönemde sözde çözülen çatışmalara ilişkin olarak ergen anne ve babasına beslediği duygulardan uzaklaşmak için duygularını geri çekmeye çalışır, çünkü ergen bu duyguların üstesinden gelmek zorunda olduğunu bilir (Adams, 1995'den, çev. Onur, s. 55). Sonuç olarak; Psikanalitik Kuram ergenin geçmiş dönemlerdeki bilinçaltına iterek bastırmaya çalıştığı duyguları ve gelişimin etkisiyle kendisinde meydana gelen dürtüsel değişiklikleri, ergenliğin sonuna kadar sürdüğünü ileri sürer.

Erikson ise ergenlikte cinsellikten öte başka dürtülerin de olduğunu, cinselliğin ergenlik döneminin sadece bir boyutunu oluşturduğunu savunmuştur. (Kulaksızoğlu, 2011, s. 30). Erikson ergenliği, insan yaşamını ayırdığı sekiz basamağın, beşinci basamağına yerleştirmiştir. Bu basamakta da ergenliği, "kimlik karmaşasından kaçınarak kendine özgü bir kimlik kazanma süreci olarak ifade etmiş" ve ergenin "Ben nereden geldim?, Ben kimim?, Ben ne olmak istiyorum?" sorularına cevap araması gerektiğini belirtmiştir (Muuss, 1996, s. 51).

Sosyal öğrenme kuramına göre birey öğrenmeyi model alarak gerçekleştirir (Korkmaz, 2011, s. 218). Bireyin model alabilme becerisinin olması için de belli bir

zihinsel olgunluğa ulaşması gerektiği göz ardı edilemez bir durumdur. Bu çerçevede bu kuram ergenlik dönemine, bilişsel düzeydeki gelişmelerin belli bir seviyeye erişmiş olması açısından yaklaşır (Siyez, 2013, s. 12). Çünkü birey ergenlik döneminde soyut bilişsel gelişim görevlerini yerine getirmeye başlar. Bireyin bir şeyi öğrenmesi için de bilişsel düzeyinin öğrenmeye elverişli olması gerekir. K. Lewin'in ergenlik kuramı ise "Yaşam Alanı" kuramına dayalıdır. Lewin'a göre bireyin dünyaya ilk geldiği günlerde hayat oldukça sınırlı olduğundan, yaşama ilişkin bilgi ve algısı da sınırlıdır (Lewin, 1939'dan aktaran Gallatin, 1995, s. 63). Örneğin 5 yaşındaki bir çocuk ile 10 yaşındaki bir çocuğun yaşam alanı; aynı yaşlardaki iki çocuktan köyde yaşayan çocuk ile şehirde yaşayan çocuğun yaşam alanları farklıdır. Ergenlik dönemindeki birey de kendine ait olan bir yaşam alanı kurma yolunda ilerlerken, hem kendi vücudundaki gelişmelerden, hem de çevredeki değişimlerden dolayı, kendi yaşam alanını kurarken stres içine girebilir ve bazen de bu iki faktörün arasında sıkışıp kalabilir (Kulaksızoğlu, 2011, s. 27-28). Dolayısıyla Lewin ergenliği "Yaşam Alanı Kuramı"nda "Ergenlik dönemindeki gelişmelere ve değişimlere bireyin ayak uydurarak, sağlıklı bir şekilde, içinde bulunduğu toplumda yaşamını idame ettirebilmesi" olarak ele aldığı ifade edilebilir.

Antropologlar ise ergenlerin toplum içinde nasıl bir rol üstlendiğine önem vermişlerdir (Siyez, 2013, s. 7). Antropologlar ergenlik döneminde kızlar üzerinde yaşça büyük kadınların etkili olduğunu, erkeklerde ise arkadaş gruplarının etkisinin fazla olduğunu belirtmişlerdir (Adams, 2006'dan aktaran Siyez, 2013, s. 7-8). Ayrıca, ergenlik döneminin çatışmalı mı, stresli mi geçeceği kültürden kültüre de değişebilmektedir. Ergenin içinde yaşadığı kültürün; baskıcı, otoriter, bireyin bağımsızlığını kısıtlayan bir yapıda olması ergenin, ergenlik dönemini stresli, sıkıntılı, aile ve toplumla çatışmalı bir şekilde geçirmesinde önemli bir faktör olabildiği söylenebilir.

2.1.2. Ergenlik dönemi gelişim özellikleri:

Ergenlik döneminde bireyler her yönden önemli bir değişim göstermektedir. Bu değişime ilişkin bireylerin gelişimsel özellikleri kısaca aşağıda açıklanmaktadır.

2.1.2.1. Fiziksel ve cinsel gelişim

Çocukluk döneminde nispeten yavaşlayan fiziksel gelişim, ergenlik döneminde yeniden hız kazanmaktadır (İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2010, s. 241). Ergenlik döneminde birey ilk olarak fiziksel yönden gelişir (Coleman, 2011, Nar, 2007) ve ergenlik dönemi

sonuna kadar devam eden fiziksel gelişme (büyüme ve olgunlaşma), bu dönemdeki gelişim hızının artmasıyla belirgin bir şekilde kendini gösterir. Gelişimin hızı, iç salgı bezlerinin ve hormonlarının ne kadar salgılanıp salgılanmadığıyla ilişkilidir (Kulaksızoğlu; 2011, s. 36; İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2010, s. 241). Örneğin büyüme hormonunun fazla salgılanması, bireyin boyunun akranlarına göre daha hızlı uzamasını ve daha uzun olmasını sağlayabilirken, az salgılanması da bireyin boyunun kısa kalmasına neden olabilir. Çocukluk döneminde geri planda olan gelişmenin birdenbire çocuğun hayatının merkezine oturması ergeni ilk başta kaygılandırabilir. Ergen, içinde bulunduğu gelişime kolay adapte olamadığı zaman ise bu durum ergenin buhranlı, sorunlu bir dönem yaşamasına neden olabilir.

Gelişim görevlerine bakıldığında gelişimin, baştan ayağa, içten dışa olduğu görülür. Ergenlik döneminde ise bu durum değişir ve ergenin önce ellerinin ve ayaklarının geliştiği görülür (Kulaksızoğlu, 2011). Ayrıca ergenlik dönemine kızlar erkeklerden önce girmektedir; ancak ergenliğin ilerleyen yıllarında erkeklerin gelişimi kızların gelişimine yetişir (Nar, 2007). Bu nedenle ergenlik dönemi kızlarda 10-11 yaşlarında, erkeklerde ise 12-13 yaşlarında başlar (Dalat, 1955, s. 222). Aslında ergenlik dönemindeki büyüme daha önceden kalıtımla planlanmış olan hedefe ulaşmak için çalışır (Kulaksızoğlu, 2011; s. 37-45). Ergenin içinde bulunduğu çevresi, kültürü gibi özellikleri ergenin hedefe; ya sağlıklı-sorunsuz bir şekilde ulaşmasını sağlar ya da sağlıklı-problemlili bir şekilde ulaşmasına neden olur. Bu durum da ergenin ergenlik dönemini nasıl geçireceğinin bir göstergesi olabilir.

Ergenlik döneminde kızlarda görülen bedensel gelişmeler; yağlanmaya bağlı olarak kilo artışı, boyunun uzaması ve vücudunun kadınsı bir görünüm almasıdır (Kulaksızoğlu, 2011; s. 46). Dolayısıyla kızlardaki boy gelişiminin erken olması, onların akranlarının arasında popülerliğinin artmasını veya boyunun uzun olması nedeniyle de basketbol gibi sportif faaliyetlere başlamasını da sağlayabilir (Yörükoğlu, 1990, s. 36-37). Bu durum ergenin kendisine olan güvenin artmasını sağlayabilir; ancak ergenin boyunun yeterince uzamaması da ergeni tam tersi bir durumla karşı karşıya bırakabilir (Uğurel Şemin, 1992, s. 36-38). Özellikle erkeklerde boy ve kilo gelişiminin hızlı olması erkeğin kendisine olan güvenin artmasını ve arkadaş ortamında da popüler birisi olmasını sağlayabilir (Yörükoğlu, 1990). Ancak yine kızlarda olduğu gibi erkeklerde de boyun yeterince uzamaması, bireyin aşırı kilolu olması ya da ergenlik sivilcelerinin olması

ergende problem yaratabilir. Bundan dolayı ergenin, kendini fiziksel yönden kendisinden üstün olan akranlarıyla kıyaslayarak bedenindeki beğenmediği fiziksel özelliklerini değiştirmek istediği görülebilir (Saygılı, 2010). Ayrıca ergenlik dönemindeki fiziksel gelişmeler hızlı olduğu için özellikle ergenin el ve kollarındaki gelişmeler nedeniyle ergen el kol göz koordinasyonunun uyumunu sağlayamayabilir. Bundan dolayı ergenler küçük kazalar yaşayabilir. Yaşanan bu kazalar çevre tarafından ergenin sakar olarak algılanmasına, bu durum da ergenin kendini kötü hissetmesine, içine kapanmasına ve duygusal durumunun olumsuz etkilenmesine neden olabilir (Yavuz, 1974, s. 12).

Ergenlik döneminde bireyin fiziksel gelişimiyle eşgüdümlü olarak gelişen cinsel gelişim de birey için önemlidir. Bu dönemde çocukların cinsiyet bezlerinin olgunlaşması sonucu salgılanan hormonların bedenini büyümesini uyardığı söylenebilir (İnanç vd., 2010, s. 243). Bu dönemde birincil cinsel gelişmeler ve ikincil cinsel gelişmeler olmak üzere iki tür gelişme görülür. Birincil cinsel gelişmeler; kızlarda ilk cinsel gelişme, adet kanamasının olması, erkeklerde ise sperm üretilmeye başlanması (halk arasında ihtilam olma olarak bilinen erkeklerin geceleri iç çamaşırının ıslanması), kısaca bireyin cinsel organlarındaki gelişmelerdir (Kulaksızoğlu, 2011, s. 46-47; İnanç vd., 2010, s. 244). İkincil cinsel gelişmeler ise fiziksel gelişimde de ifade edildiği gibi; her iki cinsiyette de kıllanmaların görülmesi, kızların kalçalarının ve göğüslerinin büyümesi, erkeklerde kaslarının ve omuzlarının gelişmesi, sesin kalınlaşmasıdır (Temel ve Aksoy, 2010). Cinsel gelişim kızlarda koltuk altında ve genital bölgede tüylenmelerin başlaması, meme uçlarının tomurcuklanması ile kendini gösterirken, erkeklerde ise testislerin büyümesi, koltuk altlarında ve genital bölgelerde de kıllanmaların görülmesi ile kendini gösterir (Akçay, 2008, s. 67-68).

2.1.2.2. Duygusal gelişim

Ergenlik döneminde bireyde meydana gelen gelişmelerden fiziksel ve cinsel gelişim ergenin duygusal gelişimine de etki etmektedir. Özellikle ergenin duygusal gelişimine etki eden önemli etmenlerden birisi, vücuttaki hormonal salgılamaların artmasıdır. Ergenin duyguları bu hormonal salgılamalardan dolayı çok sık değişebilir; çünkü bireyin vücudu duygusal yaşantılara bir bütün olarak tepki verir (İnanç vd. 2010, s. 255; Siyez, 2013). Bu yüzden ergenin bu dönemdeki duygusallığı, içinde bulunduğu aileyi ve sosyal ortamı da etkiler. Ergenlik dönemindeki duyguların önemli olmasının bir diğer nedeni de, bu dönemdeki duygular ergen tarafından genellikle tek başına yaşanır,

paylaşılmaz veya bir başkasına gösterilmek istenmez. Çünkü ergen bu dönemde yaşadığı duygulardan dolayı eleştirilmekten, kınanmaktan, duygularıyla alay edilmesinden korkar (Kulaksızoğlu, 2011, s. 66).

Ergenin bu dönemde duygularındaki yoğunluk da artmaktadır. Ergen kendine ait bir dünya kurar ve kurduğu bu dünyada da kendisini başrole oturtur. Ergen kendisine çok fazla odaklanır, her şeyin en doğrusunun, en güzelinin ergenin kendi duygu ve düşüncesi olduğuna inandığından ötürü de ergende benmerkezci düşünce hâkim olmaya başlar (Köknel, 2011, s. 181-182). Ergenin duygusal yönden, bir saati bir saatine uymayabilir ve bu durum ergenin duygularında istikrarsızlığa neden olabilir. Ergen aniden parlayıp, duygusal boşalmalar yaşayabilir ve dolayısıyla agresif davranabilir (Kulaksızoğlu, 2011). Ergen yine bu dönemde kendisini bazen yalnız hissedebilir. Ergen yeni arkadaşlıklar kurarak, yalnızlıktan kurtulmaya çalışır. Bu nedenle duygusal ve sosyal gelişim dönemi içinde bulunan ergen için arkadaşları aileden daha önemlidir. Dolayısıyla da arkadaşları tarafından dışlanmayı göze alamayabilir. Arkadaş grubunun isteklerini ön planda tutmaya çalışabilir (Bakırcıoğlu, 2010, s. 281). Bundan dolayı da ergenin arkadaş grubunun istekleri ile ailenin istekleri zaman zaman çatışabilir. Zamanla bu çatışma ergen üzerindeki baskıyı arttırabilir. Sonuç olarak ergen iki taraf arasında sıkışıp kalabilir.

Ergenin yerine getirmesi gereken bir diğer gelişim görevi de aileden uzaklaşarak, bağımsızlığını kazanmasıdır. Ergen artık büyümeye başladığı, kendisiyle ilgili kararları yine kendisinin alması gerektiği düşüncesindedir. Fakat aile de kendi kararlarının ergen tarafından uygulanmasını ister. Bu yüzden bu dönemde ailenin ergenle kurduğu sağlıklı iletişim ve ergene karşı gösterdiği anlayışlı tutum, ergenin davranışı üzerinde olumlu ya da olumsuz yönde etkili olabilir. İçinde bulunduğu bu gelişim ve değişimlerin etkisiyle aileden uzaklaşarak bağımsız olmak isteyen ergen için ilişki kurabilmek de bir diğer ihtiyaçtır (Özgür, 1978). Ergen bağımsız olmak isterken aile de çocuğunun kendi sözünden çıkmasını istemediği için ergen üzerindeki otoritesini arttırmaya ve ona engel olmaya çalışır. Ergenin engellenmesi sonucunda ise ergen yoğun bir öfke duygusu yaşar. Ergenin öfke duygusunun altında ise ailelerin düşündüğü gibi, sırf kendi otoritesine karşı çıkılıyor düşüncesinden öte, kendisinin engellenmesi ve kendi isteklerini aileye ifade edememesi yatar. Böyle durumlarda öfke duygusu zaman zaman da saldırganlığa dönüşebilir (Nar, 2007). Ergenin öfke ve saldırganlık duygularını kontrol edememesi durumunda ergen kendisine ve çevresine zarar vermeye başlayabilir. Bu durum da

ergende ciddi davranışsal problemlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir. Ergene kazandırılacak çatışma çözme becerileri, problem çözme becerileri ergenin yaşadığı olumsuz durumdan en az hasarla çıkmasını sağlayabilir (Siyez, 2013, s. 44). Ergen ile aile arasında uzlaşmanın sağlanması da ergenin problemlerini çözmesine yardımcı olabilir ve bu durum da ergene yalnız olmadığı hissini yaşamasını sağlayabilir.

Ergenlerde sevgi, korku ve kaygı önemli ana duygulardandır. Çünkü bu dönem ergenin aynı zamanda ilk duygusal deneyimlerini yaşadığı yıllardır (Kulaksızoğlu, 2011; İnanç vd., 2010, s. 258-260). Ergen karşı cins tarafından beğenilmek, sevilmek ve aşık olunmak isteyebilir. Karşı cins tarafından beğenilmediğinde ise kendisine ilişkin olumsuz duygular besleyebilir, kendine olan özgüveni kaybolabilir ve giderek mutsuz bir birey haline dönüşebilir. Bu dönemde ergenin kaygı ve korkusunun bir nedeni de vücudundaki gelişmelere ayak uyduramaması olabilir. Ayak uyduramama hızlı gelişimin etkisiyle olabileceği gibi, fiziksel görüntüsüyle ilgili istenmeyen gelişmelerin olması durumunda da olabilir. Bu nedenlerden dolayı da ergenin korkusunun ve endişesinin arttığı gözlenmiştir (Bakırcıoğlu, 2010). Ayrıca ergen bu dönemde gelecek yaşamına ilişkin, hangi meslek dalında çalışacağını da belirlemeye çalışmaktadır. Ergen kendi ilgilerini ve yeteneklerini tanımıyorsa, ergenin karar vermede güçlük çekmesi de ergen üzerinde başarısızlık korkusuna ve kaygıya neden olabilir (Temel ve Aksoy, 2010, s. 155-156). Örneğin ergen gelecekte sahip olacağı mesleğine karar veremiyorsa, bu durum ergenin meslek hayatında başarılı olamayacağı, mutlu bir yaşamının olmayacağı gibi düşüncelere kapılmasına ve bu durum da ergende korku ve kaygıya neden olabilir (Kulaksızoğlu, 2011).

Ergenin duygusal ve sosyal gelişiminde arkadaşlık ilişkileri bireye iyi bir öğrenme ortamı sunabileceği gibi bireyi yanlış yönlendirip, onun davranışlarını olumsuz yönde de etkileyebilir. Ergenin olumlu yönde davranış kazandıran arkadaş grubunun olması, ergenin okul başarısını olumlu etkiler ve bireye doğru kararlar alması konusunda da yardımcı olabilir (Siyez, 2013). Ergenin doğru kararlar alması ve bu kararlarında başarıya ulaşması, onun kendine olan güvenini artırarak, geleceğe ilişkin umutlu duygular beslemesini sağlayabilir. Bunun tam tersinin olması durumunda ise bireyin geleceğe bakışı karamsarlaşarak, mutsuz ve umutsuz olup, kendisine olan özgüveni düşük bir birey olarak toplumda yaşamasına neden olabilir.

2.1.2.3. Zihinsel gelişim

Ergenlik dönemindeki zihinsel gelişim süreçleri; fiziksel gelişim özellikleri ve fizyolojik gelişmeye bağlıdır. Örneğin, ergenlik dönemine yaşlarına ve hem cinslerine göre daha erken giren kızların zihinsel gelişimleri daha önde olmaktadır (Dalat, 1955). Ergenlikte beyin gelişimi hücrelerin büyümesiyle devam etmektedir. Hücrelerin büyümesiyle ve sinapsların artmasıyla ergenin düşünme kabiliyeti de gelişir. Buna bağlı olarak da ergenin fiziksel, duygusal ve sosyal gelişmelerdeki karar verme yetisi daha da güçlenir (Dolgin, 2014). Ancak zihinsel gelişim için tek başına bu yeterli değildir. Zihinsel gelişimin tam olarak sağlıklı bir şekilde olabilmesi için sosyal çevrenin destekleyici katkısı da önemlidir. Ergen yeni kavramlarla karşılaşırken bireyin kalıtsal olarak hangi düzeyde olduğunun tespit edilmesi gerekir. Kalıtsal özellik bilindiği zaman bireyin hızına ve seviyesine uygun öğretimsel yöntemin uygulanması, bireyin bilişsel gelişimine olumlu katkı sağlar (Bakırcıoğlu, 2010, s. 285). Ergenler zihinsel süreçlerini ne kadar etkin bir şekilde kullanırsa, zihinsel gelişimi de o derece etkili olabilir. Ergenler bu dönemde esnek düşünme becerisine sahip olabilirler. Esnek düşünme biçimiyle ergenlerin tahmin gücü, yordama gücü gelişir, dolaylı anlatımları anlayabilirler (Dolgin, 2014, s. 243-244; Kulaksızoğlu, 2011, s. 138). Ergenlerin bilişsel gelişimi açısından mümkün olduğu kadar çok yeni kavramlarla karşılaşmaları, düşünce güçlerini zorlayan etkinliklere maruz kalmaları, onların zihinsel gelişimini olumlu yönde etkileyebilir (Bakırcıoğlu, 2010, s. 285).

Fiziksel gelişimde olduğu gibi zihinsel gelişimde de kızlar ile erkekler arasında fark vardır. Kızlar sözel konularda, erkekler ise aritmetik-sayısal konularında öne geçmektedirler. Karar verme, bağımsız çalışma, duygusal denge konularındaki bir ergenin tutumu onun bilişsel yönden diğerlerinden üstün olup olmadığını göstermektedir (Bakırcıoğlu, 2010, s. 286-287).

2.1.2.4. Kişilik ve kimlik gelişimi

Kişilik gelişimi ergenlik döneminin önemli gelişimsel özelliklerinden biridir. Ergenin kimlik ve kişilik gelişimini etkileyen etmenlerden birisi bireyin benlik algısıdır. Birey kendine “Ben kimim?” sorusunu sorarak kendine ilişkin benlik algısını oluşturmaya çalışır. Benlik algısı bireyin gelişimsel özellikleri, çevresi ve kendini algılayış biçimiyle ilişkilidir (Temel ve Aksoy, 2010, s. 23-24). Bireyin kişiliğini oluşturan hem benlik

algısında hem de mizaç ve huyun biçimlenmesinde kalıtımın yanı sıra yaşadığı aile, sosyal çevre, kendisine rol model aldığı kişilerin özellikleri de etki etmektedir. Ayrıca benlik ve kimlik kazanımına akran grubunun etkisi de yüksektir (Köknel, 1985, s. 23-24).

Gelişimin diğer alanlarında olduğu gibi kişilik ve kimlik gelişiminde ergen bir dizi değişiklikler geçirir. Bu değişiklikler bireyin fiziksel ve bilişsel gelişimleri ile ergenin çevresinin de dikkate alınması ile sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilir (İnanç vd., 2010). Ergen başkalarının gözünden nasıl görüldüğünü, kendini nasıl hissettiğini, ne düşündüğünü devamlı olarak sorgulayarak kendine özgü bir kişilik oluşturmaya çalışır (Ekşi, 1990, s. 63.) Ergenin bu aşamada düşünceleri, duyguları sık sık değişebilir. Bu nedenle ergen bu değişikliklere ayak uydurmakta zorlanabilir, stres ve kaygıya kapılabilir. Bu durum da ergenin çevresiyle olan ilişkisini olumsuz etkileyebilir. Ergenlik döneminde ailenin ergen üzerindeki aşırı otoriter tutumu, ergenin kendi yaşamıyla ilgili karar almasına izin vermemesi, ergenin kendini kısıtlanmış hissetmesine, ailesine karşı asi ve agresif davranışların artmasına neden olabilir (Nar, 2007, s. 23-24). Ergenin, kişilik gelişimini sağlıklı, sorunsuz ve sıkıntısız bir şekilde tamamlaması için kendini tüm yönleriyle tanıması gereklidir (Saygılı, 2010, s. 18). Ergenin vücudundaki gelişmeleri kabul etmesi ergenin kendisine olan güvenini arttırabilir ve olumlu benlik algısı kazanmasını sağlayabilir (Kulaksızoğlu, 2011, s. 110; Uğurel Şemin, 1992, s. 100). Çünkü ergenin kendi özelliklerini tanımadan denediği her bir yol, ergenin başarısız olmasına ve bundan dolayı da ergenin kendine olan güveninin olumsuz etkilenmesine ve sağlıksız bir kişilik kazanmasına neden olabilir (Saygılı, 2010, s. 18-19). Kendilerini kabul eden, olumlu kimlik geliştiren ergenler de ruhsal açıdan diğerlerine göre daha sağlıklı olmaktadır (İnanç vd., 2010, s. 234).

Ergenin içinde bulunduğu buhranlı, karmaşık döneminde ergenin ailesinden ve yakın çevresinden alacağı manevi destek onun, kendine olan güvenini arttırır ve başarılı sağlıklı bir kişilik kazanmasını sağlar. Başarılı bir kişilik kazanmış olan birey, ne istediğini bilen, yapabileceği şeylerin farkında olan bireydir. Bu özelliklerinin farkında olan birey de geleceğe ilişkin vereceği kararlarda sağlıklı adımlar atar ve başarılı olma olasılığı da yüksektir. Bu dönemi sağlıklı bir şekilde geçiremeyenler için ise sağlıklı bir kişilik kazanımından söz edilemez. Ailesi tarafından kendisine aşırı korumacı davranılan, hayatında olumlu örnekler olmayan, kendi üzerindeki etkiyi kaybetmiş olan ergenlerde kimlik karmaşası yaşanır (Ekşi, 1990, s. 94-95). Erikson pek çok gencin kimlik

bunalımını yaşayabileceğini ifade etmiştir (Erikson 1968'den aktaran Ekşi, 1990, s. 65). Dolayısıyla ergenlik dönemindeki bireye, aile ne kadar destek olursa ergenliğin getirdiği değişikliklere de birey o kadar kolayca ayak uydurabilir, sağlıklı bir kişilik ve kimlik kazanabilir. Başarılı bir kimlik gelişimi de ergenin hem iş hem de sosyal hayatında başarılı olmasını sağlayabilir.

Ergenlerin bu gelişim döneminde ihtiyaç duyduğu bilgileri elde edebileceği ilk kaynağın aile ve arkadaş çevresi olduğu söylenebilir. Ayrıca ergenin bilgi elde edebileceği kaynaklar bunlarla sınırlı değildir. Ergen yazılı kaynaklara ulaşarak da bilgi elde etmeye çalışmaktadırlar. Dolayısıyla yazılı kaynaklara ise ya kütüphanelerden ya da internet ortamından ulaşma olanağı bulunmaktadır. Günümüzde internet kullanımının yaygınlaşması ve gelişmesi ile birlikte ergenlerin kütüphanelere gitmek yerine internet ortamındaki elektronik kaynaklardan yararlandığı ifade edilebilir. Ayrıca ergenler interneti elektronik kaynaklar dışında da çok çeşitli amaçlar için kullanmaktadır. Dolayısıyla bu bölümde ergenler ve ergenlerin internet kullanımı konusunda bilgi verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

2.2. Ergenler ve İnternet Kullanımı

Bu bölümde öncelikle internet ve internetin gelişimi, internet kullanımı ile ilgili bilgiler paylaşılmış ve sonrasında internetin olumlu ve olumsuz etkileri hakkında bilgiler sunulmuştur.

2.2.1. İnternet ve internetin gelişimi

21. yüzyıl pek çok uzman tarafından üçüncü endüstri devrimi (bilgisayar ve bilgisayar ağlarının kullanımı) kavramı ile ifade edilmiştir. Bunlardan önceki dönemler ise birinci endüstri devrimi (kömür ve demir kullanımı); ikinci endüstri devrimi (petrol ve elektriğin kullanımı) olarak adlandırılmıştır (Çağiltay, 1997, s. 3). İnternet, İngilizce “Interconnected Networks”, “aralarında bağlantılı ağlar”ın kısaltması olan ve iki ya da daha çok ağın bilgisayarlar aracılığıyla kendi aralarında bağlar oluşturmasıdır (Oxford Dictionaries, erişim tarihi: 20.10.2015). Bir diğer tanıma göre internet, dünya üzerindeki sayısız ağın, birbiriyle iletişim kurmasını ve kaynak paylaşımını sağlayan bir ağıdır (Ögel; 2012). Başka bir tanımda internet; dünya genelindeki bilgisayarları birbirine internet protokolü ağı ile bağlayarak, aralarında iletişim kuran, belge paylaşımı, bilgi paylaşımı vb. sağlayan bir ağ sistemidir olarak tanımlanmıştır (Akbal ve Balık, 2006). Bir diğer

tanıma göre internet, Dünya'nın farklı bölgelerindeki bilgisayarları ağ yardımıyla birbirine bağlayarak, bu bilgisayarlar arasında birçok kullanıcının birbiriyle iletişim kurmasını sağlayan bir sistemdir (Yalçın, 2003). Bir başka tanımda ise internet, iki veya daha çok sayıda bilgisayarın birbirleriyle bağlantısı anlamına gelen bilgisayar ağlarının aralarında tekrar bağlantı kurmalarıyla oluşan ve bu şekilde gittikçe büyüyen ve gelişen, dünya çapında yaygın bilgisayar ağlarına dayalı bir iletişim süreci olarak tanımlanmıştır (İçel, 2001, s. 409). Bir diğer tanıma göre ise internet, birbirine bağlı ticari ve ticari olmayan dağıtık bilgisayar ağları topluluğudur (Gates, 1995, s. 108). Tanımlar ele alındığında, tanımların internet ile ilgili olarak vurguladığı iki temel husustan birisinin birçok bilgisayar arasında bağlantı kurmayı sağlaması, diğerinin de birçok kullanıcının internet sayesinde bilgi ve belge paylaşabilmesi olduğu görülmektedir.

Regan 1940'lı yıllarını, J.C.R. Licklider 1962 yılını (Regan 2012'den aktaran Akbal ve Balık, 2006), Gündoğdu (2006) 1960'lardaki soğuk savaş yıllarını internetin başlangıç yılları olduğunu ifade etmiştir. Genel olarak bakıldığında ise internetin başlangıcı 1950'lere kadar uzanmaktadır. Sovyetler Birliği, Ekim 1957'de Sputnik uzay aracını uzaya fırlatmıştır. Bu olayın hemen ardından Amerika Birleşik Devletleri bu davranışa misilleme olarak ordunun bir kuruluşu olan İleri Araştırma Projeleri Ajansı da internet ile ilgili bazı araştırmaların başlatılması talimatını vermiştir (Briggs ve Burke, 2005, s. 244). Bu nedenle internetin çıkış noktasının askeri amaçla olduğu ifade edilebilir. Bu çerçevede, 1960 'lı yıllarda Amerikan ordusunda çalışan bir asker olan Vanevar Bush'un ordunun özellikle savaş anında bilgi ve haber paylaşımını kolaylaştırıp hızlandırmak ve gizliliğini koruyabilmek için yaptığı araştırmalar ile birlikte internet kullanılmaya başlanmıştır (Hahn ve Stout, 1994, s. 2; Regan, 2012). İnternet daha sonraki yıllarda sivil hayatta da kullanılmaya başlanmıştır. 1980'li yıllarda ise internetteki gelişmeler daha da hızlanmış olup, internet kullanıcılarının sayısı da bununla birlikte hızla artmıştır. 1987 de internete bağlananların sayısı 10.000 kişiye ulaşmıştır (Çağiltay, 1997). Ayrıca bu yıllarda Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation) beş büyük üniversitede bilgisayar merkezleri kurmuş ve bununla birlikte internetin yaygınlaşması konusunda önemli bir adım atılmıştır (Çakır, Horzum ve Ayas, 2013, s. 3). 1990'lı yıllarda ise internet kullanıcı sayısı 3.5 milyonu geçmiştir (Briggs ve Berke, 2005, s. 245). 2000'li yıllarda nüfusa göre internet kullanım oranının Avrupa'da % 73 iken, Avustralya'da % 72, Asya'da % 38, Kuzey Amerika'da % 87, Afrika'da % 28.1 olduğu tespit edilmiştir edilmiştir. Dünya genelindeki internet kullanım oranı ise % 48.6'dır

(Internet World Stats, erişim tarihi: 23.10.2015). 2016 yılı Haziran raporuna göre ise Avrupa'da % 73.9 iken, Avusturalya'da % 73.3, Asya'da % 44.2, Kuzey Amerika'da % 89, Afrika'da % 28.6 olduğu tespit edilmiştir. Dünya genelindeki internet kullanım oranı ise % 49.2'dir (Internet World Stats, erişim tarihi: 05.07.2016). 2000'li yıllarda internet kullanımı yaşamın her alanına yayılmıştır. Özellikle evlerde bireysel bilgisayar ve internet kullanım oranı artmıştır. Evlerde özel bilgisayar ve internetin kullanımı sayesinde de insanlar arasında bilgi paylaşımı, iletişim, doküman gönderip alma imkânı da kolaylaşmıştır. Ayrıca dünyanın herhangi bir yerindeki bir olayın anında dünyanın her bir yanına yayılma süresi kısalmış ve insanların dünyadaki gelişmelerden anında haberdar olması kolaylaşmıştır. İnternet sadece bilgi paylaşımıyla kalmamış, e-ticaret sektörü, e-egitim sektörü, e-bahis sektörü gibi sektörlerle yaşamımızın her alanına girmiştir.

Türkiye'de ise internet hizmetini geliştirmek amacıyla yapılan ilk çalışma 1987 yılında genel amaçlı bilgisayar ağları adıyla kurulan Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı'dır (Yılmaz, 2013). 1991'de ODTÜ-TUBİTAK işbirliği kapsamında da TR-NET ile Türkiye internete kavuşmuş ve daha sonrasında internet hizmeti verilmesi yaygınlaşmaya başlamıştır (Çakır, Horzum ve Ayas, 2013, s. 4). Günümüzde ise (2015 yılı için) Türkiye'de internet kullananların genel nüfusun % 56'sını oluşturduğu görülmektedir (Internet World Stats, erişim tarihi: 23.10.2015). 2016 Haziran ayı raporuna göre ise Türkiye'de internet kullananların genel nüfusun % 59.6'sını oluşturduğu belirlenmiştir (Internet World Stats, erişim tarihi: 05.07.2016). Bu verilerden de internet kullanımının hem Türkiye'de hem de dünya genelinde her geçen gün arttığı ifade edilebilir. TÜİK 2004-2015 verilerine göre de 16-24 yaş aralığında internet kullanım oranı % 77'dir (TÜİK, 2015). Bu verilere bakıldığında Türkiye'de internet kullanımının yaklaşık 25 yıllık bir zaman dilimi gibi kısa bir dönemi kapsamına karşın toplumun büyük bir kesimi ve özellikle gençler tarafından internetin kullanılmakta olduğu dikkat çekmektedir.

2.2.2. İnternet kullanımı

İnternet kullanımı yaş farkı gözetmeksizin tün insanların yaşamında az ya da çok yer almaktadır. İnternet, insan yaşamını kolaylaştıran ve kısa sürede vazgeçilmez bir konuma gelen teknolojik bir gelişmedir. İnternet tekerleğin bulunmasıyla başlamış olan, buharlı makinenin bulunmasıyla devam ederek günümüze kadar gelen gelişmelerin son noktasıdır (Ögel, 2012). Her geçen gün de alternatif yeniliklerle kendisine olan ilgiyi

biraz daha arttırmakta ve insanların çoğu isteğine (öğrenmek istediği her türlü bilgi, dünyadaki gelişmeleri anında takip etme, eğlence, boş zamanları doldurma, bankacılık ve fatura ödeme gibi işlemleri yapma; muhasebe, mühendislik hizmetleri, üretim otomasyonu vb.) yanıt verebilmektedir (Çalık ve Çınar, 2009). Örneğin, internet, zamanı olmayan bireylerin bankada ya da ATM'lerde sıra beklemeden, oturduğu yerden ödemelerini yapabilmelerine ve bu işlem için harcayacağı zamanı başka bir alana kaydırabilmelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca bireyler internetten alışveriş yapabilmekte, en uygun mağazaları, marketleri bulabilmekte ve bütçesine en uygun olanını seçme hakkına sahip olabilmektedir. Ayrıca internet benzer ilgileri olan kişilerin bir araya gelerek gruplar kurmasını sağlayan ve bireyleri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gelişmelerini sağlayan bir iletişim aracıdır (Balkaya Çetin, 2014). Anderson (2001)'a göre ise internet bilgi işleme ve iletişim kurmada yardımcı olan bir sistemdir. Bu bilgilere dayanarak diğer teknolojik araçlarla kıyaslandığında aynı anda binlerce kişinin pek çok isteğine tek dokunuşla ulaşmasını sağlamasından dolayı internetin hızlı bir şekilde insan hayatında yer aldığı söylenebilir.

Teknolojinin gelişmesiyle insanlık hem enerji hem de zaman açısından çok büyük kazançlar elde etmekte, bunun yanı sıra teknolojinin kontrolsüz kullanılması da insan yaşamına ilişkin birçok şeyi olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Dinç, 2014, s. 6). Bundan dolayı da internetin kontrolsüzce ve aşırı kullanılmasından kaynaklı olarak sorunların yaşanması da araştırmacıların ilgisini internet ve internet kullanımı üzerinde yoğunlaştırmıştır. İnternet ve internet kullanımı konusu ile ilgili yapılan bazı araştırma sonuçlarına bakıldığında interneti sağlıklı bir şekilde kullanmayan bireylerin gerçek yaşam ile sanal yaşamı birbirinden ayırmakta güçlük çektiği gözlenmiştir (Ögel, 2012, s. 115). İnternetin insan yaşamına olumlu ve olumsuz etkileri olmakla birlikte, bu etkinin hangi yönde olduğu kişiden kişiye değişmektedir (Temür, 2013, s. 5). Hangi yönde etkili olduğunun belirlenmesindeki temel faktörün bireyin internet kullanımı konusundaki farkındalık düzeyinin etkili olduğu ifade edilebilir. Türkiye, internet ile geç tanışmasına rağmen, Türkiye'de internet kullanımı hızla artmakta olup, kullanımı ile ilgili sorunların yaşanması da bu artışla paralel olarak artmaktadır (Temür, 2013, s. 5). Bundan dolayı internetin olumsuz etkileri son yıllarda ciddi bir şekilde Türkiye'de de araştırılmaktadır.

İnternetin kullanımının her geçen gün daha çok yaygınlaşması, insan ilişkilerinin biçimini değiştirmiş, haberleşmenin şeklini değiştirmiş, meslek türlerini etkilemiş

(Yalçın, 2003), suç türlerini ve suçun işleniş niteliğini değiştirmiş ve bu suçları önlemek için yasa ve kanunlar çıkartılmasının gerekliliği sonucunu doğurmuştur (Ögel, 2012, s. 5). Örneğin, Tüzün (2002) internette kurulan ilişkileri, yolculuk esnasında kurulan ilişkilere benzetmiş, yolculuktaki ilişkilerin yolculuk sonunda bittiği gibi, internette kurulan ilişkilerin de kısa süreli olduğunu belirtmiştir. Genel olarak ise internetin toplumun sosyolojik yapısından, ekonomik yapısına kadar birçok alanını da hızla etkisi altına alıp, bu alanlarda değişimlere yol açtığı görülmektedir (Bayraktutan, 2005; Greenfeld ve Sutker, 1999). Bu değişimlerin en yoğun yaşandığı yaş diliminde ise çocuk ve ergenler bulunmaktadır. Günümüzde çocuklar ve ergenler bilgisayar ve internet kullanımına daha yatkın olabildikleri için de bu değişim sürecinde çocuk ve ergenler önemli bir rol oynayabilmektedir (Duman, 2008; Kırık, 2014, s. 341).

Gelişim özellikleri de dikkate alındığında ise bundan 30-40 yıl öncesine kadar ergenlerin iletişiminin büyük bir bölümü yüz yüze olurken, teknolojinin gelişmesi ve internetin kolay ulaşılabilir olması ergenlerin birbirleriyle kurdukları iletişimin yapısında da önemli değişikliklere yol açtığı görülmektedir. TUIK raporlarında da ifade edildiği gibi interneti en çok kullanan yaş dilimi ergenlik dönemine denk gelmektedir. İnterneti en çok kullananların ergenler olması dolayısıyla internetin ergenlerin yaşamı üzerinde önemli etkisi olabileceğini akla getirmektedir. İnternetin ergenler üzerinde önemli bir etkiye sahip olması, ergenlerin içinde yaşadığı toplumun gelecekte nasıl bir toplum olacağı üzerinde de belirleyici bir konumda olabilmektedir (Karaca, 2007, s. 6). Ayrıca bilgisayar ve internet ile erken yaşta karşılaşan bireyler, içinde bulunduğu toplumda hem toplumun gelişimi için katkıda bulunabilmekte, hem de akranlarına göre bazı avantajlar da (meslek hayatı, öğrenim hayatı vb. alanlarda daha üretken olma gibi) yakalayabilmektedir. İnternette ve bilgisayarda oynanan oyunlar çocuk ve ergenlerin bilgiye ulaşmalarını, araştırma yapma, problem çözme becerileri, yaratıcılık gibi özelliklerini güçlendirdiği ifade edilirken, diğer yandan da amacı dışında ve bilinçsizce kullanılmasından kaynaklı olumsuz etkileri olduğu da ifade edilmektedir (Tarı Cömert ve Kayıran, 2010). Özellikle internetin sağlıksız bir şekilde kullanılması, ergenlerin psikolojik ve bedensel gelişimlerini, sosyal ilişkilerini, olumsuz etkileyerek akademik başarılarının da düşmesine neden olabilmektedir (Cengizhan, 2005). Dolayısıyla internetin nasıl ve ne kadar kullanılıyor olduğunun, internetin olumsuz sonuçlarının ortaya çıkıp çıkmamasını belirlediği ifade edilebilir. Bu çerçevede Ögel (2012, s. 102) internetin kullanımı konusunda şu düzeylerin olduğunu ifade etmiştir:

Birinci Düzey-İnternetin ihtiyaç için kullanımı: Kişi sadece gerektiğinde ve zorunlu hallerde interneti kullanmaktadır.

İkinci Düzey-Sık ve düzenli internet kullanımı: Eğlence aracıdır, boş zamanlar internet ile doldurulur.

Üçüncü Düzey-Sorunlu internet kullanımı: Kişinin hayatında sorunlar yaratır. İnternetin kötüye kullanımı da burada değerlendirilebilir, ancak bağımlılık düzeyinde değildir.

Dördüncü Düzey-İnternet Bağımlılığı: Kişinin internetsiz yapamaması durumudur. Bağımlılık, patolojik internet kullanımı, siber bağımlılık gibi terimler bu kapsamdadır.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere sadece bir ihtiyaç için kullanılmasından, bağımlısı olmaya varana kadar çok çeşitli internet kullanım biçimleri görülmektedir. Dolayısıyla interneti en yoğun olarak kullanan gençlerin internet kullanım biçimlerini kontrol etmekteki yetersizlikleri, ileride onları birer internet bağımlısı haline getirebileceği düşünülebilir. Bu çerçevede aşağıda ergenlik döneminde internetin ergenler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri üzerinde durulmaktadır.

2.2.3. Ergenlerde internetin olumlu etkileri

Bireyin internet kullanımında interneti kullanım amacı, interneti kullanan kişi için olumlu etkisinin olup olmayacağı konusunda belirleyici bir faktördür. Birey interneti çok çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için kullanmaktadır. Ancak en sık kullanılan kullanım amaçları arasında ise, haberleşmek, bilgi elde etmek ve sosyal ağları takip etmek olduğu dikkat çekmektedir. Dolayısıyla da “sağlıklı internet kullanımı” düşünsel, davranışsal herhangi bir rahatsızlık duymaksızın, uygun bir zaman diliminde, istedik amaca ulaşmak için internet kullanmak” şeklinde tanımlamıştır (Davis 2001’den aktaran Sarıkaya ve Seferoğlu, 2013, s. 357).

2.2.3.1. İnternetin fiziksel yönden olumlu etkileri

İnternet uygun koşullarda ve doğru biçimde kullanıldığında, bireyin ince motor becerilerinin gelişmesine (fare tıklatma ve klavye kullanma gibi) katkıda bulunabilir (Akkoyunlu ve Tuğrul, 2002, s. 14). İnternet fiziksel yönden göz-el koordinasyonunu artırabilmekte ve dopamin salgılayarak da fiziksel açıdan konsantrasyonu arttırabilmektedir (Balkaya Çetin, 2014). Ayrıca bilgisayar ve internete yüklenen programlar sayesinde özellikle simülasyon programlarıyla bireyin internet ortamında beceri kazandıktan sonra gerçek uygulamalara geçilmesi bireyin fiziksel becerisini arttırabilmektedir (Engin, Tösten ve Kaya, 2010, s. 76). Özellikle simülasyon

programlarının, gerçek hayatta uygulanması tehlikeli olan deneylerin ilk önce sanal ortamlarda uygulanmasını sağlayarak bireyin beceri kazanması açısından önemli olduğu ifade edilebilir. Örneğin ehliyet alacak olan bireylerin direksiyon eğitiminin ilk önce simülasyon programları sayesinde sanal ortamda deneyimledikten sonra trafikte direksiyon eğitimlerine başlamaları olası trafik kazalarının önlenmesini sağlayabilecektir.

2.2.3.2. İnternetin psiko-sosyal ve duygusal yönden olumlu etkileri

Ergenler interneti kullanarak çok uzaklardaki arkadaşlarıyla haberleşebilmekte ve internet aracılığıyla yeni arkadaşlıklar da kurabilmektedir. İnternet hiç karşılaşma olanağı olmayan kişilerin birbirleriyle iletişim kurmalarını da sağlayabilmektedir (Bayraktar, 2013, s. 76). Ergenin kurduğu bu yeni arkadaşlıklar zaman ve mekândan bağımsız olduğu için, ergen internetteki sınır ötesindeki arkadaşlar ile iletişim kurarak birçok şeyi de paylaşabilmekte ve bu durum da ergenlik dönemindeki sorunlar arasında sıkışıp kalmaktan kurtulmalarına yardımcı olabilmektedir (Ögel, 2012, s. 19). Yine internet yüz yüze iletişim kurmaktan kaçınan (özellikle çekingen) ergenlerin kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilmelerini, onların kolaylıkla iletişim kurabilmelerine ve kurdukları iletişimi devam ettirebilmelerine yardımcı olduğu için bir tercih sebebi olmaktadır (Karaca, 2007, s. 13-15; Valkenburg ve Peter, 2007). Özellikle ergenlik döneminde ergenin özerklik, yeterlik ve ait olma ihtiyaçlarını karşılamak için internet güçlü bir araç olarak değerlendirilmektedir (Ryan, Rigby ve Przybyliski 2006'dan aktaran Bayraktar, 2013). İnternet iletişimin hızlı olmasına, pek çok uygulamalara tek tuşla ulaşılabilmesine, akranları tarafından yalnız kalan ergenlerin yalnızlıklarını giderebilecek bir ortama kavuşabilmelerine yardımcı olabildiği için ergenler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır (Balkaya Çetin, 2014, s. 60). Buna ilaveten internetin ergenlerin ergenlik döneminde yaşayabileceği problemleri azaltabildiği için de tercih edildiği ifade edilebilir.

İnternetin kullanımı ergeni, ilgi, değer ve inanç bakımından kendine yakın kişilerle sanal ortamda arkadaşlık kurmasını sağlayarak, ergenin sosyalleşmesine, sağlıklı bir kişilik ve kimlik kazanmasına olumlu yönde etkili olabileceği düşünülmektedir (Bargh ve McKenna, 2004; Karaca, 2007). Çünkü ergenlerin gelişimsel görevlerinin başında yeni kimlikler deneyerek, yetişkinlik yaşamına sağlıklı bir kimlik oluşturarak girme yer almaktadır (Bayraktar, 2013). Ancak ergenin internet ortamındaki kimlik denemeleri sırasında doğru kaynaklardan bilgilenmesi ve başlangıçta fazla olan bu kimlik denemelerinin giderek azalması gerekmektedir. Bu şekilde olduğu takdirde internet,

ergenin kimlik ve kişilik gelişimine olumlu yönde katkıda bulunabilir. Ayrıca internet, ergenin cinsel yönelim, politik görüşler gibi özel olarak nitelendirdikleri konulardaki görüşlerini de internet ortamında daha kolay paylaşabilmelerini sağlamakta, bu kolaylık da onların kimlik gelişimine katkı sağlayabilmektedir (Boyd 2007'den aktaran Bayraktar, 2013).

2.2.3.3. İnternetin bilişsel ve akademik yönden olumlu etkileri

İnterneti sağlıklı kullanan ergenler interneti ödevlerini hazırlama aşamasında kaynak bulma aracı olarak kullanmalarını sağlayarak hem zaman hem de enerji tasarrufu sağlamakta, arkadaşlarıyla ödev paylaşımı ve derslerle ilgili soruları birbirlerine sormada kolaylık sağlanmaktadır (Jones, 2002). Ergen internet aracılığıyla bilişsel becerilerini güçlendirecek ve geliştirecek pek çok kaynak kitaplara ve etkinliklere de ulaşabilmektedir. Ayrıca ergenin online eğitimler alarak da internet sayesinde akademik başarısını arttırabilmesi mümkündür. Bunlara ilaveten de internet, ergenin zeka, hayal gücü ve yaratıcı düşünme becerisini de olumlu yönde etkileyebilmektedir (Balkaya Çetin, 2014). Ergenin bilişsel becerilerinin artması da ergenin okul başarısına da katkıda bulunabilmektedir. İnternet birey tarafından doğru kullanıldığı takdirde, bireyin ilgi ve yeteneklerini fark etmesini sağlayabilmektedir. Kendini daha iyi tanıyan ergenin de kendini geliştirebilmesi ve online eğitimler yardımıyla da akademik başarısını arttırabilmesi mümkündür.

2.2.4. Ergenlerde internetin olumsuz etkileri

Ergenlik dönemindeki bireyler ile yapılan araştırmalarda, internetin ergenlere fiziksel, bilişsel, psiko-sosyal ve duygusal yönden olumsuz etkileri olduğu sonucu ortaya çıktığı görülmektedir. Çünkü gelişim dönemleri dikkate alındığında ergenlik, bireyin gelişimi açısından en çok problemin yaşandığı dönem olma özelliğini göstermektedir (Gürcan ve Hamarta, 2013, s. 96). Ergenlik döneminde birey ailesinden bağımsızlaşmaya, kendini tanımaya, vücudundaki hızlı gelişim ve değişimlere ayak uydurmaya, toplum içinde bir birey olarak yerini almaya çalışmaktadır. İnternet ilk kullanılmaya başlandığında, internete ilk bağlanılan yerler sabit bilgisayarlardı. Şimdi ise internete cep telefonları veya tabletler ile her yerden bağlanılma imkânının olması, toplumda genel olarak internet kullanım süresinin artmasına neden olmuştur. Özellikle ergenlerin ilgisini

kolayca çekebildiği için de ergenler arasında internet kullanım süreleri ve buna bağlı olarak ergenlerin yaşadıkları sorunlarda da bir artış gözlenmiştir (Ceyhan, 2013).

2.2.4.1. İnternetin fiziksel yönden olumsuz etkileri

Ergenlik döneminde bilgisayar ve internetin sağlıksız kullanımı bireylerin fiziksel gelişiminde olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Örneğin, yoğun veya aşırı internet kullanımı ergenlerin göz sağlığı ile ilgili problemler yaşamaları, sağlıksız beslenmeleri, aşırı kilo almaları gibi birden çok olumsuz etkilere sahip olduğu görülebilmektedir. Böylece internetin aşırı ve uzun süre mola vermeden kullanılması da bireyin eklem, boyun ve bel ağrılarına neden olabilmektedir (İnandı ve Akyol, 2001). Uzun süre bilgisayar ekranında kalan ergenlerin hareket etkinliğinin azlığı, hareket gerektiren etkinliklere ayırması gereken zamanı internet başında geçirmesi gibi nedenlerden ötürü bireyin sağlıksız ve düzensiz beslenmesine yol açabilir. Düzensiz beslenme de bireyin obez olmasında etkili olabilecek faktörlerdendir. Ayrıca aşırı kilo artışı bireyin sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Arnas, 2005; Ceyhan, 2013; Karayağız Muslu ve Bolışık, 2009). Dolayısıyla bu durumun, fiziksel yönden hızlı bir gelişim döneminde bulunan ergenin sağlıklı bir fiziksel gelişim göstermesine de engel olabileceği ifade edilebilir.

2.2.4.2. İnternetin psiko sosyal ve duygusal yönden olumsuz etkileri

Ergenlerin sanal ortamda kurduğu arkadaş ilişkilerinin yüz yüze ilişkiye dönüştürülebilmesi her zaman mümkün olmamaktadır (Bayraktar, 2013, s. 78). Ergenler arasında internette kurulan sanal arkadaşlıklar, ergenlerin iletişim becerilerini geliştirmesini engelleyebilmekte ve ergenlerin uygun olmayan arkadaşlık ilişkileri kurmalarına neden olabilmektedir. Bu problem de ergenlerin yüz yüze ilişki kurma becerilerinin yeterince gelişmesine engel olabilmektedir (Ceyhan, 2008). Ayrıca ergenin internet ortamında karşılaştığı şiddet içeren oyunlar ve görsel içeriklerin etkisiyle ergen arkadaşlarına ve öğretmenlerine karşı saldırgan tutum ve davranışlar da sergileyebilmektedir (Cansever, 2013, s. 202). Ergenin ailesi tarafından interneti nasıl kullanması gerektiğine, hangi amaçla ne kadar süre kullanabileceğine ilişkin ergen bilgilendirilmiyorsa ve bu konuda aile tarafından kontrol sağlanmıyorsa, ergenin internette olumsuz etkilenmesi söz konusu olabilmektedir (Çetin, 2009). Bunlara ilaveten ergenin internet ortamında yaşına uygun olmayan, reklam, video ve görsel öğeler

ve oyunlarla karşılaşması da ergenin psiko sosyal yönden olumsuz etkilenmesine neden olabilecek faktörlerdendir (Balkaya Çetin, 2014, s. 58). Dolayısıyla internetin sağlıksız kullanımı ergeni bedensel, ruhsal ve psiko sosyal yönden olumsuz etkileyebilmektedir (Ögel, 2012; Zorbaz, 2013).

Ergenlik döneminde ergenden kendisine özgü bir kimlik kazanması da beklenmektedir. Ergenin kendine özgü kimliği oluşturabilmesi için de uygun rol ve modelleri örnek alarak bunları deneyimlemesi önemlidir (Feist ve Feist, 2009, s. 257). İnternetin bireylere gerçek kimliklerini gizleyip, çeşitli web sitelerine üye olarak bu siteleri kullanabilmelerine imkân verdiği bilinmektedir. Ergenler interneti kullanırken, kimliklerini gizlerken ideal kimlik özelliklerini kullandıkları için kimlik algılarının gerçekten uzaklaşarak, aşırı şişmesine de neden olabilmektedir. Dolayısıyla ergen kimlik kazanımını sağlıklı bir şekilde gerçekleştirememiş olabilmektedir (Ceyhan, 2008).

İnternetin olumsuz bir şekilde kullanılması birey üzerinde, depresyon, yalnızlık, sosyal çevresiyle kurduğu bağların zayıflaması gibi problemleri de ortaya çıkarabilmektedir (Bargh ve McKenna, 2004; Subrahmanyam ve Lin, 2007). Dolayısıyla sosyal çevreyle kurulan zayıf bağlar, ergenin gerçek hayatta karşılaşabileceği sorunlarda manevi desteğinin de yetersiz olmasına neden olabilmektedir. Bu durum da ergenin sorunlar karşısında mücadele ederken yalnız kalmasına ve kendini çaresiz, yetersiz hissetmesine neden olabilmektedir.

2.2.4.3. İnternetin bilişsel ve akademik yönden olumsuz etkileri

İnternet ergenin günlük hayatının büyük bir bölümünde yer kaplamaya başladığı andan itibaren ergenin bilişsel düzeyinde de olumsuz etkileri görülmeye başlanmıştır. Özellikle ergenlere bilgiyi hazır bir şekilde sunduğu için ergenin düşünme becerisinin gelişmesini engelleyebilmektedir. Ayrıca internetten alınan bilgilerin doğruluğunun sağlıklı bir şekilde kontrol edilememesinden dolayı da ergenler merak ettikleri konular hakkında yanlış bilgilere ulaşabilmektedirler (Gündoğdu, 2006, s. 41). Diğer yandan yanlış ve hazır bilgiler ile de ergenin sahip olduğu düşünme becerisinin ve problem çözme becerisinin de gerilemesine neden olabilmekte ve bu durum da bireyi tembelliğe itebilmektedir (Balkaya Çetin, 2014).

Ergenler interneti sağlıklı bir şekilde kullanmadıkları zaman, internet ergenin okul başarısına olumsuz etki edebilmektedir. Bu nedenle internetin olumsuz etkileri, ergenin

akademik alanda da olumsuzluklar yaşamasına neden olabilmektedir. Sürekli internetle meşgul olan ergenler, derslerini aksatabilmekte, ödevlerini geciktirmekte, okul devamsızlıkları artmakta, günlük işlerini ve okulla ilgili görev ve sorumluluklarını da erteleyebilmektedir (Young, 1998'den aktaran Esen, 2010). Ergenin okul başarısında düşüşün olması ergenin ailesiyle sorun yaşamasına, ailesi tarafından internet kullanımının kontrol edilmeye çalışılmasına, bu durum da aile ile ergen arasındaki iletişimin kopmasına neden olabilmektedir. Ailesiyle iletişimi kopan ergen ise okulla olan ilgisini daha da azaltarak akademik başarısının daha da düşmesine ve internete olan ilgisinin, geçirdiği zamanın daha da artmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle ergenin ergenlik döneminde yaşayabileceği ergenlik problemlerine bir de internetin aşırı ve yanlış kullanımından kaynaklı problemlerin eklenmesiyle, kendini karmaşık problemler arasında bulabilme olasılığı da yüksek olabilmektedir. Dolayısıyla ergenlerin internetin olumsuz etkilerinden korumak için de sağlıklı internet kullanımı konusunda bilgilendirilmelerinin önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun için de öncelikle problemleri internet kullanımının tanımlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

2.3. Problemleri İnternet Kullanımı

İnternet kullanımının insan hayatında (hem işte, hem evde ve hem de sosyal hayatta) olumsuz sonuçlarının görülmesinden sonra uzmanlar tarafından internetin etkileri araştırılmaya ve incelenmeye başlanmıştır. Bu araştırma ve çalışmaların internet bağımlılığının tanı ve tedavisinin sağlanması konusunda katkısı bulunmaktadır (Sato, 2006). İnternetin aşırı kullanımı sonucuna bağlı olarak da problemleri internet kullanımı farklı kavramlar ile tanımlanmaya çalışılmıştır (Caplan, 2002; Makas, 2008). İnternet bağımlılığı kavramı ilk kez 1996'da Goldberg tarafından kullanılmış ve sonrasında bu konuda yapılan araştırmaların sayısı artmıştır (Young, Yue ve Ying, 2011, s. 3). Araştırmacıların bazıları internetin aşırı ve sağlıksız kullanımını "bağımlılık" kavramı ile ifade ederken bazıları da bağımlılık kavramını kullanmaktan kaçınmışlardır. "Bağımlılık" kavramını kullanan araştırmacılar, bağımlılık kavramının sadece kimyasal maddeler ile sınırlı bir alanda kullanılmaması gerektiğini, bağımlılık kelimesinin sorunlu davranışlar için de kullanılabileceğini ifade etmişlerdir (Ögel, 2012, s.102). Bundan dolayı literatürde farklı kavramların olduğu görülmektedir İnternet bağımlılığı yerine internetin sağlıksız kullanımına ilişkin araştırmacılar tarafından kullanılan kavramlardan bazıları düzensiz internet kullanımı (Gonzalez, 2002), patolojik internet kullanımı (Davis, 2001), problemleri

internet kullanımı (Caplan, 2002; Kaltiala Heino, Lintonen ve Rimpela, 2004), aşırı internet kullanımı (Hardie ve Tee, 2007) ve internet istismarı (Young ve Case, 2004) olarak belirtilebilir.

İnterneti amacının dışında ve aşırı bir şekilde kullanarak bireyin hayatını olumsuz etkilemesine “internet bağımlılığı” denmektedir (Çakır, Horzum ve Ayas, 2013, s. 5). Shapira vd. (2000’den aktaran Gürcan ve Hamarta, 2013, s. 103)’ne göre problemlili internet kullanımı; tekrar eden davranışa ek olarak saplantılı düşünme, obsesif-kompulsif bozukluğa eşlik eden bir hastalık olması ve depresif bozukluklar ile obsesif-kompulsif bozukluğun bir türevi olarak ifade edilmektedir. Ayrıca Beard ve Wolf (2001) tarafından “problemlili internet kullanımı” kavramı; bireyin internet kullanımı dolayısıyla psikolojik, sosyolojik, okul ve iş yaşamı ile ilgili sorunlar yaşaması olarak ifade edilmiştir. Problemlili internet kullanımı her yaş grubunda, farklı sosyo ekonomik ve kültürel kişilerde görülebilmeye karşın, en yaygın olarak görüldüğü yaş diliminin ergenlik olduğu söylenebilir (Young, 1998’den aktaran Gürcan ve Hamarta, 2013, s.104). Bundan dolayı da ergenler üzerindeki olumsuz etkisi daha fazla görülebilmektedir. Ögel (2012, s. 136.) de interneti sorumlu bir şekilde kullanmayan ergenlerin akademik başarılarında bir düşüş gözlemlendiğini ifade etmektedir. Problemlili internet kullanımına sahip ergenlerin internete giriş amacı ödev araştırmak olmasına rağmen, internet ortamındaki uyarıcılar nedeniyle dikkati bu uyarıcılara kayabilmekte ve ödev dışında kullanıma geçebilmektedir (Siyez ve Uz Baş, 2013).

Problemlili internet kullanımı bireyde interneti kullanmaya başlar başlamaz görülmeyebilir. Birey interneti belli bir amaçla kullanmaya başlar. Belli bir amaç için kullanmanın yerini zamanla , internet ortamındaki uyarıcıların ve pekiştiricilerin de etkisiyle birey için amaçsızca kullanımlar almaya başlayabilir (Ögel, 2012). Bu şekilde amaçsız kullanımların artması da bireyde problemlili internet kullanım davranışını ortaya çıkarabilir.

İnterneti sıklıkla kullanan bireylerin bazıları interneti sağlıklı kullanırken, diğerleri interneti sağlıklı bir şekilde kullanabilmektedir. İnterneti sağlıklı kullananların oluşturduğu bireyler interneti kötüye kullanım davranışları sergilemekte, internet kullanmadıkları zaman kendilerini iyi hissetmemekte ve buna bağlı olarak da kendilerini suçlu hissedebilmektedir (Morahan-Martin, Schumacher, 2000). Problemlili internet kullanımları nedeniyle bireyler saatlerce internetin başında oturup, günlük işlerini

aksatabilmekte, bu durum da onların hayatlarında hem sorun, hem de psikolojik bozulmalar yaşamalarına neden olabilmektedir (Ceyhan, 2008). Bazı bireylerde de internet kullanımının problemliliği internet kullanımına dönüşmesine birden çok faktör neden olabilmektedir. İnternetin problemliliği bir şekilde kullanılmasının nedenleri arasında, internetin bireye kimliğini gizleyebilmesine imkan tanınması, bireyin fiziksel görüntüsünü saklayabilmesine izin vermesi, iletişimin zamanını ve hızını ayarlayabilmesini sağlaması, diğer iletişim yollarının eksiklerini giderebilmesi, yeni iletişimlerin başlatılmasına izin verebilmesi, sosyal grubun bir parçası olduğunu hissettirebilmesi gibi özelliklerinin olması gösterilebilmektedir. (Joinson, McKenna, Postness ve Reips, 2007'den aktaran Balkaya Çetin, 2014). Ayrıca bireylerin interneti kullanım amacı da problemliliği internet kullanımının önemli nedenleri arasında olduğu görülmektedir (Ceyhan, 2010).

İnternet bağımlılığı veya problemliliği internet kullanımı ile ilgili yukarıda yapılan açıklamalara bakıldığında, kimyasal madde bağımlılıklarında o maddenin kullanılmaya başlanmasıyla birlikte bağımlılıktan söz edilirken, internet bağımlılığında ise bireyin interneti aşırı bir şekilde ve amaçsızca kullanmasından söz edildiği görülmektedir. İnternet kullanırken internetteki çeşitli uyarıcıların etkisiyle veya bireyin internet sayfalarında amaçsızca gezinmesi ile başlayan sürecin geldiği noktanın problemliliği internet kullanımı olduğu söylenebilir. Dolayısıyla problemliliği internet kullanımının interneti kullanmaya başlar başlamaz ortaya çıkmadığı, bireyin interneti amaçsızca ve aşırı şekilde kullanmaya başlamasının bir sonucu olduğu ifade edilebilir. Ayrıca bağımlılık terimi tıbbi bir algıyı çağrıştırmaktadır. Yukarıdaki açıklamalardan ötürü bu çalışmada genel tanım niteliğindeki “problemliliği internet kullanımı” terimi kullanılmaktadır.

İnternetin insan hayatında çeşitli alanlarda erteleme davranışını da doğurduğu yukarıdaki açıklamalarda ifade edilmektedir. Ancak erteleme davranışının sadece internetin problemliliği bir şekilde kullanımından kaynaklanmadığı, çok çeşitli nedenleri olduğu da alan yazında yapılan çalışmalarda ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bir sonraki konuda da erteleme davranışı hakkında detaylı bilgi verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

2.4. Erteleme

Ertelemenin literatürde farklı tanımları bulunmaktadır. Dolayısıyla bu tanımlara genel erteleme başlığı altında aşağıda yer verilmiştir. Ayrıca alan yazında ertelemenin farklı sınıflandırmaları ve bu sınıflandırmalara ilişkin farklı türleri de bulunmaktadır. Bundan ötürü bu araştırmada erteleme başlığı altında öğrencileri de ilgilendirdiği düşünüldüğü için erteleme türlerinden sadece genel erteleme ve akademik erteleme ile ilgili açıklamalara ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.4.1. Genel erteleme

Erteleme davranışı insanlığın başlangıcına kadar uzanmasına rağmen, akademik alanda konu olarak çalışılıp, ele alınmaya başlanması 30-35 yıl gibi çok yakın bir zamana dayanmaktadır. Özellikle teknolojinin gelişmesiyle insanın sorumluluklarını yerine getirmesi gereken zamanda o işi yapmayı, sonraya bırakması ve bunun sonucu zarar görmeye başlamasından sonra ertelemenin nedenleri ve önlenmesi üzerinde yapılan çalışmalar hız kazanmıştır. Bu bölüme bilim adamlarınca yapılan erteleme kavramı tanımları, ertelemenin boyutu, erteleme konusu, ertelemeye etki eden faktörler gibi çeşitli yönlerden ele alınıp biçimine göre erteleme davranışı ile yapılan kuramsal açıklamalara ve bilgilere yer verilmiştir.

Erteleme, sözlük anlamı ile Türkçe’de “bir işi sonraya bırakma, tehir etme” demektir (TDK, 2011). Ayrıca erteleme için Türkçe’de “son dakikacılık” ve “geciktirme” gibi sözcükler de kullanılmaktadır (Çakıcı, 2003). Ertelemeyi Milgram, Mey-Tal ve Levison (1998), iş-görev veya karar vermeyi erteleme ya da geciktirme olarak tanımlamaktadır. Milgram ve Tenne (2000)’ye göre erteleme, bir özellik ya da davranışsal olarak bir işi erteleme ya da geciktirme ve bundan dolayı da o işle ilgili karar vermekten veya o işi başlatmaktan kaçınmak demektir. Knaus (2000)’a göre erteleme tercih ve kararı geciktirmez. Balkıs (2006) da ertelemeyi; kişilik özelliği, davranışsal eğilim, gereksiz bir geciktirme ve akılcı olmayan bir eğilim olarak tanımlamaktadır. Erteleme günlük hayatta alış veriş yapmayı son ana bırakmadan, faturaları son ödeme tarihine ertelemeye kadar; akademik alanda ise ödevleri son güne bırakmadan, kütüphaneden ödünç alınan kitapların son teslim tarihini geciktirmeye kadar uzanan bir süreci içine alan bir kavramdır (Çam, 2013). Klingsieck, Grund, Schmid ve Fries (2013)’e göre erteleme, ihtiyaç olmaksızın bugün yapacağın bir şeyi yarına bırakmadır. Erteleme

davranışında bireyin o işi yapmamasından dolayı yaşadığı bir huzursuzluk olması ve kişinin mazereti olmadan bir işi gereksiz yere erteleme söz konusudur (Solomon ve Rothblum, 1984). Bu yüzden her gecikme erteleme olarak tanımlanamaz. Her hangi bir bilgiyi elde etmek için, bir çözümün parçası olan ve bilinçli yapılan gecikmeler erteleme kapsamına girmez (Knaus, 2000; Deniz, Traş ve Aydoğan, 2009). Birey bazen erteleme davranışını zaman yönetimi konusunda etkili bir şekilde kullanıp, bu yöntemle acil ve önemli işlerine öncelik vermekte ve böylece önemli işlerini zamanında bitirebilmektedir (Demir Gdl, 2015). Sistematik erteleme olarak da adlandırılan bu erteleme türünün birey iin olumsuz bir etkisi olmamakta, yapılan bu sistematik erteleme aksine bireyin kendine olan güveninin artmasını sağlayabilmektedir (Perry, 2014).

Erteleme sonrasında birey sorumluluğunu yerine getirmediğinden ötürü, bireyde stres ve stresin sonucunda ise yorgunluk ve halsizlik ortaya akabilir. Erteleme davranışı sonucunda kendini suçlu hissetme, umutsuzluk, pişmanlık erteleme i sonuçlarını oluştururken; gergin ilişkiler, kaçırılmış fırsatlar, akademik alanda başarının düşmesi de erteleme i sonuçlarını oluşturmaktadır (Carr, 2001'den aktaran etin, 2009). Erteleme sonrasında bireyde meydana gelen dış sonuçlar hemen gözlenebilirken ve kişinin çevresindekiler tarafından bireye uyarılar yapılmaya başlanırken, erteleme i sonuçları hemen fark edilemeyebilmektedir. Bu durumda bireyin yaşadığı isel sonuçlara dış müdahalenin anında yapılabilmesi mümkün olamayabilmektedir.

Senecal, Koestner ve Vallerand (1995), erteleme eğiliminde bireyin kendi davranışları ve düşünceleri üzerindeki etkisine vurgu yaparak, erteleme ilişli olduğu bilişsel boyuta vurgu yapmıştır. Erteleme eğilimi gösteren bireylerin bilişsel süreçleri incelendiğinde, bu bireylerin rasyonel ve sezgisel düşünme stillerini daha az kullandığı bulunmuştur (Mitchelson, 2000'den aktaran Demir Gdl, 2015). Erteleme ilişli davranışsal boyutunu ise bireyin oyalanma, başlatmayı erteleme ve tamamlamayı geciktirme eğiliminin oluşturduğu söylenebilir (akıcı, 2003). Erteleme ilişli duyusallık boyutunu ise bireyin ertelemede bulunmasından dolayı yaşadığı pişmanlık, kaygı, zlme, sinirlenme vb. gibi duygusal durumlar içerir (Bulut, 2014). Bireyin erteleme ilişli bu duygusal boyutu işleri zamanında yetiştirmeme endişesinden kaynaklanmaktadır (akıcı, 2003). Erteleme davranışı sergileyen bireyler aslında, bilinçli bir Şekilde erteleme davranışında bulunmamaktadırlar. Bireyler başarısız olmaktan korkma, aşırı mükemmeliyetçi olma, düşük motivasyona sahip olma gibi nedenlerden ötürü erteleme

davranışı sergileyebilmektedir (Sapadin ve Maguire, 1996, s. 6). Bu durumda bireyin ertelemeyi bir savunma aracı olarak da kullanabildiği ifade edilebilir.

Erteleme davranışı gösteren kişilerin sık sık kendilerine “Bir daha işlerimi ertelemeyeceğim.” diye söz vermelerine karşın, genellikle bu sözlerini yerine getiremezler. Bu durum da bireyde stres, kaygı, üzüntü gibi duygulara yol açabilir. Bireyin yaşadığı olumsuz duygular olayın olumsuz etkisinin azalmasından sonra bireyi rahatsız etmemeye başlayabilir. Bireyin bir sonraki erteleme davranışıyla karşılaşmasına kadar bireyin iyi hali devam edebilir. Bu sürece Burka ve Yuen (1983’den aktaran Çakıcı, 2003, s.14) “erteleme döngüsü” adını vermektedir.

Erteleme türlerine bakıldığında, ertelemenin alan yazında çeşitli şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Bir sınıflandırmaya göre ertelemenin genel olarak beş türü bulunmaktadır: (1) Genel erteleme, (2) Akademik erteleme, (3) Karar vermeyi erteleme, (4) Nevrotik erteleme ve (5) Kompulsif erteleme (Milgram, Mey-Tal ve Levison, 1998; Balkıs, Duru, Buluş, vd., 2006). Bu ertelemelerden ilk ikisi görevden kaçınmayı, diğerleri ise karar almaktan kaçınmayı tanımlar (Milgram, Mey-Tal ve Levison, 1998). Yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların en çok akademik ertelemeye yoğunlaştığı görülmektedir. Chu ve Choi (2005)’e göre erteleme, pasif erteleme (bireyin eylem ya da karar vermeye geçmeden durup işin bitmesini beklemesi) ve aktif erteleme (pasifin aksine bireyin harekete geçmeye hazır olması, kararını alması vardır, ama bu kararı uygulamak için dikkatini verememektedir) olmak üzere iki gruba ayrılabilir. Bir başka sınıflandırmada ise erteleme; kişilik özelliği olarak ve durumsal erteleme olarak ikiye ayrılmaktadır. Kişilik özelliği olarak erteleme; bireyin, işlerin tesliminde, alış veriş yapmada, karar almada vb. gibi pek çok alanda erteleme davranışının görülmesidir. Durumsal erteleme ise, bireyin belli bir alanda yaptığı erteleme türüdür (Vestervelt, 2000’den ve Senecal, Lavoie ve Koestner, 1997’den aktaran Bulut, 2014).

Sonuç olarak sınıflandırmalara bakıldığında erteleme davranışının temel olarak iki tür erteleme biçiminde de sınıflandırıldığı görülmektedir. Bunlardan biri kişilik özelliği olarak erteleme, diğer adıyla genel erteleme, bireyin yaşamında her şeyi ağırdan alma yapısının bulunması, diğeri de durumsal olarak gösterilen ve genellikle insan hayatında tek bir alanda, belli bir yönde görülen durumsal erteledir. Akademik

erteleme de durumsal ertelemenin bir alt kategorisinde yer almaktadır (Blunt ve Pchyl, 1998'den ve Senecal, Lavoiee ve Koestner, 1997'den aktaran akıcı, 2003).

2.4.2. Akademik erteleme

Akademik erteleme, bireyin üzerine aldığı akademik görevleri yerine getirmemesi nedeniyle yüksek düzeyde kaygı yaşaması ve bu görevleri yerine getirmeme davranışını sürdürmesi olarak tanımlanabilir (Rothblum, Solomon ve Murakabi, 1986). Bir diğer tanıma göre de durumsal ertelemenin bir alt kategorisi olarak bireyin yaşamının tek bir alanına ilişkin belli bir zamanda yapması gereken işleri başlatmayı, sürdürmeyi veya tamamlamayı kronik olarak geciktirmesidir (akıcı, 2003). Genel erteleme davranışında olduğu gibi ve tanımlarda belirtildiği gibi, her akademik görevin ertelenmesi akademik erteleme olarak ifade edilmemektedir. Akademik ertelemede önemli olan, görevlerin akılcı olmayan bir şekilde ve sürekli olarak ertelenmesi ve bireyin bu durumdan rahatsızlık duyması gerekmektedir (Demir Gdl, 2015). Akademik erteleme genel erteleme davranışı gibi bireyin hayatında olumsuz etkileri olabilmektedir. Ertelenenin bir alt türü olduğu için de özellikle bireyin akademik yaşantısında önemli sonuçları ortaya çıkardığı söylenbilir. Bu nedenle öncelikle akademik erteleme ile ilişkili olduğu düşünülen etmenlere değinilecek, sonrasında da akademik ertelemenin sonuçları hakkında bilgi paylaşılacaktır.

Akademik ertelemenin nedenleri ile ilgili yapılan çalışmalarda pek çok nedenin bulunduğu görülmüştür (Balkıs, 2006; Yıldıırım, 2011; Yıldıız, 2015). Ortaya çıkan nedenler ele alındığında akademik erteleme davranışına neden olan faktörlerin genel ertelemeye neden olan faktörlerle örtüştüğü görülmektedir. Solomon ve Rothblum (1984)'e göre de akademik ertelemenin nedenleri arasında kaygı-anksiyete, zor karar verme, zaman yönetimi eksikliği, akademik ödevlerin güçlüğü gibi faktörler yer almaktadır. Aydoğan (2008)'a göre akademik görevden kaynaklanan başarısızlık korkusu ya da başarma mutluluğu akademik erteleme davranışını ortaya çıkarabilmektedir. Ayrıca irrasyonel düşüncelerin olması, gerçekçi olmayan beklentiler, mükemmeliyetçilik, başarısızlık korkusu, kaygı, çalışma alışkanlıkları, akademik başarı, karar verme stilleri, dışsal denetim odağı, kendine ve çevresine yönelik yaptığı yanlış bilişsel yüklemeler gibi etmenlerin de akademik erteleme davranışının görülme olasılığını arttırabildiği ifade edilebilir (Balkıs, 2006; Balkıs, Duru, Buluş vd., 2006; Brownlow ve Reasinger, 2000; Deniz, Tıraş ve Aydoğan, 2009; Flett vd., 1992; Haycock, McCarthy ve Skay,

1998; Senecal, Koestnar ve Vallenard, 1995; Solomon ve Rothblum, 1984; Tanrıku, 2013; Yıldırım, 2011). Yine yapılan bir araştırmada akademik ertelemenin beş büyük kişilik özelliği ile ilişkili olduğu ortaya çıkmış olup, özellikle sorumluluk kişilik özelliği ile güçlü bir ilişkisi olduğu görülmüştür (am, 2013; Steel, Brothen ve Wambach, 2001). Bir başka araştırmada ise akademik ertelemenin nedenlerinin başarısızlık korkusu, karar verme güçlüğü, tembellik, risk alma davranışı olduğu görülmüştür (Uzun zer, 2009). Diğer bir araştırmada ise akademik ertelemenin rapor yazma, sınavlara çalışma ve haftalık okuma ödevleri olmak üzere üç görevi yerine getirmede sıklıkla görüldüğü ve akademik başarıyla akademik ertelemenin de ilişkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Janssen, 2015). Diğer bir çalışmada ise akademik ertelemenin nedenlerinden birinin de stres olduğu görülmüştür (Day, Mensink ve O’Sullivan, 2014). Yapılan araştırmalarda akademik erteleme ile ilişkili olduğu belirlenen faktörlerin biri ya da bir kaçı aynı anda bireyin akademik ertelemesine yol açabilir. Bu akademik erteleme durumu da bireyin akademik başarısını olumsuz yönde etkileyebilir. Bireyin akademik başarısının da olumsuz etkilenmesi ise bireyde çeşitli psikolojik problemlere yol açabilir.

Kızılkaya Cumaoğlu ve Diker Coşkun (2012)’un akademik erteleme ile ilişkili faktörlerden birisinin de teknoloji kullanımı olduğu, özellikle internet kullanımı gerektiren ödevleri fazla veren bireylerde, internet gerektiren ödevleri daha az veren bireylere göre akademik erteleme davranışının daha yüksek olduğu ve aralarında anlamlı ilişki olduğu gözlenmiştir. Ferrari, Harriot ve Zimmerman (1999)’ın yaptığı bir çalışmada teknolojinin akademik ertelemeye neden olabildiği belirtilmiştir. Bu faktörlerin etkisiyle internet kullanımı konusunda kendilerini denetleyebilme ve kontrol edebilme becerisinin yeterince gelişmediği ergenlerde, kendini denetleyebilme ve kontrol becerisi gelişen ergenlere göre internetin olumsuz etkisinin de yüksek olabileceği düşünülebilir.

Akademik erteleme davranışının, akademik başarıyı düşürmesi (Balkıs, Duru, Buluş vd.; 2006; Knaus, 2000; Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986), depresyon gibi olumsuzluklara ve fiziksel sorunlara neden olabilmesi (Solomon ve Rothblum, 1984), bireyin yaşadığı kaygı düzeyini arttırması (Aydoğan, 2008), davranışsal, bilişsel ve duygusal alanlarda bireyin olumsuz etkilenmesi (Rothblum, Solomon ve Murkami, 1986) gibi sonuçları olduğu görülmüştür. Ayrıca bir araştırmada akademik ertelemenin bir sonucu olarak; bireyin akademik erteleme davranışı arttıka, öz saygı ve öz yeterlilik düzeylerinin düştüğü tespit edilmiştir, (Eerde, 2003). Ertelemenin okul ve ders

başarısızlığı (Balkıs, Duru, Buluş vd., 2006; Çakıcı, 2003; Eerde, 2003) gibi olumsuz sonuçları olabilmektedir. Özer ve Altun (2011)'in yaptığı bir çalışmada akademik erteleme davranışının sınavlara hazırlanmama ve dönem ödevlerini zamanında yapmamayı ortaya çıkardığı görülmüştür. Solomon ve Rothblum (1984)'un yaptığı çalışmada da akademik erteleme yapan öğrencilerin akademik erteleme yapmayan öğrencilere göre daha az ders çalıştıkları sonucu elde edilmiştir.

Buraya kadar olan bölümlerde ergenlik dönemi ve özellikleri, internet ve internet kullanımı ile erteleme davranışı konularında alan yazındaki açıklamalara yer verilmiştir. Bir sonraki başlıkta ise bahsedilen bu konulara ilişkin alan yazında yapılan araştırmaların sonuçlarına özet şeklinde yer verilmiştir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Ülkemizde internetin olumsuzlukları ile sıklıkla karşılaşılmasından dolayı problemlerli internet kullanımı ile ilgili çalışmalar son yıllarda hızlı bir artış göstermiştir. Ayrıca genel erteleme ve akademik erteleme davranışları ile ilgili olarak da ülkemizde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte erteleme konusunda yapılan araştırmaların ise çoğunlukla akademik erteleme üzerinde yoğunlaştığı gözlenmektedir. Bu bölümde problemlerli internet kullanımı ve erteleme davranışları ile ilgili alan yazında yapılmış araştırmaların sonuçları paylaşılmıştır.

2.5.1. Problemlerli internet kullanımı ile ilgili araştırmalar

Teknolojinin gelişmesiyle internete ulaşımın kolaylaşması, internet kullanma yaşını giderek aşağıya çekmiştir. Bireylerin küçük yaşlarda internet kullanmaya başlaması sonucunda internet kullanımı birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlardan en çok etkilenen yaş grubunu ise ergenlerin oluşturduğu görülmektedir. Çünkü bilişsel bakımdan teknolojiye yatkın olan ve teknolojiyle içli dışlı olan yaş grubunu ergenler oluşturmaktadır. Dolayısıyla internetin ortaya çıkardığı bu sorunların nedenlerinin tespit edilerek, çözüm yollarının araştırılması ihtiyacı doğmuştur. Bu amaçla yurt içinde ve yurt dışında özellikle lise öğrencileri ile birçok çalışma yapılmıştır. Bu nedenle de bu bölümde alan yazındaki çalışma sonuçlarına özetle yer verilmiştir.

Sanders, Field, Diego ve Kaplan (2000)'ın yaptığı bir araştırmada fazla internet kullanımının düşük sosyal bağlarla ilişkili olduğu, interneti az süre kullanan kişilerin özellikle anne baba ve arkadaşlarıyla olan sosyal bağlarının daha güçlü olduğu

gözlenmiştir. Diğer yandan bu araştırmada depresyon ile internet kullanım süresi arasında bir ilişki gözlenmemiştir.

Jones (2002)'ın lise öğrencileriyle yaptığı ve internetin günlük yaşam ve akademik-sosyal yönden etkisini incelediği bir araştırmasında, öğrencilerin internetin eğitimlerindeki başarıyı arttırdığı, internet sayesinde öğretmenleri ve arkadaşlarıyla dersleri hakkında iletişim kurabildikleri, sosyal hayatlarının da internet sayesinde değiştiği sonucu elde edilmiştir.

Nalwa ve Anand (2003)'ün lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada ise internet bağımlısı olanlar ile internet bağımlısı olmayanların internet kullanım davranışları ve amaçları arasında anlamlı bir fark görülmüştür. İnternet bağımlısı olanların olmayanlara göre daha uzun süre internet kullandıkları ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla internet bağımlısı olan ergenlerin internette zaman yönetimi ve kendini kontrol etme becerisi olmadığı için sıklıkla erteleme davranışında buldukları gözlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin internette uzun zaman geçirdikleri için uykusuz kalma problemi yaşadıkları, yorgunluk, halsizlik hissettikleri ve akademik ve mesleki işlerinde de olumsuzluklar yaşadığı görülmektedir. Yalnızlık düzeyleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiye bakıldığında ise bağımlı olanların yalnızlık ölçeği puanlarının bağımlı olmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tsai ve Lin (2003) ergenlerin internet bağımlılığına olan yaklaşımlarını inceledikleri Tayvan öğrencileriyle yaptıkları araştırmada ise araştırmaya katılan hemen hemen bütün öğrencilerde (10 öğrenciden 8'i) internet bağımlılığı belirtileri gözlemlendiği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca ergenler için internetin bilgi edinme konusunda birinci derecede çok kullanılan kaynak olarak kullanıldığı ve akran ilişkilerini de olumlu yönde etkilediği sonucu elde edilmiştir. Bunun yanı sıra Tsai ve Lin internetin okul, aile, sağlık ve iş gibi alanlarda ise sorunlara da yol açabildiğini işaret etmiştir.

Gross (2004) lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada örneklemin % 91'lik kısmı internete düzenli ya da ara sıra girdiğini belirtmiştir. Katılanların % 33.5'i zamanını web sitelerinde gezerken geçirdiğini; % 22.8'i ise internette çevrimiçi kalarak zaman geçirdiğini ifade etmiştir. Cinsiyet ile internette geçirilen zaman ve internet kullanımı ile iyilik hali arasında anlamlı bir fark görülmezken, interneti kullanım amacı olarak ise hem kızların hem erkeklerin mesajlaşma, iletişim ve web sitelerinde gezme, müzik indirmek

için kullanma gibi amaçların olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca bu araştırmada erkeklerin kızlara göre interneti daha erken yaşta kullanmaya başladığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Johansson ve Götestam (2004) ergenlerle yaptığı çalışmasında ise ergenlerin % 10'u internet kullanmadığını belirtirken, % 68'i ise internet kullandığını ve internete okulda iken erişim sağladıklarını ifade etmiştir. 12-15 yaş ile 16-18 yaş arasında kız ve erkeklerin internet kullanım sıklığında bir farklılık görülmezken, internet bağımlılığının erkeklerde kızlara göre ve ayrıca şehirlerde yaşayanlarda kırsalda yaşayanlara göre internet bağımlılığının daha çok görüldüğü ortaya çıkmıştır.

Yang ve Tung (2004) 1708 lise öğrencisi ile yaptıkları araştırmada ise erkeklerin kızlara göre daha fazla internet bağımlısı oldukları gözlenmiştir. İnternet bağımlısı olanların, olmayanlara göre neredeyse iki kat daha fazla internette zaman geçirdikleri sonucu elde edilmiştir. Ayrıca internet bağımlıları diğerlerine göre interneti daha çok kullanmaları nedeniyle günlük işler, okul başarısı, okul-aile ve sağlık alanları gibi konularda olumsuz sonuçları daha sık yaşadığı ortaya çıkmıştır. İnternet bağımlısı olan ve olmayan ergen grupların her ikisinde de internetin arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirmeye yardımcı olduğu sonucu elde edilmiştir.

Arnas (2005), 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarının alışkanlıklarının değerlendirdiği araştırmada; internet bağlantısına en çok sahip olan yaş grubunun 11-13 yaş grubu olduğu; ikinci sırada ise 14-18 yaş grubunun olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda 11-13 ile 14-18 yaş grubu arasındaki çocukların bilgisayar ve bilgisayar oyunları oynamaya diğer yaş gruplarına göre daha fazla zaman ayırdığı sonucu elde edilmiştir. 14-18 yaş grubundaki çocukların bilgisayarı ve interneti diğer yaş gruplarına göre daha çok chat yapmak, oyun oynamak, internet sitelerine girmek amacıyla kullandıkları belirlenmiştir.

Doruk (2007)'un 428 lise öğrencisinden oluşan örnekleme yaptığı araştırmada ise interneti kullanma amacı açısından örneklemin % 45'i ders amaçlı, % 19'u oyun oynama amaçlı, % 28'i eğlence amaçlı internet kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca örneklemin % 95'i ödevlerini yaparken internetten faydalandığını ve katılanların % 25'i internetin okul başarısını olumlu etkilediğini, % 75'i de okul başarısını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Oyun oynama amacı bakımından ergenlerin; % 60'ı bireysel oynarken, % 40'ı grupla

oyun oynamayı, % 27'si savaş türü oyunları, % 33'ü strateji, % 17'si kumar oyunlarını, % 23'ü de farklı türdeki oyunları tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Ergenlerin % 22'si eğlence ve spora ayrılan zamanı olumsuz etkilediği, % 78'i eğlenceye ve spora ayrılan zamanı olumsuz etkilemediğini belirtmiştir. Kayıkçı (2007) ise ergenlerle yaptığı araştırmada, erkeklerin kızlara göre internete karşı tutumlarının daha olumlu olduğu sonucunu elde etmiştir. Sınıf düzeylerine göre ergenlerin internete karşı tutumlarına bakıldığında ise onuncu sınıf öğrencilerinin dokuzuncu sınıf öğrencilerine göre daha olumlu tutum benimsediği, ayrıca internete karşı tutumlarda da spor yapan öğrencilerin tutumlarının yapmayanlara göre daha olumlu olduğu sonucu elde edilmiştir.

Doğan, Işıklar ve Eroğlu (2008)'nin ergenler ile yaptıkları bir araştırmada ise problemlerli internet kullanımlarında aşırı kullanım boyutunda kız ile erkekler arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülürken, sosyal rahatlık boyutunda kızların erkeklere göre internette daha rahat davrandıkları görülmüş; olumsuz sonuçlar boyutunda da kızların erkeklere kıyasla internetin olumsuz sonuçlarına daha çok maruz kaldıkları görülmüştür. Ayrıca interneti kullanım ile ergenlerin ilgileri arasında yapılan ilişkide aşırı kullanım alt boyutunda anlamlı bir fark görülmezken, sosyal rahatlık ve olumsuz sonuçlar boyutunda oyun ve ders arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farkın ders çalışmayı tercih edenlerin lehine olduğu sonucu elde edilmiştir.

Siomos vd. (2008)'nin Yunan ergenleri ile yaptığı araştırmada, ergenlerin % 70'inin interneti kullanmakta olduğu ve ergenlerin % 8'inin internet bağımlısı olduğu sonucu elde edilmiştir. Haftalık internet kullanımında 12-15 yaş grubu ile 16-18 yaş grubu arasında önemli bir farkın bulunduğu ve katılanların % 61'inin haftada en az bir kez internet kullandığı görülmüştür. İnternet kullanma süresine cinsiyet açısından bakıldığında ise kızların erkeklere göre daha az süre internet kullandıkları, şehir ile küçük yerleşim yerlerinde yaşamaya göre bakıldığında ise büyük şehirlerdeki ergenlerin küçük şehirlerde yaşayanlara göre daha uzun süre internet kullandığı gözlenmiştir. İnternet bağımlılığı ile internete bağlanma türü ve internet kullanım amaçları arasında da önemli bir farkın olduğu ortaya çıkmıştır.

Chen ve Fu (2009)'nun lise öğrencileriyle yaptıkları araştırmada, internetin öğrenciler tarafından haftada 2-3 kez kullanıldığı, internetin kullanılış amacının kız ve erkeklere göre değiştiği, genellikle erkeklerin oyun oynamak için, kızların ise bilgi araştırma ve sosyal iletişim kurmak amacıyla kullandığı ve erkeklerin daha fazla internet

kullandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Yücel (2009)'in ergenlerin evde internet kullanımı konusunda yaptığı bir araştırmada, evde internet bağlantısının olması ergenin akran ilişkileri ölçeği bağıllık alt boyutunda anlamlı bir farklılık yarattığı saptanırken, güven ve özdeşim, kendini açma, sadakat boyutlarında ise anlamlı bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır. Ayrıca cinsiyet ile internet bağlantısının da akran ilişkileri ölçeği puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Ergenlerin internet kullanım amaçlarının akran ilişkileri ölçeği alt boyutları puanlarında anlamlı bir farklılık yarattığı tespit edilmiştir. Ergenlerin yaşının ve internet kullanım sürelerinin de ergenlerin yalnızlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir.

Çağır (2010)'ın yaptığı araştırmada ise lise birinci sınıf öğrencilerinin üniversite dördüncü sınıftakilere göre problemlili internet kullanma düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Erkek öğrencilerin problemlili internet kullanım düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca yaş değişkenine göre 18 yaşın altındaki öğrencilerin problemlili internet kullanımları, 18-23 yaş arasındaki ve 23 yaş üstündeki öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer yandan, öğrencilerin yaşadığı yalnızlık düzeyleri arttıkça problemlili internet kullanım düzeyinin arttığı, öğrencilerin esenlik hali düşük olanların problemlili internet kullanım oranlarının yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Esen (2010)'in yaptığı araştırmada ise ergenlerin haftada ortalama internet kullanım süresi açısından % 26.7'sinin en az 22 saatten fazla, % 13'ünün 15-21 saatleri arasında, % 2.6'sının haftada 6-14 arasında, % 42.7'sinin de 5 saatin altında olduğu belirtilmiştir. Ergenlerin % 21.6'sının internette çok fazla zaman geçirdiği, % 28.9'unun internette oldukça az zaman geçirdiği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada algılanan akademik başarı düzeyi ile internet bağımlılığı arasında ters orantı olduğu, algılanan akademik başarı oranı düştükçe internet bağımlılığının arttığı gözlenmiştir.

Gürcan (2010)'ın ise ergenler ile yaptığı araştırmada kız ergenlerin erkek ergenlere göre problemlili internet kullanım oranının düşük olduğu gözlenmiştir. Okul türüne göre ve sınıf düzeyine göre ergenlerin problemlili internet kullanım oranlarına bakıldığında okul türleri ve sınıf düzeyleri ile problemlili internet kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. İnan (2010)'ın lise öğrencileri ile yaptığı araştırmasında ise erkek öğrencilerin kızlara göre internet bağımlılığı puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin akademik başarılarına göre internet

bağımlılığı düzeyleri incelendiğinde, akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin internet bağımlılığı oranının düşük olduğu gözlenmiştir. İnternete bağlanma amaçlarına bakıldığında ise oyun oynamak ve chat yapmak için bağlananların internet bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Taçıyıldız (2010)'ın ergenlerle yaptığı araştırmasında ise kızların erkeklere (internet bağımlısı olan kız % 22.2; erkek % 77.8) göre daha düşük oranda internet bağımlısı oldukları görülmüştür. Akademik not ortalaması ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki incelendiğinde ise akademik ortalaması yüksek olan bireylerin internet bağımlılık düzeyinin düşük olduğu görülmüştür. Tahiroğlu vd. (2010)'nin 12-18 yaş arasındaki ergenler ile yaptığı çalışmada ise internet bağımlılığına eşlik eden bozukluğun da incelendiği araştırmada en sık tanının dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olduğu, bunu kaygı bozukluklarının ve duygu durum bozukluklarının izlediği görülmüştür.

Altuğ, Gencer ve Ersöz (2011)'ün yaptıkları araştırmada, evinde bilgisayar bulunanların günde bir kere (% 42.9) internet kullandığı ortaya çıkmıştır. Cinsiyet ile internet servislerini kullanma sıklığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, erkeklerin kızlara göre daha uzun süre internet kullandıkları görülmüştür. Akademik başarı yönünden interneti daha sık kullananların daha kullananlara göre zayıfsız geçme oranının yüksek olduğu görülmüştür.

Bayhan (2011)'in lise öğrencileri ile yaptığı araştırmada da örneklemin internet kullanım oranlarına bakıldığında % 62'sinin bir saat; % 23'ünün iki saat; % 8'inin üç saat; % 8'inin dört saat ve üzeri internet kullandığı, cinsiyete göre ise erkeklerin % 11'i, kızların % 5'i dört saat ve üzeri kullandığı belirlenmiştir. Örneklemin % 51'inin chat, msn, facebook için, % 36'sının ödev ve araştırma için kullandığı sonucu elde edilmiştir. Örneklemin % 18'inin kendini internet bağımlısı olarak gördüklerini belirlenmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin derslerdeki başarı oranı düştükçe, kendilerini bağımlı olarak adlandıranların oranının arttığı gözlenmiştir.

Gökçearslan ve Günbatar (2012)'in lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada ise erkek öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının kız öğrencilere göre yüksek olduğu ve bireysel bilgisayara sahip olma durumlarına göre internet bağımlılığı düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Sosyal ağları kullanım

süresi ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve sosyal ağları kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığı düzeyinin de yükseldiği sonucu elde edilmiştir. Tanrıverdi (2012)'nin yaptığı çalışmada ise erkek öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu; öğrenim görülen sınıflar ile internet bağımlılığı düzeyi arasında ise anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada haftalık kullanılan internet saati ile internet bağımlılığı arasında da güçlü bir ilişkinin olduğu ve kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığı oranının da arttığı gözlenmiştir.

Derin (2013)'in lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada ise erkeklerin kızlara göre daha yüksek düzeyde internet bağımlısı oldukları; akademik başarıları düşük olanların internet bağımlısı olma olasılıkları akademik başarıları yüksek olanlara göre daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir. Sınıf ve okul türünün ise internet bağımlılığı üzerinde bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. İnternete genellikle evden ve telefondan bağlanan, interneti daha çok oyun ve sosyal medya amacıyla kullanan, internete altı saat ve daha fazla süre bağlanan öğrencilerin internet bağımlılığı puanları anlamlı derecede diğerlerine göre yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Günüş ve Doğan (2013)'in devlet okullarındaki liselerde öğrenim gören 12-18 yaş arasındaki öğrencilerle yaptıkları çalışmada ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu, öğrencilerin sınıf düzeyine göre en yüksek internet bağımlılığı düzeylerinin sırasıyla onuncu, on birinci ve dokuzuncu sınıflar olduğu, internet kullanım süreleri yüksek olan öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının da yüksek olduğu, ayrıca interneti chat yapma aracı olarak kullanan öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının da yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Stavropoulos, Alexandraki ve Motti-Stefanidi (2013)'nin lise öğrencileriyle yaptıkları bir çalışmada ise interneti kötüye kullanım oranı ile düşük akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, interneti kötüye kullanım arttıkça, akademik başarının düştüğü gözlenmiştir.

Toraman (2013)'in yaptığı çalışmada ise katılımcıların % 42.2'sinin gün içerisinde 1-3 saat arasında internet kullandıkları; % 50.8'inin oyun-eğlence; % 49.5'nin e posta-iletişim, % 41.4'ünün araştırma-ödev için kullandıkları belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu, okul türüne göre; meslek liselerinin genel liselere göre internet bağımlılığından aldıkları

puanların daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğrenim görülen alana göre yapılan incelemede, sözel alandakilerin sayısal ve eşit alandakilere kıyasla daha yüksek olduğu ve sınıf düzeylerine göre yapılan incelemede, sınıf düzeyi arttıkça internet bağımlılığı düzeyinin azaldığı sonucu elde edilmiştir. Kişisel bilgisayara sahip olanların, gün içerisinde bilgisayarı 1-3 saat arasında kullananların internet bağımlılığı düzeylerinin yüksek olduğu ve akademik başarı arttıkça internet bağımlılığı seviyesinin düştüğü sonucu elde edilmiştir. Yılmaz (2013)'in yaptığı araştırmada ise erkeklerin kızlara oranla internet bağımlılığı puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Okul türüne göre yapılan istatistik analizde ise okul türleri arasında ve yaşa göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. İnternet bağımlılığı ile kullanım amacı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuş ve sohbet-iletişim ve oyun amaçlı kullananların interneti kullanım süreleri ile internet bağımlılığı puanlarının yüksek olduğu görülmüştür.

Balkaya Çetin (2014)'in yaptığı araştırmada ise ergenlerin internete en çok evden bağlandıkları, en az ise okuldan bağlandıkları ve ergenlerin % 35,40'ı haftada 1-5 saat arasında, % 14,8'i 1 saatten az ve 15-20 saatten fazla internet kullandıkları sonucunu elde edilmiştir. İnternet kullanımında 1-5 saat arasında bağlanma oranı kızların % 42,70 iken, erkeklerde % 27,90 ve 20 saatten fazla bağlanma oranları erkeklerde % 23,90 kızlarda ise % 6'dır. Ergenlerin interneti en çok eğlenceli zaman geçirmek için (% 33,60) kullandıkları ve ayrıca ergenlerin % 60,30'unun daha az utanmak için kimlik deneme yaptıkları görülmüştür. İnternet kullanımında ergenlerin % 50'si arkadaşlarıyla ilişkilerini tamamen olumlu etkilediğini, % 7'si arkadaşlarıyla ilişkisini tamamen olumsuz etkilediğini; % 26'sı internetin öğretmenlerle ilişkisini tamamen olumlu etkilediğini, % 11'i de tamamen olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bununla birlikte ergenlerin % 28'i sağlığını tamamen olumlu etkilediğini, % 12'si ise sağlığını tamamen olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Okul performansını tamamen olumlu etkilediğini belirten ergenlerin oranı % 26, tamamen olumsuz etkilediğini belirten ergenlerin % 11'dir.

Bozoğlan, Demirer ve Şahin (2014)'in lise öğrencileriyle yaptıkları çalışmada ise problemlili internet kullanım düzeyi ile interneti kullanım amacı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve bilgi amaçlı interneti kullanım düzeyi arttıkça, problemlili internet kullanım düzeyinin azaldığı belirlenmiştir. Ayrıca depresyon düzeyi yükseldikçe, internette geçirilen zamanın arttığı ve internet ortamında sosyalleşme oranı da arttıkça,

öğrencinin problemlili internet kullanım düzeyinin de yükseldiği gözlenmiştir. Dikme (2014)'nin meslek liseleri öğrencileri ilgili yaptığı araştırmada ise öğrencilerin % 29.2'ü interneti cep telefonundan, % 29.4'ü kişisel bilgisayarlarından; % 16.8'i internet cafelerden ulaştıklarını belirtmiştir. Örneklemin % 20'si günde iki saate kadar; % 55'i 2-5 saat arasında; % 17'si 5-10 saat arasında; % 8'i de on saat ve üzerinde internet kullandıklarını belirtmiştir. Öğrencilere sorulan soruda % 22'si kendilerini internet bağımlısı olarak ifade ederlerken; % 78'i internet bağımlısı değilim diye ifade etmişlerdir.

Gamez-Guadix, Calvete, Orue ve Las Hayas (2014)'in ergenlerle yaptıkları araştırmada, yetersiz öz düzenleme, ergenin online etkileşimini, duygu düzenlemesini ve internet kullanım davranışını da olumsuz yönde etkilediği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca, internet kullanımı üzerindeki yetersiz öz düzenleme davranışı arttıkça, problemlili internet kullanım düzeyinin de arttığı gözlenmiştir. Problemlili internet kullanımı davranışı cinsiyete göre nasıl değiştiğine de bakılan bu çalışmada, cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Huan, Ang ve Chye (2014)'nin lise öğrencileriyle yaptıkları araştırmada problemlili internet kullanımının, yalnızlık, utangaçlık ve anksiyete ile pozitif yönde önemli ölçüde ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Özolgun Kurt (2014)'un lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada ise öğrencilerin interneti ödev yapma amacıyla kullanım oranının düşük olduğu görülmüştür. Problemlili internet kullanım düzeyinin erkeklerde kızlara göre daha yüksek düzeyde olduğu; internet başında geçirilen süre arttıkça, problemlili internet kullanım düzeyinin de arttığı sonucu elde edilmiştir. Problemlili internet kullanımının alt boyutları olan olumsuz kullanım, aşırı kullanım ve sosyal fayda/rahatlık alt boyutlarının yüksek olduğu öğrencilerde bu bileşenlerin etkilerinin de fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Sınıflar arasında ve öğrencilerin yaşına göre problemlili internet kullanımı bakımından istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur.

Sinkkonen, Puhakka ve Merilainen (2014)'in yaptıkları araştırmada, araştırma grubunda normal (az) kullanıcılar % 14.3'ünü, orta dereceli (ne çok ne az) kullanıcılar % 61.5'ini ve ciddi derecede aşırı (çok fazla) kullanıcılar da % 24.2'sini oluşturmaktadır. Orta derecede kullanıcılar interneti genellikle eğlence amaçlı kullandıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda internet kullanım süresi ile internetin olumsuz

etkilerinin (fiziksel rahatsızlıklar, düşük okul başarısı, sosyal izolasyon) yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Sonkur (2014)'ın ergenler ile yaptığı araştırmasında, araştırma grubunun % 20.12'sinin problemlili internet kullanıcısı olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan analizler sonucunda patolojik internet kullanımının yaş, cinsiyet ve gelir durumu ile bir ilişkisinin olmadığı sonucu elde edilmiştir. Problemlili internet kullanımının dikkat dağıtma ile ilişkisi olduğu görülmüştür. Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol (2014)'un lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada ise erkeklerin internet bağımlılığı puanlarının kızlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sınıf düzeyine göre ise dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencilerinin on birinci sınıf öğrencilerine göre daha fazla internet bağımlısı oldukları tespit edilmiştir. Oyun ve sohbet amaçlı internet kullananların puanları müzik-film ve ödev amaçlı kullananlara göre daha yüksek bulunmuştur. Günlük interneti 7-9 saat ve 10 saat üzeri kullandığını belirtenlerin 1-3 saat arasında kullananlara göre ise internet bağımlılığı puanları daha yüksektir.

Waldo (2014)'nın lise öğrencileri ile yaptığı araştırmada ise erkeklerin kızlardan daha fazla internet bağımlılığına sahip olduğu, özel okul öğrencilerinin devlet okullarındaki öğrencilerden daha çok bağımlı olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerden en çok sörf yapmak için internet kullananların diğer amaçlar için internet kullananlara göre daha yüksek düzeyde bağımlı olduğu, öğrencilerin internet kullanımı süresi arttıkça bağımlılığın da arttığı gözlenmiştir. Ayrıca erkeklerin kızlardan daha çok internet bağımlısı oldukları sonucu elde edilmiştir.

Zorbaz ve Tuzgöl Dost (2014)'un 682 ergenle yaptığı araştırmada ise erkeklerin kızlara göre problemlili internet kullanma oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Lise öğrencilerinin olumsuz değerlendirilme korkusu, sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma, kendini açma, sadakat ve güven değişkenlerinin problemlili internet kullanım düzeylerini anlamlı olarak yordadığı sonucu elde edilmiştir. Olumsuz değerlendirme korkusu yüksek olan ergenlerin problemlili internet kullanımının da yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Eftekin (2015)'in lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada ise cinsiyet ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiye bakıldığında erkeklerin kızlara göre internet bağımlılığı ortalamasının yüksek olduğu, ancak aradaki bu farkın anlamlı olmadığı sonucu elde edilmiştir. Öğrencinin sınıf seviyeleri ile dokuzuncu sınıf ile onuncu sınıf ve

on ikinci sınıf öğrencileri arasında, onuncu sınıf ile on birinci sınıf arasında ve on birinci sınıf ile on ikinci sınıf arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Taylan ve Işık (2015)'ın lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada ise araştırmaya katılanların internet bağımlılığı oranı kız ve erkeklerde birbirine yakın iken, internet bağımlılığı sınırına erkeklerin daha yakın olduğu görülmüştür. İnternet kullanım süresiyle internet bağımlılığı arasında ve interaktif oyun oynama süresi ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, kullanım süresi artıkça internet bağımlılığı riskinin de arttığı gözlenmiştir.

Yukarıda söz edilen lise öğrencilerinin internet kullanımlarına ilişkin yapılan araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde sonuçların şu şekilde sentezlenmesi olasıdır. İnternet kullanımı ve yaş değişkeni ile yapılan araştırmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan bir araştırmada en çok olumsuz etkilenen yaş grubunun 11-13 yaş grubu olduğu, ikinci sırada ise 14-18 yaş grubunun olduğu sonucu elde edilmiştir (Arnas, 2005). Bir başka yapılan çalışmada ise 18 yaş altında bulunan öğrencilerin 18-23 yaş arasındaki öğrencilere göre problemlili internet kullanımı oranlarının daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Çağır, 2010). Özolgun Kurt (2014)'un yaptığı araştırmada ise yaşa göre problemlili internet kullanımı arasında bir farkın olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Problemlili internet kullanımı ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Problemlili internet kullanımı ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı çalışmalarda erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha çok problemlili internet kullanımının görüldüğünü ortaya koyan çalışmalarda olduğu gibi (Chen ve Fu, 2009; Çağır, 2010; Derin, 2013; Gürcan, 2010; Gökçearsan ve Günbatar, 2012; Günüç ve Doğan, 2013; İnan, 2010; Johansson ve Göttestam, 2004; Kayıkçı, 2007; Özolgun Kurt, 2014; Morahan-Matrin ve Schumaacher, 2000; Siomos vd., 2008; Taçyıldız, 2010; Tanrıverdi, 2012; Toraman, 2013; Yang ve Tung, 2004; Yılmaz, 2013; Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014; Zorbaz ve Tuzgöl Dost, 2014), bazı çalışmalarda da erkekler ile kızlar arasında problemlili internet kullanımına ilişkin anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmüştür (Doğan, Işıklar ve Eroğlu, 2008; Taylan ve Işık, 2015). Yapılan bir çalışmada da kız öğrencilerin internet servislerini kullanımının erkek öğrencilerden fazla olduğu görülmüştür (Altuğ, Gencer ve Ersöz, 2011).

Araştırmalarda problemlı internet kullanımı ile akademik başarı arasındaki ilişki de incelenmiş ve problemlı internet kullanımı arttıka akademik başarının dıştığu sonucu elde edilmiştir (Altuğ, Gencer ve Ersöz, 2011; Bayhan, 2011; Esen, 2010; Gamez-Guadix, Calvete ve Las Hayas, 2014; Gross, 2004; İnan 2010; Nalwa ve Anand, 2003; Stavropoulos, Alexandraki ve Motti-Stefanidi, 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013). İnternet kullanımının akademik başarıyı arttırdığını ortaya koyan çalışma da bulunmaktadır (Jones 2002).

Problemlı internet kullanımı ile sınıf düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda da farklı sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan bir araştırmada onuncu sınıf öğrencilerinin dokuzuncu sınıf öğrencilerine göre internete karşı daha olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür (Kayıkçı, 2007). Yılmaz, şahin, Haseski ve Erol (2014)'un yaptıkları araştırmada ise dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencilerinin on birinci sınıf öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde internet bağımlısı oldukları tespit edilmiştir. Eftekin (2015)'in yaptığı çalışmada ise dokuzuncu sınıflar ile onuncu ve on ikinci sınıflar arasında, onuncu sınıflar ile on birinci sınıflar arasında ve on birinci sınıflar ile on ikinci sınıflar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yapılan bir başka araştırmada ise sınıf düzeyi arttıka internet bağımlılığı düzeyinin azaldığı sonucu elde edilmiştir (Toraman, 2013). Ayrıca sınıf düzeyine göre problemlı internet kullanımı arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucunu ortaya koyan araştırmaların da bulunduğu görülmüştür (Derin, 2013; Günüç ve Doğan 2013; Özolgun Kurt, 2014; Tanrıverdi, 2012). Yine okul türüne göre de anlamlı bir farkın olmadığı sonucunu elde eden araştırmalar olduğu gibi (Derin, 2013; Yılmaz, 2013), okul türüne göre internet bağımlılığının anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve meslek liselerinde internet bağımlılığı düzeyinin yüksek, genel liselerde ise düşük olduğu sonucunun elde edildiği araştırmalar da bulunmaktadır (Toraman, 2013).

İnterneti kullanım amacı değişkenine göre yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular farklı amaçlar için internetin kullanıldığı sonucunu ortaya koymaktadır. Yapılan bazı araştırmalarda, öğrencilerin interneti birinci sırada ders amaçlı kullandıkları (Doruk 2007; Tsai ve Lin, 2003), ikinci sırada eğlence ve iletişim amaçlı kullandıkları bulunmuştur (Chen ve Fu, 2009; Doruk, 2007). Diğer bazı çalışmalarda ise interneti hem kızların hem erkeklerin mesajlaşma, iletişim ve web sitelerinde gezme gibi amaçlar için kullandığı belirlenmiştir (Gross, 2004; Jones, 2002;). Yapılan diğer bazı çalışmalarda ise en çok iletişim için, ikinci sırada ise ödev ve araştırma için kullandıkları sonucu elde

edilmiştir (Bayhan, 2011; Toraman 2013). Balkaya Çetin (2014)'in ve Sinkkonen, Puhakka ve Merilainen (2014)'in yaptıkları araştırmada ise öğrencilerin interneti en çok eğlence amaçlı kullandıkları sonucu elde edilmiştir. Bozoğlan, Demirer ve Şahin (2014)'in yaptığı araştırmada ise bilgi amaçlı kullanan bireylerin problemlili internet kullanım oranlarının düşük olduğu gözlenmiştir.

Problemlili internet kullanımı ile internette oynanan oyun arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalar da bulunmaktadır. İnterneti oyun ve chat amaçlı kullanan bireylerin internet bağımlılığında aldıkları puanın da yüksek olduğu görülmüştür (Derin, 2013; Gökçearsan ve Günbatar, 2012; Günüş ve Doğan 2013; İnan, 2010; Yılmaz, 2013; Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014). Doruk (2007)'un yaptığı araştırmada ise oyun oynayan ergenlerin % 60'nın bireysel oynanan oyunları tercih ettikleri sonucu elde edilmiştir. Ayrıca yapılan bu çalışmada oyun temasına göre ergenlerin % 33'ünün strateji, % 27'sinin savaş ve ,% 17'sinin de kumar temalı oyunları tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca ergenlerin spora ve eğlenceye ayıracakları zaman diliminde internette oyun oynamayı tercih ettikleri sonucu da elde edilmiştir (Doruk 2007). Chen ve Fu (2009)'nun yaptığı araştırmada ise erkeklerin oyun oynamayı kızlara göre daha çok tercih ettikleri sonucu elde edilmiştir.

İnternet kullanma süresi ile problemlili internet kullanımı arasında güçlü bir ilişkinin olduğunu ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (Özolgun Kurt, 2014; Tanrıverdi, 2012; Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014). Yapılan bazı araştırmalarda ise internet bağımlısı olanların internet bağımlısı olmayanlara göre, internette daha fazla zaman geçirdikleri belirlenmiştir (Nalwa ve Anand, 2003; Yang ve Tung, 2004). Yapılan bir araştırmada internet kullanım süresi arttıkça, internetin olumsuz etkilerinin arttığı sonucu elde edilmiştir (Sinkkonen, Puhakka ve Merilainen, 2014). Bir diğer araştırmada ise zaman yönetimi ve kendini kontrol etme becerisi yeterli olmayan bireylerde internet kullanımı erteleme davranışını ortaya çıkardığı görülmüş ve ayrıca internette uzun süre kalma sonucunda uykusuzluk problemi, yorgunluk, halsizlik, mesleki işlerde olumsuzluklar yaşanabildiği sonucu elde edilmiştir (Nalwa ve Anand, 2003). İnternet bağımlılarının bağımlı olmayanlara göre günlük işler, okul başarısı, okul-aile ve sağlık alanları gibi konularda olumsuzluklar yaşadığı sonucu ortaya çıkmıştır (Yang ve Tung, 2004).

Lise öğrencileri ile yapılan çalışmalara bakıldığında (cinsiyet, kullanım amacı, internette oyun oynama davranışı ve internetin olumsuz etkileri gibi) farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Bu çerçevede lise öğrencilerinde erkeklerde problemlili internet kullanım düzeyinin yüksek olduğu, amaç dışı kullanımlarda iletişim, oyun ve eğlence amaçlı kullanım gibi faktörlerin etkili olduğu ifade edilebilir. Ayrıca ergenlerin internette oyun oynama oranları ve problemlili internet kullanım arasındaki ilişkinin de önemli olduğu görülmektedir. Lise öğrencilerinin problemlili internet kullanımının olumsuz sonuçlarını en çok akademik alanda gördükleri de araştırmalarda elde edilen ve önemli olduğu düşünülen diğer bir sonuç olduğu ifade edilebilir.

2.5.2. Genel erteleme ve akademik erteleme ile ilgili araştırmalar

Bu bölümde hem genel erteleme, hem de akademik ertelemeyi birlikte ele alan çalışma sonuçlarına yer verilmiştir.

Çakıcı (2003)'nın lise ve üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinin hem genel erteleme hem de akademik erteleme puanlarının lise öğrencilerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Lise öğrencilerinde genel ve akademik erteleme ile yaş arasında düşük düzeyde olumlu yönde bir ilişki, lise öğrencileri arasında genel ve akademik erteleme davranışının erkek öğrencilerde kız öğrencilerden daha fazla görüldüğü ortaya çıkmıştır. Lise öğrencilerinde genel erteleme ile akademik erteleme davranışı arasında orta düzeyde olumlu ve anlamlı bir ilişki; bulunmuştur. Lise öğrencilerinde genel not ortalaması ile akademik erteleme arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Akademik erteleme ile akademik başarı arasındaki ilişkiye bakıldığında, her iki grupta da akademik başarıları düştükçe erteleme davranışının arttığı görülmüştür.

Çam (2013)'ın ergenlerde beş büyük kişilik özelliğinin genel ve akademik ertelemeyi yordama gücünü incelediği çalışmasında, beş büyük kişilik özelliklerinden sorumluluk, yumuşak başlılık, deneyime açıklık boyutları ile akademik erteleme davranışı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sorumluluk kişilik özelliğinin akademik ertelemede önemli bir yordayıcı olduğu; fakat öğrencilerin anne-baba eğitim durumları ile akademik erteleme davranışı arasında ilişkinin anlamlı olmadığı görülmüştür.

Khan, Arif, Noor ve Muneer (2014)'in lise ve üniversite öğrencileriyle yaptıkları araştırmada yaş değişkenine göre erteleme davranışı arasındaki ilişkiyi incelemiş, 20 yaş altındakilerin 20 yaş üstündekilere göre daha çok erteleme davranışı sergiledikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha çok akademik erteleme davranışı sergiledikleri ve ayrıca lise öğrencilerinin üniversite öğrencilerinden daha çok erteleme davranışında buldukları sonucu elde edilmiştir.

Yapılan çalışmalarda genel erteleme ile akademik ertelemenin birbiriyle ilişkili olduğu, genel erteleme eğiliminde bulunan öğrencilerin akademik erteleme eğiliminde de bulduklarını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Çakıcı, 2003). Lise öğrencileriyle yapılan çalışmalarda da cinsiyet ve yaş ile genel erteleme ve akademik erteleme arasında ilişki olduğu görülmektedir (Çakıcı, 2003). Ayrıca Khan, Arif, Noor ve Muneer (2014)'in üniversite ve lise öğrencileriyle yaptıkları araştırmada ise yaş değişkenine göre 20 yaş altındakilerin 20 yaş üstündekilere göre daha çok erteleme davranışı sergiledikleri sonucu elde edilmiştir. Yine Khan, Arif, Noor ve Muneer (2014)'in yaptığı bu çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha çok akademik erteleme davranışı sergiledikleri ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede, akademik ertelemenin özellikle ergenlerin akademik başarılarıyla önemli bir ilişkisi olduğu, akademik ertelemenin artmasının bireyin akademik başarısını düşürdüğü ifade edilebilir. Ergenin genel ve akademik erteleme davranışlarıyla, öğrencinin sınıfı, okul türü, yaş ve akademik ortalama ile ilişkisinin olduğu yönünde sonuçlar ortaya koyan araştırmalar olduğu gibi, bunlar arasında ilişki olmadığı sonucunu ortaya koyan araştırmaların da mevcut olduğu görülmektedir. Ayrıca yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında, ergenin kişilik özelliklerinin, çatışma çözme becerilerinin de akademik erteleme ve genel erteleme davranışı eğilimleri üzerinde etkili olduğu ifade edilebilir.

2.5.3. Akademik erteleme ile ilgili araştırmalar

Bu bölümde akademik erteleme davranışı ile ilgili yapılan araştırmaların sonuçlarına yer verilmiştir.

Milgram, Marshevsky ve Sadeh (1995)'in lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada, erkeklerin kızlara göre daha fazla erteleme davranışında buldukları sonucu elde edilmiştir. Zayıf zaman yönetimi, o işi yapacak enerjinin olmaması ve başarısızlık

orkusu gibi nedenler işi geciktirme ve ertelemenin nedenleri olduğu gözlenmiştir. Owens ve Newbegin (1997)'in lise öğrencileriyle yaptıkları araştırmada ise akademik ertelemenin anksiyete ve kendine güven ile doğrudan ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu araştırmada İngilizce dersindeki erteleme davranışı ile İngilizce dersi başarısı arasında; matematik dersindeki erteleme davranışı ile matematik dersi başarısı arasında ters orantılı ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir.

Aydoğan (2008)'ın lise öğrencileriyle yaptığı araştırmasında da erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışında buldukları sonucu elde edilirken, öğrenim görülen alana göre anlamlı bir farkın olmadığı sonucu elde edilmiştir. Diğer bir ifadeyle sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme puanlarının diğer alanlarda eğitim görenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Uzun Özer (2009)'in bir grup lise öğrencisinin akademik erteleme davranışının sıklığı, olası nedenleri ve umudun rolünü incelediği araştırmasında ise çalışmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasında akademik erteleme davranışı görüldüğü, cinsiyet açısından bir farklılığın olmadığı, başarısızlık korkusu, karar verme güçlüğü ve tembelliğin erteleme davranışının bir yordayıcısı olduğu sonucu elde edilmiştir.

Ekinci (2011)'nin lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada ise erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin kız öğrencilerin akademik erteleme düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Akademik erteleme ile akademik not ortalaması arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Ortalaması üçün altında olan öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının ortalaması dört ve beş olanlara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin akademik ertelemeleri ile okul türü arasındaki incelemede, fen lisesine giden öğrencilerin akademik ertelemeleri en düşük bulunurken, meslek liselerine giden öğrencilerin ise en yüksek olduğu görülmüştür. Sınıflara göre ise dokuzuncu sınıfların on ikinci sınıflardan daha çok akademik erteleme davranışı gösterdikleri bulunmuştur.

Yıldırım (2011)'in lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada cinsiyet ile akademik erteleme arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve erkek öğrencilerin daha fazla akademik erteleme davranışında bulunduğu belirlenmiştir. Okul türü ile akademik erteleme arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüş ve fen lisesine giden öğrencilerin akademik erteleme puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak öğrencilerin akademik

erteleme puanları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı sonucu elde edilmiştir. Akademik başarı ile akademik erteleme davranışı arasındaki puanlarda anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiş ve ayrıca düşük algılanan eğitim düzeyine sahip öğrencilerin orta ve yüksek algılanan eğitim düzeyine sahip öğrencilerin akademik erteleme davranışında daha çok bulunabildiği sonucu tespit edilmiştir.

Yiğit ve Dilmaç (2011)'in lise öğrencileriyle yaptıkları araştırmalarda akademik erteleme ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bunun yanı sıra yaş ile akademik erteleme davranışı arasında anlamlı bir farklılığın olduğu ve on beş yaşındakilerin on sekiz yaşındakilere göre akademik erteleme puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Sınıf düzeyi ile akademik erteleme arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucu elde edilmiş; okul türüne göre ise genel lisede öğrenim görenlerin meslek lisesinde öğrenim görenlere göre akademik erteleme puanlarının yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Kandemir (2012)'in lise öğrencileriyle yaptığı araştırmasında ise akademik erteleme ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, ayrıca kaygı, başarısızlık korkusu değişkenlerinin de akademik erteleme davranışını açıkladığı sonucu elde edilmiştir. Arslan (2013)'in lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin kız öğrencilerin akademik erteleme düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Ergenlerden kaçınan ve anlık karar verme stillerini kullananların akademik erteleme davranışının önemli bir yordayıcısı olduğu sonucu elde edilmiştir. Sezgisel, rasyonel ve bağımlı karar verme stillerinin önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Öğrenim görülen alan ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkide bir farklılık gözlenmiştir, ancak bu farkın anlamlı olmadığı; sözel alanda öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme puanlarının daha yüksek olduğu, sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin ise akademik erteleme puanlarının daha düşük olduğu bulunmuştur. Öğrenim görülen sınıflara göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ve onuncu sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha yüksek düzeyde akademik erteleme puanına sahip oldukları, on ikinci sınıf öğrencilerinin ise en düşük düzeyde akademik erteleme puanına sahip oldukları görülmüştür.

Tanrıkulu (2013)'nin lise öğrencileriyle yaptığı araştırmasında ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek akademik erteleme puanına sahip oldukları gözlenmiştir. Ergenlerin başarılı oldukları derslere göre akademik erteleme puanları

arasında anlamlı bir farklılığın olduğu ve kendisini sayısal derslerde başarılı bulan ergenlerin kendini sözel, yabancı dil ve eşit ağırlık derslerinde başarılı bulan öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdiği görülmüştür. Ergenlerin günlük ders çalışma saatlerine göre akademik erteleme davranışı puanlarına bakıldığında, ders çalışmaya ayrılan süre azaldıkça akademik erteleme davranışının arttığı sonucu elde edilmiştir. Ergenlerden okul dışında kitap okuma, ders çalışma alışkanlığı olanların, arkadaşlarıyla vakit geçiren, bilgisayar ve internette zaman harcayan ve spor yapanlara göre daha düşük düzeyde akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmüştür.

Corkin, Yu, Wolters ve Wiesner (2014)'in kolej öğrencilerin sınıf iklimi ve motivasyonun erteleme davranışı üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada, kolej öğrencilerinin sınıf iklimi ve motivasyonları arasında ters ilişki bulunmuştur. Akademik yönden sınıftaki öğrencilerin derslere ilgileri arttıkça erteleme davranışının azaldığı sonucu elde edilmiştir. Akademik yönden öğrencilerin stresi arttıkça erteleme davranışının sergilenme olasılığının arttığı sonucu elde edilmiştir.

Yapılan çalışmalar ele alındığında, araştırma sonuçları şu şekilde sentezlenebilir. Akademik erteleme ile yaş ve cinsiyet ile ilgili yapılan çalışmalarda farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Yıldırım (2011)'in çalışmasında yaş ile akademik erteleme arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülürken, Yiğit ve Dilmaç (2011)'in çalışmasında ise yaşa göre akademik erteleme davranışı arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve on beş yaşındakilerin on sekiz yaşındakilere göre akademik erteleme puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Akademik erteleme ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların bazılarında, cinsiyet açısından bir farklılığın olmadığı sonucu elde edilirken (Uzun Özer, 2009), bazı çalışmalarda ise erkek öğrencilerin kız öğrencilerine göre daha fazla akademik erteleme davranışında buldukları sonucu elde edilmiştir (Arslan, 2013; Aydoğan, 2008; Ekinci, 2011; Tanrıkulu, 2013; Yıldırım, 2011). Bir başka çalışmada ise akademik erteleme ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (Yiğit ve Dilmaç, 2011).

Akademik erteleme ile okul türü, öğrenim görülen alan, sınıf düzeyi gibi değişkenler ile yapılan çalışmaların sonuçları ise şu şekilde özetlenebilir. Ekinci (2011)'nin yaptığı çalışmada akademik erteleme ile akademik not ortalaması arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Diğer bir ifadeyle ortalaması üçün altında olan öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının ortalaması dört ve beş olanlara göre

daha fazla olduğu görülmüştür. Yapılan bir başka araştırmada akademik başarı ile akademik erteleme davranışı arasındaki puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu ve düşük algılanan eğitim düzeyine sahip öğrencilerin orta ve yüksek algılanan eğitim düzeyine sahip öğrencilerin akademik erteleme puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Yıldırım, 2011). Aydoğan (2008)'in lise öğrencileriyle yaptığı araştırmasında öğrenim görülen alana göre anlamlı bir farkın olmadığı sonucu elde edilmiştir. Diğer bir ifadeyle sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme puanlarının diğer alanlarda eğitim görenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin akademik ertelemeleri ile okul türü arasında fen lisesine giden öğrencilerin akademik ertelemeleri en düşük olurken, meslek liselerinin ise en yüksek olduğu görülmüş ve sınıflara göre, dokuzuncu sınıfların on ikinci sınıflardan daha çok akademik erteleme davranışı gösterdikleri bulunmuştur (Ekinci, 2011). Başka bir çalışmada ise okul türü ile akademik erteleme arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuş ve fen lisesine giden öğrencilerin akademik erteleme puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmış; ancak öğrencilerin akademik erteleme puanları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucu elde edilmiştir (Yıldırım, 2011). Yiğit ve Dilmaç (2011)'in çalışmasında ise sınıf düzeyi ile akademik erteleme arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucu elde edilmiş; okul türüne göre ise genel lisede öğrenim görenlerin meslek lisesinde öğrenim görenlere göre akademik erteleme puanlarının yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Arslan (2013)'in çalışmasında ise öğrenim görülen alan ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkide bir farklılık gözlenmiş, ancak bu farkın anlamlı olmadığı; sözel alanda öğrenim gören öğrencilerin akademik erteleme puanlarının daha yüksek olduğu, sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin ise akademik erteleme puanlarının daha düşük olduğu bulunmuştur.

Alan yazındaki akademik erteleme ile ilgili araştırmalara bakıldığında ergenlerin okul türü, akademik başarısı, sınıfı, cinsiyeti, kişilik özellikleri ve benzeri gibi bir çok farklı değişkenler ile olan ilişkisinin ele alındığı görülmektedir. Ele alınan bu değişkenler ile elde edilen sonuçlardan da birbirini destekleyenler olduğu gibi birbirini desteklemeyen sonuçların da olduğu görülmektedir. Sonuç olarak akademik erteleme davranışının farklı değişkenler ve farklı örneklerle ile yeniden araştırılmasının faydalı olacağı ifade edilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve bu ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenilirliği, araştırmada kullanılacak verilerin toplanması ve analizine ilişkin yöntemsel bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma liseye devam eden ergenlerin problemleri internet kullanım davranışlarını belirlemeyi ve problemleri internet kullanımı davranışı ile erteleme davranışları arasındaki ilişkileri ve ayrıca ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan betimsel türde ilişkisel bir çalışmadır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılında Eskişehir İli Odunpazarı ve Tepebaşı Merkez İlçelerinde öğrenime devam etmekte olan devlet liseleri arasından devlet liselerini temsil edecek oranda küme örnekleme yöntemi ile seçilen 16 liseye devam eden 1504 öğrenci oluşturmuştur. Eskişehir ilinde toplam 48 devlet lisesi bulunmakta ve bu liselere toplam 35969 öğrenci devam etmektedir. Araştırma grubunu belirlemek üzere seçilen 16 liseye devam eden öğrenci sayısı ise 13343'tür. Araştırma kapsamında ise 16 liseden toplam 1504 öğrenciden veri toplanmış olup, verilerin sağlıklı doldurmadığı değerlendirilen 300 öğrencinin verileri geçersiz sayılmıştır. Ayrıca 116 öğrencinin verilerinin uç veri olduğu tespit edilmiş ve dolayısıyla bu veriler de analizden çıkarılmıştır. Böylece araştırma kapsamında 1088 lise öğrencisinden elde edilen veriler dikkate alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 1088 öğrencinin devam ettikleri lise türlerine göre dağılımı Tablo 3.1'deki gibidir.

Tablo 3.1. Çalışma grubunda yer alan lise öğrencilerinin devam ettikleri lise türlerine göre dağılımları

No	Lise Adı	Toplam	Araştırma Grubu	Yüzde %
1	Odunpazarı Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Endüstri Meslek Lisesi)	3299	56	1.7
2	Şehit Hasan Önal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Kız Meslek Lisesi)	736	79	10.7
3	Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Sağlık Meslek Lisesi)	700	69	9.9
4	Odunpazarı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Ticaret Meslek Lisesi)	1446	66	4.6
5	Ali Güven Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Anadolu Turizm Otelcilik Lisesi)	436	76	17.4
6	Şehit Murat Tuzsuz Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi	1421	44	3.2
7	Atatürk Lisesi	792	77	9.7
8	Fatih Anadolu Lisesi	589	72	12.2
9	Kılıçoğlu Anadolu Lisesi	668	90	13.5
10	Süleyman Çakır Anadolu Lisesi	664	61	9.2
11	Şehit Fazıl Yıldırım Anadolu Lisesi	627	61	9.7
12	Muzaffer Çil Anadolu Lisesi	535	75	14.1
13	Eskişehir Fatih Fen Lisesi	457	93	20.4
14	Eskişehir Eti Sosyal Bilimler Lisesi	525	72	13.7
15	Eskişehir Atatürk Güzel Sanatlar Lisesi	238	57	23.9
16	Eskişehir Eğitimciler Spor Lisesi	210	40	19.1
TOPLAM		13343	1088	8.2

Tablo 3.1.'de görüldüğü gibi araştırma kapsamında altı farklı okul türünde toplam 16 okuldan veri toplanmıştır. Araştırma grubundaki öğrenciler Eskişehir'deki tüm liselere devam eden öğrencilerin % 2.9'unu oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki öğrencilerden 454'u (% 41.7) erkek, 634'ü (% 58.3) kız öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca araştırma kapsamında belirlenen 16 liseye devam eden öğrenciler bu liselere devam eden toplam öğrencilerin % 8.2'sini oluşturmaktadır. Öğrencilerin sınıflara göre dağılımı incelendiğinde ise, 346 öğrenci (% 31.8) dokuzuncu sınıfa, 307 öğrenci (% 28.2) onuncu sınıfa; 222 öğrenci (% 20.4) on birinci sınıfa ve 213 öğrenci (% 19.6) de on ikinci sınıfa devam etmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada ergenlerin problemlili internet kullanım düzeylerini belirlemek amacıyla “Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği-Ergen (PİKÖ-E) (Ceyhan ve Ceyhan, 2009)”, genel erteleme davranışı düzeylerini belirlemek amacıyla “Genel Erteleme Ölçeği (GEÖ) (Çakıcı, 2003)”, akademik erteleme davranışlarını belirlemek amacıyla “Akademik Erteleme Ölçeği (AEÖ) (Çakıcı, 2003)” ve ergenlerin demografik özellikleri ile internet kullanımı hakkında da bilgi elde etmek amacıyla “Kişisel Bilgi Anketi” kullanılmıştır. Bu ölçme araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda kısaca verilmiştir.

3.3.1. Problemlili internet kullanım ölçeği-Ergen

Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği-Ergen, Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan (2007) tarafından üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımlarını belirlemek amacıyla, 33 maddelik olarak geliştirilen “Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği”nin, Ceyhan ve Ceyhan (2009) tarafından, lise öğrencileri üzerinde yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda 27 maddeden oluşan ergenlere yönelik bir ölçektir. PİKÖ-E, “internetin olumsuz sonuçları”, sosyal fayda/sosyal rahatlık”, “aşırı kullanım” olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır. Ölçek 5’li likert tipi derecelendirme ile yanıtlanmaktadır. Ölçek maddeleri “Hiç uygun değil” (1 puan), “Nadiren uygun” (2 puan), “Biraz uygun” (3 puan), “Oldukça uygun” (4 puan) ve “Tamamen uygun” (5 puan) biçiminde puanlanmakta olup, ölçekten alınabilecek en düşük puan 27, en yüksek puan ise 135’dir. Ölçekten alınan puanların yüksekliği ergenin problemlili internet kullanımlarının arttığına ve sağlıksızlaştığına işaret etmektedir (Ceyhan ve Ceyhan, 2009).

3.3.1.1. *Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği-Ergen Geçerliği ve Güvenirliği*

PİKÖ-E’nin geçerliliğini ölçmek için açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları PİKÖ-E’nin üç faktörlü bir yapıda olduğunu; bu alt boyutların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve sosyal fayda/sosyal rahatlık olduğu sonucunu göstermiştir. Bu üç faktörlü yapı toplam varyansın % 49.35’ini açıklamıştır. PİKÖ-E’nin birinci faktörü tek başına varyansın % 38.3’ünü, ikinci faktörü tek başına varyansın % 6.25’ini ve üçüncü faktörün de tek başına varyansın % 5.06’sını açıkladığı belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da ölçeğin üç faktör ile o

faktörlere ilişkin maddeler arasındaki tüm ilişkilerin istatistiksel olarak önemli olduğunu göstermiştir (Ceyhan ve Ceyhan, 2009).

Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Ölçeği oluşturan üç faktörün iç tutarlılık katsayıları ise; birinci faktör için .93, ikinci faktör için, .76 ve üçüncü faktör için de .78 olarak elde edilmiştir. Sonuç olarak da PİKÖ-E'nin geçerli ve güvenilir sonuçlara sahip olduğu ve ileriki çalışmalarda ergenlerin problemleri internet kullanım davranışlarını ölçmek için kullanılabileceği belirtilmiştir (Ceyhan ve Ceyhan 2009). Ölçek ile ilgili seçilen maddeler EK-1'de yer almaktadır.

3.3.2. Genel erteleme ölçeği

Genel Erteleme Ölçeği lise öğrencilerinin genel erteleme eğilimlerini, yani günlük işlerini erteleyip ertelemediklerini belirlemeye yarayan bir ölçektir (Çakıcı, 2003). Ölçek 11'i olumsuz, 7'si olumlu olmak üzere toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler 5'li likert ölçeği tipinde; "1-beni hiç yansıtmıyor", "2- beni çok az yansıtıyor", "3- beni biraz yansıtıyor", "4-beni çoğunlukla yansıtıyor", "5-beni tamamen yansıtıyor" şeklinde dereceler işaretlenerek yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 18, en yüksek puan ise 90 olup, puanların yüksekliği bireyin genel erteleme eğilimine sahip olduğunu ifade etmektedir (Çakıcı, 2003).

3.3.2.1. Genel erteleme ölçeğinin geçerliliği ve güvenilirliği

Genel Erteleme Ölçeği'nin faktör analizleri sonucunda ölçeğin iki faktörlü olduğu görülmüş olup bunlar "zamanı etkin kullanma" ve "erteleme"dir. Yapılan döndürme öncesi açıkladığı varyansın % 32.96, döndürme sonrası açıkladığı varyansın da 41.46 olması ölçeğin tek boyutlu olarak da kullanılabileceğini işaret etmektedir. Bu nedenle bu araştırmada ölçek tek boyutlu olarak kullanılmıştır (Çakıcı, 2003).

Ölçek 17 gün ara ile 61 lise öğrencisine uygulanması sonucunda elde edilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .82 olarak; ölçeğin 3 hafta ara ile yetişkin grubuna uygulanan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .83 olarak bulunmuştur. Spearman Brown iki yarım test güvenilirliği 9 maddelik birinci yarım test için .86; ikinci yarım test için .84 olarak; Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı ise .91 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak genel erteleme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini karşıladığı görülmektedir (Çakıcı, 2003). Ölçek ile ilgili seçilen örnek maddeler EK-3'de verilmiştir.

3.3.3. Akademik erteleme ölçeği

Akademik Erteleme Ölçeği, öğrencinin yaşantılarında yapmakla sorumlu oldukları görevleri içeren (ders çalışma, sınava hazırlanma, ödev yapma vb) 12'si olumsuz, 7'si olumlu olmak üzere toplam 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler 5'li likert ölçeği tipinde olup "1-beni hiç yansıtmıyor", "2- beni çok az yansıtmıyor", "3- beni biraz yansıtmıyor", "4-beni çoğunlukla yansıtmıyor", "5-beni tamamen yansıtmıyor" şeklinde dereceler ile yanıtlanmaktadır. Ölçek tek yönlü puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan ise 95'dir. Ölçekten alınan yüksek puan öğrencinin akademik erteleme eğilimi gösterdiğini ifade etmektedir (Çakıcı, 2003).

3.3.3.1. Akademik erteleme ölçeğinin geçerliği ve güvenilirliği

Akademik Erteleme Ölçeği'nin faktör analizi sonuçlarına göre iki faktörlü olduğu sonucuna varılmıştır. Bu faktörlerin; "erteleme" ve "düzenli ders çalışma alışkanlığı" olduğu ve birinci faktörün varyansın % 41,46'sını, ikinci faktörün ise varyansın % 49,06'sını açıkladığı sonucu elde edilmiştir. Akademik erteleme ölçeğinin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 1. Faktörü için .89; 2. Faktörü için .84 cronbach alpha kat sayısı hesaplanmıştır. Spearman Brown iki yarım test güvenilirliği, on maddelik birinci yarım test için 87, dokuz maddelik ikinci yarım test için .86 olmak üzere toplam .85 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini karşıladığı belirtilmektedir (Çakıcı, 2003). Ölçek ile ilgili seçilen örnek maddeler EK-5'te sunulmuştur.

3.3.4. Kişisel bilgi anketi

"Kişisel Bilgi Anketi" bu araştırma kapsamında araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu ankette araştırmaya katılan öğrencilerin; cinsiyeti, yaşı, akademik ortalaması, günlük internet kullanım süresi, internete bağlanma aracı ve amacı, internette oyun oynayıp oynamadığı, internette kaç kişilik ve ne tür oyunlar oynadığı, günlük oyun oynama süresi, internet hakkında ki düşünceleri, olumlu- olumsuz düşünceleri hakkında bilgi elde etmeyi amaçlayan bazı kişisel ve internet kullanımına ilişkin sorular bulunmaktadır (EK-7).

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Mevcut çalışma kapsamında yapılan araştırma analizi 2014-2015 Eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Eskişehir İli merkez ilçeleri Tepebaşı ve Odunpazarı'nda 16 farklı liseye devam eden 1088 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubu seçilmeden önce Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden merkez ilçelerde bulunan liseler ve bu liselere devam eden öğrenci sayıları alınmış ve incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda genel, meslek, Anadolu, sosyal bilimler, güzel sanatlar, spor liseleri ve fen liseleri olmak üzere yapılan sınıflandırma sonrasında, evreni temsil edebilecek şekilde küme örnekleme yöntemi ile 16 lise seçilmiştir. Araştırmada da bu 16 liseden dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflardan veri toplanmasına karar verilmiştir. Araştırma verilerinin toplanabilmesi için de Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır (Bakınız EK-8). İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin sonrasında uygulamaya başlanmadan önce 16 okula gidilerek okul yönetici ve varsa okuldaki rehber öğretmenler ile görüşülmüş ve uygulama yapılacak sınıflar belirlenmiştir. Anket on iki okulda bizzat araştırmacının kendisi tarafından, dört okulda ise araştırmacı ile birlikte okulun psikolojik danışmanından da destek alınarak uygulanmıştır. 16 okulda da öğrencilere araştırmanın amacı, ölçek kitapçığının doldurulması ile ilgili bilgiler verilmiştir. Uygulama öncesinde öğrencilerden gönüllülük esası alınarak uygulama yapılmıştır (Bakınız EK-9).

Araştırmada kullanılan ölçeklerin yaklaşık 30-35 dakikada cevaplandırıldığı görülmüştür. Araştırmaya 1504 öğrenci katılmıştır. Veriler toplandıktan sonra, öğrencilerin ölçek kitapçığına verdikleri cevaplar incelenmiş ve öğrencilerin 300'ünün ölçek kitapçığına verdikleri cevapların eksik ya da hatalı olduğu tespit edilmiş ve bu öğrencilerin veri setleri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca 116 öğrenciden elde edilen verilerin uç değerlere sahip olduğu tespit edilmiş ve bu veriler de analizden çıkarılmıştır. Sonuçta 1088 veri seti ile analizler yapılmıştır.

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde SPSS 16 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizi; betimsel istatistikler, korelasyon analizi ve ANOVA testleri kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca açık uçlu sorular için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada önem düzeyinin .05 olarak alınması kararlaştırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın verileri üzerinde gerçekleştirilen analizlere ilişkin sonuçlara yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, (1) ergenlerin genel internet kullanımı ve problemlili internet kullanım davranışları, (2) ergenlerin internet ortamında oyun oynama davranışları, (3) ergenlerin internet kullanım süreleri ve problemlili internet kullanımı ile genel erteleme ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkiler, (4) ergenlerin internet hakkındaki görüşleri olmak üzere dört ana başlık halinde sunulmuştur.

4.1. Ergenlerin Genel İnternet Kullanımı ve Problemlili İnternet Kullanım Davranışlarına Yönelik Bulgular

Araştırmada, ergenlerin internet ve problemlili internet kullanım davranışları incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresinin problemlili internet kullanımı ile ilişkisi korelasyon analizi ile incelenmiştir. Sonrasında ergenlerin en çok hangi araç yardımıyla internete bağlandıkları ve bağlandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım düzeyleri incelenmiştir. Bunu takiben ergenlerin en çok hangi amaçlar için internet kullandığı ve bu amaçlar açısından problemlili internet kullanım düzeyleri incelenmiştir. Bu analizler yapılırken betimsel istatistikler ve varyans analizi yöntemleri kullanılmıştır.

4.1.1. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresine ve problemlili internet kullanımına yönelik bulgular

Araştırmada, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ve bu süreler ile problemlili internet kullanım düzeyinin ilişkisine yönelik analizler gerçekleştirilmiştir.

4.1.1.1. Ergenlerin günlük ortalama kaç saat internet kullandıklarına yönelik bulgular

Araştırmada, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım sürelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ergenlerin günlük ortalama kaç saat internet kullandıklarına ilişkin elde edilen betimsel istatistikler Tablo 4.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1. *Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım sürelerine yönelik betimleyici istatistikler*

Günlük ortalama internet kullanım süresi (dakika/saat olarak)	n	\bar{X}	s	En Düşük	En Yüksek	Yüzdeler		
				Dakika	Saat	%25	%50	%75
	1070	3.42	3.03	0.30	15	2	3	5

Tablo 4.1.'de görüldüğü gibi, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri en az 30 dakika ile en fazla 15 saat aralığında değişmektedir. Ergenlerin günlük internet kullanım süresi ortalamalarının 3.42 saat ve standart sapmasının ise 3.03 olduğu görülmektedir. Tablo 4.1.'e bakıldığında, ergenlerin günlük internet kullanım sürelerinin ortalamaları açısından; ilk % 25'lik grubun (n=463) günde ortalama iki saat ve altında internet kullandığı; ikinci % 25'lik grubun (n=173) günde ortalama üç saat ve altında internet kullandığı, üçüncü % 25'lik grubun (n=224) günde ortalama beş saat ve altında internet kullandığı; son % 25'lik grubun (n=210) ise günde ortalama beş saatin üzerinde internet kullandığı görülmektedir. Elde edilen bulgularda ergenlerin ilk % 25'lik dilimini oluşturan grubun günlük ortalama internet kullanım süresi iki saat ve altında iken, son % 25'lik dilimi oluşturan grubun günlük ortalama internet kullanım süresinin ise beş saat ve üzerinde olduğu dikkati çekmektedir.

4.1.1.2. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile problemlili internet kullanım düzeyinin ilişkisine yönelik bulgular

Araştırmada, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ile problemlili internet kullanım düzeyi arasındaki ilişki t-testi ile incelenmiştir. Bu çerçevede günlük ortalama internet kullanım süresi ile problemlili internet kullanım düzeyi arasındaki ilişkiye yönelik elde edilen Pearson korelasyon katsayısı Tablo 4.2.'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. *Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ile problemlili internet kullanım düzeylerinin ilişkisi*

	n	r	p
Günlük ortalama internet kullanım süresi ile problemlili internet kullanım düzeyi ilişkisi	1088	.35*	.001

Tablo 4.2.'de görüldüğü gibi ergenlerin günlük ortalama internet kullanımı süresi ile problemlili internet kullanım düzeyi arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r=.35, p<.001$) anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonucun internet kullanım süresi arttıkça problemlili internet kullanımının da arttığına ilişkin bir fikir vermesi açısından önemli olduğu ifade edilebilir.

4.1.2. Ergenlerin en çok internete bağlandıkları araçlar ve bu araçların kullanımı açısından problemlili internet kullanımına yönelik bulgular

Araştırmada, öncelikle ergenlerin en çok hangi araçlar ile internete bağlandıkları betimsel istatistikler ile belirlenmiş ve sonrasında bu araçlara göre ergenlerin problemlili internet kullanım düzeylerinin anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı varyans analizi ile incelenmiştir. Bu çerçevede elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.1.2.1. Ergenlerin en çok hangi araçlar ile internete bağlandıklarına yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin en çok hangi araçlar ile internete bağlandıklarına ilişkin bilgilerin elde edilmesi amaçlanmıştır. Bunun için de ergenlere en çok hangi araç yardımı ile internete bağlandıklarına ilişkin kapalı uçlu soru (cep telefonu”, “sabit bilgisayar”, “taşınabilir bilgisayar” ve “diğer”) yöneltilmiştir. Elde edilen veriler çerçevesinde “diğer” seçeneğine 13 ergenin yanıt verdiği ve bu yanıtın da “tablet” olduğu gözlenmiştir. Bu çerçevede internete bağlanırken en çok kullanılan araca yönelik elde edilen bulgular Tablo 4.3.'te sunulmuştur.

Tablo 4.3. *Ergenlerin en çok hangi araçlar ile internete bağlandıklarına ilişkin bulgular*

Araç	n	%
Cep telefonu	831	77.02
Sabit bilgisayar	132	12.23
Taşınabilir bilgisayar	105	9.64
Diğer (Tablet)	12	1.11
Toplam	1080	100.00

Tablo 4.3.'te görüldüğü gibi ergenlerin ilk sırada % 77.02'lik (n=831) oran ile cep telefonundan internete bağlandıkları ortaya çıkmıştır. Ergenlerin en çok cep telefonundan

(% 77.02) internete bağlanmaları, cep telefonlarının internet için kullanım oranının yüksek olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu ifade edilebilir. Ergenlerin ikinci sırada % 12.23'lük (n=132) oran ile sabit bilgisayardan, üçüncü sırada ise % 9.64'lük (n=105) oran ile taşınabilir bilgisayarlardan internete bağlandıkları görülmektedir. Genel olarak elde edilen bulgulara bakıldığında ergenlerin $\frac{3}{4}$ 'ünden fazlasının cep telefonundan internete bağlandığı dikkati çekmektedir.

4.1.2.2. Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım düzeyine yönelik bulgular

Araştırmada, ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu çerçevede internete bağlanmada en çok kullanılan araçlara göre ergenlerin problemlili internet kullanım puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş ve Tablo 4.4.'de sunulmuştur. İnternete bağlanırken kullanılan araçlardan tablet ile internete giren ergenlerin sayısı az olduğu için (n=13) analizlere dâhil edilmemiştir.

Tablo 4.4. Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları

Araç	n	\bar{X}	s
Cep telefonu	831	66.85	23.35
Sabit bilgisayar	132	68.06	22.20
Taşınabilir bilgisayar	105	61.10	22.06
Toplam	1068	66.44	23.14

Tablo 4.4.'de görüldüğü gibi ergenlerin internete bağlandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım düzeyleri incelendiğinde, sabit bilgisayarlardan internete bağlanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanlarının ortalamalarının ($\bar{X} = 68.06$) ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Sabit bilgisayarlardan internete bağlanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanlarının ortalamalarını, ikinci sırada cep telefonundan ($\bar{X} = 66.85$) ve üçüncü sırada da taşınabilir bilgisayardan ($\bar{X} = 61.10$) bağlanan ergenlerin izlediği ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu araştırma bulgularından problemlili internet

kullanım puanlarının ortalamalarının sabit bilgisayarlardan bağlanan ergenlerde en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Genel olarak ise ergenlerin problemlili internet kullanımını puanlarının ortalamasının ise $\bar{X}=66,44$ olduğu görülmektedir.

Gözlenen bu ortalamaların anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Bu amaçla, ilk önce puanların varyanslarının homojen olduğu Levene testi ile belirlenmiş [$F(3,1065)=.89, p=.41$] ve sonrasında tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Tek yönlü varyans analizine ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 4.5.'de sunulmuştur.

Tablo 4.5. *Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları*

Varyans Kaynağı	Kareler	Serbestlik	Kareler	F Değeri	Önem
	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar arası	3319.63	2	1659.82	3.11	.04
Grup içi	567584.57	1064	533.44		Önemli
Toplam	570904.20	1066			

Tablo 4.5.'de yer alan bulgulara göre internete bağlanırken en çok kullanılan araç türüne ilişkin gruplar arasında önemli bir farklılık görülmektedir [$F=(2,1064)=3.11, p=.04$]. Böylece araç değişkenine göre problemlili internete kullanımlarının anlamlı bir biçimde farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Ergenlerin internete bağlanmada kullandıkları araç türüne göre gruplar arasındaki bu farkın kaynağını belirlemek üzere Tukey HSD Testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.6.'da sunulmuştur.

Tablo 4.6. *Ergenlerin internete bağlanmada en çok kullandıkları araçlara göre problemlili internet kullanım düzeyine ilişkin Tukey HSD sonuçları*

Araç	Cep Telefonu	Sabit bilgisayar	Taşınabilir bilgisayar
Cep telefonu	-	1.21	5.76*
Sabit bilgisayar	-	-	6.96

* $p<.05$

Tablo 4.6.'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ergenlerden internete cep telefonu ile bağlananların problemlili internet kullanım puanı ortalaması ($\bar{X} = 66.85$) ile taşınabilir

bilgisayardan internete bağlanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalaması ($\bar{X} = 61.10$) arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Diğer yandan sabit bilgisayar ile cep telefonu ve taşınabilir bilgisayar kullanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamaları arasındaki karşılaştırmalarda ise anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Bu bulgular çerçevesinde internete cep telefonu ile bağlanan ergenlerin taşınabilir bilgisayardan bağlanılardan daha yüksek problemlili internete kullanım düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

4.1.3. Ergenlerin internete hangi temel amaçlar için bağlandıklarına ve bu amaçlar açısından problemlili internet kullanımına yönelik bulgular

Araştırmada, öncelikle ergenlerin internete en çok hangi temel amaçlar için bağlandıklarının belirlenmesi ve sonrasında bu amaçlar açısından problemlili internet kullanım düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla öncelikle ergenlerin internete en çok hangi temel amaçlar için bağlandıklarına ilişkin betimsel istatistikler verilmiş ve sonrasında bu amaçlar açısından problemlili internet kullanım düzeyine ilişkin varyans analizi ile elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

4.1.3.1. Ergenlerin internete en çok hangi temel amaçlar için bağlandıklarına yönelik bulgular

Araştırmada, ergenlerin internete en çok hangi amaçlar için bağlandıklarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ergenlere “İnterneti en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz?” “1-Vakit geçirerek can sıkıntısı gidermek/eğlenmek”, “2-Arkadaşlarla haberleşmek”, “3-Müzik dinlemek/film izlemek”, “4-Online oyun oynamak”, “5-Ödevler için kaynak aramak”, “6-Hayallerimi ve düşüncelerimi paylaşmak”, “7-Herhangi bir konuda bilgi edinmek”, “8-Gündemi takip etmek”, “9-Yeni insanlarla tanışmak/sosyal ilişkiler kurmak” sorusu yöneltilmiştir. Bu maddelere verilen cevaplar ile birlikte ergenlerin internete en çok hangi amaçlar için bağlandıkları belirlenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.7.’de sunulmuştur.

Tablo 4.7. *Ergenlerin internete en çok hangi temel amaçlar için bağlandıklarına yönelik bulgular*

İnternete bağlanmadaki temel amaçlar	n	%
1-Vakit geçirerek can sıkıntısını gidermek/eğlenmek	405	38.6
2-Arkadaşlarla haberleşmek	172	16.5
3-Müzik dinlemek/Film izlemek	130	12.5
4-Online oyun oynamak	99	9.6
5-Ödevler için kaynak aramak	83	8.0
6-Hayallerimi ve düşüncelerimi paylaşmak	44	4.2
7-Herhangi bir konuda bilgi edinmek	42	4.0
8-Gündemi takip etmek	40	3.8
9-Yeni insanlarla tanışmak/Sosyal ilişkiler kurmak	29	2.8
Toplam	1025	100

Tablo 4.7.'de görüldüğü gibi ergenlerin internete bağlanırken en çok vakit geçirerek sıkıntısını gidermek/eğlenmek (% 38.6) amacıyla bağlandıkları görülmektedir. Ergenlerin ikinci sırada arkadaşlarla haberleşmek (% 16.5) ve üçüncü sırada müzik dinlemek/film izlemek (% 12.5) amacıyla internet kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ergenlerin en az yeni insanlarla tanışmak/sosyal ilişkiler kurmak amacıyla (% 2.8) internete bağlandıkları görülmektedir. Ergenlerin internete bağlanmada en çok vakit geçirerek can sıkıntısını gidermek/eğlenmek amacının; ikinci (arkadaşlarla haberleşmek), üçüncü (müzik dinlemek/film izlemek) ve dördüncü (online oyun oynamak) sırada kullanılan amaçların toplamına eşit bir oranda kullanıldığı da dikkati çekmektedir.

4.1.3.2. Ergenlerin internete en çok bağlandıkları amaçlara göre problemlili internet kullanım düzeylerine yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin internete bağlanmadaki temel amaçlar açısından problemlili internet kullanım düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek de amaçlanmıştır. Buna yönelik olarak ergenlerin internete bağlanmadaki temel amaçlarına göre problemlili internet kullanım puanlarına yönelik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4.8.'de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Ergenlerin internete en çok hangi temel amaçlar için bağlandıklarına göre problemlili internet kullanım puanları ortalamaları ve standart sapmaları

İnternete bağlanmadaki temel amaç	n	\bar{X}	s
Vakit geçirerek can sıkıntısını gidermek/eğlenmek	405	68.62	22.64
Arkadaşlarla haberleşmek	172	66.65	23.08
Müzik dinlemek/Film izlemek	130	60.76	21.95
Online oyun oynamak	99	77.53	20.59
Ödevler için kaynak aramak	83	52.95	22.42
Hayallerimi ve düşüncelerimi paylaşmak	44	76.21	18.89
Herhangi bir konuda bilgi edinmek	42	50.85	20.75
Gündemi takip etmek	40	57.84	15.45
Yeni insanlarla tanışmak/Sosyal ilişkiler kurmak	29	78.71	19.23
Toplam	1044	66.39	22.98

Tablo 4.8.'de görüldüğü gibi ergenlerin interneti kullanım amacı açısından problemlili internet kullanım puanları ortalamalarına bakıldığında “yeni insanlarla tanışmak/sosyal ilişkiler kurmak” amaçlı kullanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamalarının en yüksek olduğu ($\bar{X}=78.71$), ikinci sırada “online oyun oynamak” amaçlı kullanan ergenlerin olduğu ($\bar{X}=77.53$), üçüncü sırada da “hayalleri ve düşünceleri paylaşmak” amaçlı internet kullanan ergenlerin ($\bar{X}=76.21$) olduğu görülmektedir. Problemlili internet kullanım puanı ortalamasının ise en düşük “herhangi bir konuda bilgi edinmek” ($\bar{X}=50.85$) amaçlı kullanan ergenlerde görüldüğü ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.8.'de yer alan internet kullanım amaçları, internetin temel kullanım alanları dikkate alınarak istatistiksel olarak karşılaştırmak için yeniden gruplandırılmıştır. Bu çerçevede hayallerimi ve düşüncelerimi paylaşmak, vakit geçirerek can sıkıntısını gidermek/eğlenmek, online oyun oynamak ve müzik dinlemek/film izlemek kullanım amaçları “eğlenmek-vakit geçirmek” teması; yeni insanlarla tanışmak/sosyal ilişkiler kurmak ve arkadaşlarla haberleşmek kullanım amaçları “iletişim kurmak” teması; gündemi takip etmek, herhangi bir konuda bilgi edinmek ve ödevler için kaynak taramak kullanım amaçları “bilgi elde etmek” teması altında birleştirilmiştir. Böylece “eğlenmek-vakit geçirmek”, “iletişim kurmak” ve “bilgi elde etmek” temaları biçiminde birleştirilen üç temel internet kullanım amacına ilişkin bulgular Tablo 4.9.'da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Ergenlerin interneti en çok hangi amaçlar için kullandıklarına göre problemleri internet kullanım puanı ortalamaları ve standart sapmaları

İnternete bağlanırken kullanılan amaç	n	\bar{X}	s
Eğlenmek-vakit geçirmek	678	68.90	22.57
İletişim kurmak	201	68.39	22.92
Bilgi elde etmek	166	53.89	20.81
Toplam	1026	66.42	22.99

Tablo 4.9.'da görüldüğü gibi ergenlerin internete bağlanırken en çok kullanılan amaca göre problemleri internet kullanım puanı ortalamalarının en yüksek olduğu grubu, eğlenmek-vakit geçirmek ($\bar{X}=68.90$) amaçlı internet kullanan ergenlerin oluşturduğu gözlenmektedir. İkinci sırada ise iletişim kurmak ($\bar{X}=68.39$) amaçlı internet kullanan ergenlerin oluşturduğu ve üçüncü sırada da bilgi elde etmek ($\bar{X}=53.89$) amaçlı internet kullanan ergenlerin oluşturduğu görülmektedir.

Gözlenen bu ortalamaların anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Bu amaçla, ilk önce puanların varyanslarının homojen olduğu Levene testi ile belirlenmiş [$F(2,1042)=1.76, p=.17$] ve sonrasında tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Analize ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 4.10.'da sunulmuştur.

Tablo 4.10. İnternete bağlanırken en çok kullandıkları amaçlara göre problemleri internet kullanım düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler	Serbestlik	Kareler	F Değeri	Önem
	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar arası	31039.02	2	15519.51	31.042	.000
Grup içi	520949.03	1042	499.95		
Toplam	551988.05	1044			

$p < .05$

Tablo 4.10.'da problemleri internet kullanımında en çok kullanılan amaca göre problemleri internet kullanım puanlarının gruplar arasında önemli bir farklılık olduğu

görülmektedir [$F=(2,1042)=31.04$, $p=.00$]. Böylece amaç değişkenine göre problemlili internet kullanım puanlarının anlamlı bir biçimde farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Kullanım amacına göre gruplar arasındaki bu farkın kaynağını belirlemek üzere Tukey HSD Testi yapılmış ve sonuçları Tablo 4.11.'de verilmiştir.

Tablo 4.11. *İnternete bağlanırken en çok kullanılan amaçlar açısından problemlili internet kullanım düzeyine yönelik Tukey HSD testi sonuçları*

	Eğlenmek-vakit geçirmek	İletişim kurmak	Bilgi elde etmek
Eğlenmek-vakit geçirmek	-	.51	15.01*
İletişim kurmak			14.50*

$p<.001$

Tablo 4.11.'de görüldüğü gibi ergenlerden hem interneti “eğlenmek/vakit geçirmek” ($\bar{X}=68.90$) amaçlı kullananların hem de “iletişim kurmak” ($\bar{X}=68.39$) amaçlı kullanan ergenlerin “bilgi elde etmek” ($\bar{X}=53.89$) amaçlı internet kullanan ergenlere göre problemlili internet kullanım düzeylerinin anlamlı düzeyde farklı olduğu ortaya çıkmıştır ($p<.001$).

4.2. Ergenlerin İnternet Ortamında Oyun Oynama Davranışları ve Problemlili İnternet Kullanımına Yönelik Bulgular

Araştırmada ergenlerin internette oyun oynama davranışları da incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle ergenlerin internette oyun oynayıp oynamadıkları ve oyun oynama davranışının problemlili internet kullanımı ile ilişkisi incelenmiştir. Sonrasında internette oyun oynama süresi ve bu süre ile problemlili internet kullanımı arasındaki ilişki ele alınmıştır. Daha sonrasında oyun oynayanların internetteki oynanan oyunlardaki oyuncu sayısına göre tercih ettikleri oyun türleri ve bu oynanan oyunların problemlili internet kullanımı ile ilişkisi araştırılmıştır. Bunu takiben ise ergenlerin internette oyunların temasına göre ne tür oyunları tercih ettikleri ve oynanan oyunun temasının problemlili internet kullanımı ile ilişkisi ele alınmıştır. Bu analizlere ulaşmak için betimsel istatistikler, pearson korelasyon analizi ve varyans analizi ve Welch analizleri yapılmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.2.1. Ergenlerin internette oyun oynama durumları ve problemlı internet kullanım düzeylerine yönelik bulgular

Araştırmada, ergenlerin internette oyun oynama davranışları ve internette oyun oynayanların oyun oynama davranışı ile problemlı internete kullanım düzeyinin ilişkisine yönelik analizler gerçekleştirilmiş ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.2.1.1. Ergenlerin internette oyun oynama durumlarına yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin internette oyun oynayıp oynamama durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ergenlerin ne kadarının oyun oynadığına yönelik bulgular Tablo 4.12.'de sunulmuştur.

Tablo 4.12. İnternette oyun oynama davranışlarına yönelik bulgular

İnternette oyun oynuyor musunuz?	n	%
Evet	821	75.5
Hayır	266	24.5
Toplam	1087	100.0

Tablo 4.12.'de görüldüğü gibi ergenlerin % 75.5'inin (n=821) internette oyun oynadığı, % 24.5'inin (n=266) ise internette oyun oynamadığı görülmektedir. Dolayısıyla her dört ergenden üçünün internette oyun oynadığı ifade edilebilir. Dolayısıyla bu sonuç ergenler arasında internette oyun oynama davranışının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

4.2.1.2. Ergenlerin internette oyun oynayıp oynamadıklarına göre problemlı internet kullanım düzeylerine yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin internette oyun oynama davranışlarına göre problemlı internet kullanım puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu çerçevede internette oyun oynama davranışına göre problemlı internet kullanım puanları t-testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.13.'te sunulmuştur.

Tablo 4.13. *Ergenlerin internette oyun oynama davranışına göre problemlili internet kullanım puanlarının ortalamaları, standart sapmaları ve t değeri*

İnternette oyun oynuyor musunuz?	n	\bar{X}	s	t	p
Evet	821	68.61	22.70	5.56	.001
Hayır	266	59.71	23.06		

sd=1085

Tablo 4.13.'te görüldüğü gibi ergenlerin problemlili internet kullanım puanları, internette oyun oynama davranışlarına göre incelendiğinde, önemli bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. İnternette oyun oynayan ergenlerin problemlili internet kullanım puanları ortalaması ($\bar{X}=68.61$), internette oyun oynamayanların problemlili internet kullanım puanları ortalamasından ($\bar{X}=59.71$) anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<.001$).

4.2.2. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ve internette oynadıkları oyunun süresi açısından problemlili internet kullanım düzeyine yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süreleri belirlenmiş ve bu süreler ile problemlili internet kullanım düzeylerinin ilişkisine yönelik analizler gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde de betimsel istatistikler ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

4.2.2.1. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama sürelerine yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama sürelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bunun için de ergenlere “günde ortalama internette kaç saat oyun oynuyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu çerçevede elde edilen bulgulara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.14.'de sunulmuştur.

Tablo 4.14. Ergenlerin günde ortalama internette ne kadar süreyle oyun oynadıklarına ilişkin bulgular

İnternette günlük ortalama oyun oynama süresi (dakika/saat olarak)	n	\bar{X}	s	En düşük	En yüksek	Yüzdeler		
				dakika	saat	%25	%50	%75
	784	1.74	1.66	.15	11	1	1	2

Tablo 4.14.'de görüldüğü gibi ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süreleri en az 15 dakika ile en yüksek 11 saat arasında değişmektedir. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ortalamalarının 1.74 saat ve standart sapmasının ise 1.66 olduğu görülmektedir. Tablo 4.14.'e bakıldığında ergenlerin günlük internette oyun oynama sürelerinin ortalamaları açısından birinci % 25'lik grubun (n=158) ve ikinci % 25'lik grubun (n=35) internette günlük ortalama bir saat ve altında oyun oynadığı, üçüncü %25'lik grubun (n=335) internette günlük ortalama iki saat ve altında oyun oynadığı ve son % 25'lik grubun (n=256) internette günlük ortalama iki saatin üzerinde oyun oynadığı görülmektedir. Elde edilen bulgulara bakıldığında grubun son 25'lik kısmındaki ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süreleri incelendiğinde grubun % 7.14'ünün (n=56) internette günlük ortalama beş saat ve üzerinde oyun oynamaya zaman ayırdığı görülmektedir. Ergenlerin internette oyun oynamaya ayırdıkları bu sürenin internette günlük oyun oynama süreleri ortalamalarından ($\bar{X}=1.74$) üç kat daha fazla olması açısından oldukça dikkati çekmektedir

4.2.2.2. Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanım düzeyinin ilişkisine yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanımı arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çerçevede internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanımı arasındaki ilişkiye yönelik elde edilen Pearson korelasyon katsayısı Tablo 4.15.'de sunulmuştur.

Tablo 4.15. *Ergenlerin internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanım düzeylerinin ilişkisi*

Günlük ortalama oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanım düzeyinin ilişkisi	n	r	p
	784	.31*	.001

Tablo 4.15.'de görüldüğü gibi ergenlerin internette günlük oyun oynama süreleri ile problemlili internet kullanım düzeyi arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r=.31$) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonucun internette oyun oynama süresi arttıkça problemlili internet kullanımının da arttığına ilişkin bir fikir vermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

4.2.3. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısı ve bu oyuncu sayısı açısından problemlili internet kullanım düzeyine yönelik bulgular

Araştırmada öncelikle ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre kaç oyuncu ile oynanan oyunları tercih ettikleri belirlenmiş ve sonrasında bu oynanan oyunlara göre problemlili internet kullanım düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ve Welch testi kullanılmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.2.3.1. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin internette oynadıkları oyunlardaki oyuncu sayısına göre kaç kişiyle oynanan oyunları tercih ettiklerine ilişkin bilgilerin elde edilmesi amaçlanmıştır. Bunun için de ergenlere internette oynadıkları oyunlardaki oyuncu sayısına göre hangi oyunları tercih ettiklerine ilişkin kapalı uçlu soru (“tek kişiyle oynananlar”, “iki kişiyle oynananlar”, “ikiden fazla kişiyle oynananlar”) yöneltilmiştir. Bu çerçevede elde edilen bulgular Tablo 4.16.'da sunulmuştur.

Tablo 4.16. *Ergenlerin internette oynanan oyunlardaki oyuncu sayısına göre oynadıkları oyunlara ilişkin bulgular*

İnternette oynadığınız oyunlarda kaç kişiyle oynanan oyunları tercih ediyorsunuz?	n	%
Tek kişiyle oynananlar	452	56.50
İki kişiyle oynananlar	63	7.88
İkiden fazla kişiyle oynananlar	285	35.63
Toplam	800	100

Tablo 4.16.'da görüldüğü gibi ergenlerin internette en çok tek kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri (% 56.5) görülmektedir. Bunu ikiden fazla kişiyle oynanan oyunlar (% 35.63) takip etmektedir. En az tercih edilen oyunların ise iki kişiyle oynanan oyunlar (% 7.88) olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ergenlerin yarısından fazlasının tek kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri görülmektedir. Bu bulgudan hareketle ergenlerin internette tercih ettikleri oyunları tek başlarına oynadıkları ve dolayısıyla oyun oynarken bireysel oyunları tercih ettikleri ifade edilebilir.

4.2.3.2. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre problemlili internet kullanım düzeyine yönelik bulgular

Araştırmada, ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre problemlili internet kullanım puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu çerçevede internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre ergenlerin problemlili internet kullanım puanları ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş ve Tablo 4.17.'de sunulmuştur.

Tablo 4.17. Ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre problemlili internet kullanım puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları

İnternette oynadığınız oyunlarda kaç kişiyle oynanan oyunları tercih ediyorsunuz?	n	\bar{X}	s
Tek kişiyle oynananlar	452	67.03	23.39
İki kişiyle oynananlar	63	65.72	24.78
İkiden fazla kişiyle oynananlar	285	72.83	20.63
Toplam	800	69.01	22.72

Tablo 4.17.'de görüldüğü gibi ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre problemlili internet kullanımları incelendiğinde, ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları oynayan ergenlerin problemlili internet kullanım puanlarının ortalamalarının ($\bar{X} = 72.83$) ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada tek kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım puanlarının ortalamalarının ($\bar{X} = 67.03$) yer aldığı ve üçüncü sırada da iki kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım puanları ortalamalarının ($\bar{X} = 65.72$) yer aldığı görülmektedir. Elde edilen bu araştırma bulgularına göre ergenlerden internette grupla oynanan oyunları tercih edenlerin problemlili internet kullanım oranlarının tek ve iki kişiyle oynanan oyunları tercih edenlere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak ise ergenlerin internette oyun oynayanların problemlili internet kullanım puan ortalamalarının ($\bar{X} = 69.01$) olduğu sonucu elde edilmiştir.

Gözlenen bu ortalamaların anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Bu amaçla ilk önce puanların varyanslarının homojenliği incelenmiş ve homojen olmadığı Levene testi ile belirlenmiştir [$F(2,797)=5.22, p=.006$]. Bu nedenle tek yönlü varyans analizi yerine alternatif olarak Welch testinin sonuçları dikkate alınmıştır. Bu testten elde edilen sonuçların önemli olduğu bulunmuştur [Welch Testi: $F(2,168)=6.92, p=.001$]. Dolayısıyla internette oynanan oyundaki oyuncu sayısına ilişkin gruplar arasındaki ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için varyansların homojenliği sayılığını dikkate almayan Tamhane's Testi kullanılmıştır. Tamhane's Testine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4.18.'de sunulmuştur.

Tablo 4.18. *İnternette oynanan oyundaki oyuncu sayısına ilişkin Tamhane's Testi sonuçları*

Oynanan oyunlarda kaç kişiyle oynanan oyunların tercih edildiği	Tek kişiyle oynananlar	İki kişiyle oynananlar	İkiden fazla kişiyle oynananlar
Tek kişiyle oynananlar	-	1.32	5.80*
İki kişiyle oynananlar	-	-	7.12

*p<.001

Tablo 4.18.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ergenlerin internette oynadıkları oyundaki oyuncu sayısına göre ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{X}=72.83$) ile tek kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{X}=67.03$) arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Diğer yandan tek kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{X}=67.03$) ile iki kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamaları ve iki kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{X}=65.72$) ile ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamaları ($\bar{X}=72.83$) arasındaki karşılaştırmalarda ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgular çerçevesinde ikiden fazla oyuncu ile oynanan oyunları tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanım düzeylerinin tek kişiyle oynanan oyunları tercih edenlere göre yüksek olduğu ifade edilebilir. Bir başka ifadeyle iki kişiden fazla oynanan yani grup oyunlarını tercih eden ergenlerin problemlili internet kullanımına daha çok yatkın oldukları söylenebilir.

4.2.4. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun teması ve oyunun teması açısından problemlili internet kullanım düzeyine yönelik bulgular

Araştırmada, öncelikle ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre en çok ne tür oyunları tercih ettiklerinin ve sonrasında bu oyunların teması bakımından problemlili internet kullanım düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

4.2.4.1. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına yönelik bulgular

Araştırmada, ergenlerin internette oynadıkları oyunların temasına göre en çok ne tür oyunları oynadıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ergenlere, internette oynadıkları oyunun temasına göre en çok tercih ettikleri oyun

türlerine ilişkin kapalı uçlu soru (“futbol”, “strateji”, “yarış”, “zeka” ve “diğer”) yöneltilmiştir. Bu seçeneklerden diğer seçeneği incelendiğinde 32 ergenin diğer seçeneğine “savaş” oyununu oynadıklarını belirttikleri dikkati çekmiştir. Bunun dışında diğer seçeneğindeki basketbol, fps, minecraft, beceri, kız oyunları vb. gibi yanıtlar da verildiği, ancak bu sayıların çok az olduğu görülmüştür. Bu nedenle “savaş” yanıtı veren ergenler ayrı bir kategori olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede elde edilen bulgular Tablo 4.19.’da sunulmuştur.

Tablo 4.19. *Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre en çok ne tür oyunları tercih ettiklerine ilişkin bulgular*

İnternette oynadığınız oyunun temasına göre en çok ne tür oyunları tercih ediyorsunuz?	n	%
Strateji	329	41.44
Zeka	175	22.04
Yarış	112	14.11
Futbol	84	10.58
Savaş	32	4.03
Diğer	62	7.80
Toplam	794	100

Tablo 4.19.’da görüldüğü gibi internette oyun oynayan ergenlerin oynadıkları oyunun temasına göre en çok strateji oyunlarını oynadıkları ve bu grubun oranının da % 41.44 (n=329) olduğu görülmektedir. İkinci sırada % 22.04’lük oran (n=175) ile zeka oyunlarını oynayan ergenlerin olduğu gözlenmektedir. Bu iki oyunu, % 14.11’lik oran (n=112) ile yarış oyunu izlemektedir. Futbol oyunlarını oynayanların ise % 10.58’lik bir oranı (n=84) oluşturduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuçlara göre internette oyun oynayan ergenlerin yaklaşık yarısının strateji oyunlarını oynadıkları ifade edilebilir. Ayrıca ergenler arasında en çok oynanan strateji oyununun, ikinci sırada oynanan oyun türünün iki katı kadar daha çok oynandığı da söylenebilir.

4.2.4.2. Ergenlerin internette oynadıkları oyunun teması açısından en çok tercih ettikleri oyunlara göre problemlı internet kullanım düzeylerine yönelik bulgular

Araştırmada ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre problemlı internet kullanım puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu çerçevede ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre (diğer seçeneğinin dışındakiler) problemlı internet kullanım puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.20.'de sunulmuştur.

Tablo 4.20. Ergenlerin internette en çok tercih ettikleri oyunun temasına göre problemlı internet kullanım puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları

İnternette en çok tercih edilen oyunların teması	n	\bar{X}	s
Strateji	329	69.58	21.90
Zeka	175	64.45	24.81
Yarış	112	70.75	23.75
Futbol	84	70.12	21.64
Savaş	32	71.81	18.97
Toplam	732	68.69	22.85

Tablo 4.20.'de görüldüğü gibi ergenlerin internette en çok tercih ettikleri oyun temasına göre problemlı internet kullanım puanı ortalamasının en yüksek ($\bar{X}=71.81$) "savaş" türü oyunları oynayan ergenlerin oluşturduğu görülmektedir. Bunu ikinci sırada yarış oyunlarını ($\bar{X}=70.75$) oynayanlar, üçüncü sırada da futbol oyunlarını ($\bar{X}=70.12$) oynayan ergenlerin oluşturduğu görülmektedir. İnternette oynanan oyunun temasına göre problemlı internet kullanım puanı ortalamasının ($\bar{X}=64.45$) ise en düşük zekâ oyun türünü oynayan ergenlerde görüldüğü ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bilişsel becerileri daha çok gerektiren oyunlarda problemlı internet kullanım puanı ortalamasının en düşük olması dikkati çekmektedir.

Tablo 4.20.'de görüldüğü gibi internette oynanan oyunun temasına göre problemlı internet kullanım puanı ortalamalarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların önemli bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmek istenmiştir. Bu amaçla, ilk önce puanların varyanslarının homojen olup

olmadığı Levene Testi ile belirlenmiştir. Bu analiz sonucunda, varyansların homojen olduğu ortaya çıkmıştır [F(4,727) =2.34, p=.054]. Bu nedenle tek yönlü varyans analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.21.'de sunulmuştur.

Tablo 4.21. *Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre problemlili internet kullanım düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları*

Varyans Kaynağı	Kareler	Serbestlik	Kareler	F Değeri	Önem
	Toplamı	Derecesi	Ortalaması		
Gruplar arası	4365.95	4	1091.49	2.104	.08
Grup içi	377138.23	727	518.76		Önemsiz
Toplam	381504.18	731			

*p<.05

Tablo 4.21.'de yer alan internette oynanan oyunların temasına ilişkin gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [F (4,727) =2.104, p=.08)]. Böylece ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre problemlili internet kullanımının anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla ergenlerin internette oynadıkları oyunların temasına göre ne tür oyunlar olduğu ergenlerin problemlili internet kullanım düzeyinin belirlenmesinde önemli bir faktör olmadığı söylenebilir.

4.3. Ergenlerin Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi, Günlük İnternette Oyun Oynama Süresi, Problemlili İnternet Kullanım Düzeyi İle Genel Erteleme ve Akademik Erteleme Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Araştırmada, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük internette oyun oynama süresi, problemlili internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgular Tablo 4.22.'de sunulmuştur.

Tablo 4.22. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük ortalama internette oyun oynama süresi, problemlı internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkileri

	1	2	3	4	5
1- Günlük ortalama internet kullanım süresi	-	.43**	.35**	.02	.11**
2- Günlük ortalama internette oyun oynama süresi	-	-	.31**	.11*	.10*
3- Problemlı internet kullanımı	-	-	-	.16**	.27**
4- Genel erteleme	-	-	-	-	.39**
5- Akademik erteleme	-	-	-	-	-

*p<.01, **p<.001

Tablo 4.22.'de görüldüğü gibi ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile günlük ortalama internette oyun oynama süresi arasında ($r=.43$, $p<.001$) ve ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile ergenlerin problemlı internet kullanımları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($r=.35$, $p<.001$) anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ergenlerin günlük internette ortalama oyun oynama süresi ile problemlı internet kullanımları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($r=.31$, $p<.001$) anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile genel erteleme düzeyi arasında ilişkinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile genel erteleme düzeyi arasında ($r=.11$, $p<.01$) ve ergenlerin problemlı internet kullanımı ile genel erteleme düzeyi arasında ($r=.16$, $p<.001$) pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra ise ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ($r=.10$, $p<.01$) ve problemlı internet kullanımı ile akademik erteleme düzeyi arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir ($r=.27$, $p<.001$). Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında pozitif yönde, düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür ($r=.11$, $p<.001$). Ergenlerin genel erteleme düzeyi ile akademik erteleme düzeyi arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur ($r=.39$, $p<.001$).

Araştırmada genel erteleme ile akademik erteleme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının ergenlerin erteleme davranışlarına yönelik bilgi

vermesi açısından dikkate değer bir bulgu olduğu ifade edilebilir. Ayrıca elde edilen bulgularda; günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük ortalama internette oyun oynama süresi ve problemlili internet kullanım düzeyi arasında düşük düzeyde de olsa pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının dikkati çektiği ifade edilebilir. Buna ilaveten ergenlerin problemlili internet kullanımları ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının da dikkate değer bir bulgu olduğu düşünülmektedir.

4.4. Ergenlerin İnternet Hakkındaki Düşünceleri ve İnternetin Kendileri Üzerindeki Etkisine Yönelik Bulgular

Araştırmada, ergenlerin internet hakkındaki görüşleri ve internetin kendileri üzerindeki etkisine yönelik algıları içerik analizi tekniği ile incelenmiş ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur. Öncelikle ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerini belirlemek için ergenlere açık uçlu sorular sorulmuştur. Ergenlere sorulan bu açık uçlu sorulardan elde edilen verilerin çözümleri “içerik analizi” ile yapılmıştır. Burada içerik analizi tekniğini açıklamanın yararlı olacağı düşünülmektedir. İçerik analizi tekniğinde “araştırmacı tarafından oluşturulan araştırma kategorisine giren kelimeleri ya da düşünceleri saymakta ve elde edilen sayılara göre analiz yapmaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.89). Açıklanan tekniğe göre elde edilen düşünceler bahsedildiği gibi gruplandırmaya tabii tutulmuştur. Sonuç olarak içerik analizi tekniğiyle elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.4.1. Ergenlerin internet hakkında genel olarak görüşlerine ilişkin bulgular

Araştırmada, ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerini belirlemek için ergenlere “İnternet hakkında ne düşünüyorsunuz?” açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve sonrasında içerik analizi tekniği ile elde edilen temalara ilişkin bulgular Tablo 4.23.’de sunulmuştur.

Tablo 4.23. *Ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerine yönelik bulgular*

Ergenlerin internet hakkındaki genel görüşleri	n	%
İnternet bilgi elde etme aracıdır	231	21.23
İnternet yararlıdır	188	17.28
İnternet hem yararlı hem zararlıdır	187	17.19
İnternet eğlenme aracıdır	147	13.51
İnternet amaca uygun kullanılırsa iyidir	140	12.87
İnternet iletişim kurma aracıdır	129	11.86
İnternet zararlıdır	55	5.06
İnternet hayatı kolaylaştırır	43	3.95
İnternet gereklidir	26	2.39
İnternet vazgeçilmez bir araçtır	23	2.11
İnternet ihtiyaçtır	22	2.02
İnternet sorumlulukları ertelemeye neden olur	22	2.02
İnternet gereksizdir	14	1.29
İnternet fazla kullanılırsa zararlı/ az kullanılırsa yararlı olur	12	1.10
İnternet hayalleri gerçekleştirme aracıdır	2	0.18

Tablo 4.23.'de örüldüğü gibi ergenlerden 231'i (% 21.23) internetin bilgi elde etme aracı olduğunu, 188'i (17.28) internetin yararlı olduğunu, 187'si (% 17.19) internetin hem yararlı hem zararlı olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Ergenlerden sadece 2'si ise (% 0.18) interneti hayalleri gerçekleştirme aracı olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

4.4.2. Ergenlerin internetin kendileri üzerindeki olumlu etkisine yönelik algılarına ilişkin bulgular

Araştırmada ergenlerin internetin kendileri üzerindeki olumlu etkilerinin neler olduğunu belirlemek için ergenlere “İnternetin size ne gibi olumlu etkileri oluyor?” açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve sonrasında içerik analizi tekniği ile elde edilen temalara ilişkin bulgular Tablo 4.24.'de sunulmuştur.

Tablo 4.24. *Ergenlerin internetin kendilerine olumlu etkisine yönelik algılarına ilişkin bulgular*

Ergenlerin internetin olumlu etkilerine yönelik düşünceleri	n	%
İnternet bilgi elde etmemi sağlar	866	79.59
İnternet iletişim kurmamı sağlar	253	23.26
İnternet eğlenmemi sağlar	234	21.51
İnternet kendimi geliştirmemi sağlar	13	1.19
İnternet yabancı dilimi geliştirmemi sağlar	9	0.83
İnternet çeşitli ödemeler ve online alışveriş yapmamı sağlar	6	0.55
İnternet kendimi özgür hissetmemi sağlar	3	0.28

Tablo 4.24.'de görüldüğü gibi ergenlerden 866'sı (% 79.59) internetin kendilerine bilgi sağladığını, 253'ü (23.26) internetin iletişim kurmalarını sağladığını, 234'ü de (21.51) internetin kendilerini eğlendirdiğini ifade etmiştir. Ergenlerden sadece 3'ü (% 0.28) internetin kendilerini özgür hissettirdiğini belirtmişlerdir.

Tablo 4.23.'te ergenlerin internet hakkındaki genel görüşlerinde birinci sırada “internet bilgi aracıdır” maddesinin yer aldığı; Tablo 4.24.'te de ergenlerin internetin kendilerine olumlu katkısına yönelik düşüncelerinde de ilk sırada “internet bilgi elde etmemi sağlar” maddesinin bulunması ergenler arasında internetin olumlu katkısının olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu söylenebilir.

4.4.3. Ergenlerin internetin kendileri üzerindeki olumsuz etkisine yönelik algılarına ilişkin bulgular

Araştırmada ergenlerin internetin kendileri üzerindeki olumsuz etkilerinin neler olduğunu belirlemek için ergenlere “İnternetin size ne gibi olumsuz etkileri oluyor?” açık uçlu sorusu yöneltilmiş ve sonrasında içerik analizi tekniği ile elde edilen temalara ilişkin bulgular Tablo 4.25.'de sunulmuştur.

Tablo 4.25. *Ergenlerin internetin kendilerine olumsuz etkisine yönelik algılarına ilişkin bulgular*

	n	%
İnternet zaman kaybetmeme neden oluyor	574	52.78
İnternet sağlık problemleri yaşamama neden oluyor	135	12.41
İnternet bağımlılık yapıyor	109	10.02
İnternet okul başarıyı olumsuz etkiliyor	62	5.70
İnternet beni sosyal hayattan uzaklaştırıyor	51	4.69
İnternet işlerimi ertelemene neden oluyor	34	3.13
İnternet beni uygun olmayan görsel içeriklere maruz bırakıyor	33	3.03
İnternet kişisel bilgilerimin gizliliği açısından güvenli değildir	23	2.11
İnternet aile ilişkilerimin bozulmasına neden oluyor	16	1.47
İnternet düşüncelerimi olumsuz etkiliyor	11	1.01
İnternet maddi zarara uğramama neden oluyor	4	0.37

Tablo 4.25.'de görüldüğü gibi ergenlerin 574'ü (% 52.78) internetin kendilerine zaman kaybettirdiğini ifade etmiştir. Bu sayının çalışma grubunun yarısından fazla olması ve ilk sırada yer alması dikkati çekmektedir. İnternetin olumsuz etkilerinde ikinci sırada ergenlerin 135'inin (% 12.41) belirttiği internetin çeşitli sağlık problemlerine neden olduğu maddesinin ve üçüncü sırada ise ergenlerin 109'unun (% 10.02) belirttiği internetin bağımlılık yaptığı maddesinin olduğu görülmektedir. İnternetin olumsuz etkisinde ise maddi zarara uğramama neden oluyor maddesi ile sadece 4 ergenin (% 0.37) maddi yönden zarara uğradığını belirtmesi dikkati çeken diğer bir maddedir. Bu madde internetin kolay ve ucuz ulaşılabilir bir hizmet olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu ifade edilebilir. Ayrıca internetin zaman kaybettirdiğine ilişkin düşüncesini belirtenlerin araştırma grubunun yarısını oluşturması da internet ile ilgili olarak ergenlerin zaman kontrolünde sorun yaşadığını göstermesi açısından önemli bir sonuç olduğu söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERLER

Araştırmada elde edilen bulgular alan yazındaki diğer araştırmalar çerçevesinde tartışılmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca, araştırmanın sonuçları çerçevesinde öneriler sunulmuştur.

5.1. Tartışma

Araştırmada ergenlerin internet ve problemlili internet kullanımını belirlemeye yönelik elde edilen bulgular yapılan araştırmalar çerçevesinde aşağıda tartışılmıştır.

5.1.1. Ergenlerin internet ve problemlili internet kullanım düzeylerini betimlemeye yönelik bulguların tartışılması

Araştırmada, internette geçirilen süre, internete bağlanmada kullanılan araç ve internetin temel kullanım amacının ergenlerde problemlili internet kullanımı ile ilişkisinin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yönelik tartışmalar aşağıda yapılmıştır.

Mevcut araştırma bulgularına göre, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresinin, 3.42 saat olduğu görülmektedir. Aynı zamanda araştırma grubunun ilk % 25'lik dilimindeki ergenlerin sayısının 463 olduğu ve günde ortalama iki saat ve altında internet kullandığı; son % 25'lik dilimindeki ergenlerin sayısının ise 210 olduğu ve günde ortalama beş saat ve üzerinde internet kullandığı görülmektedir. Alan yazında internet kullanım süresini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarda, araştırma grubunun; % 27'sinin (Çınar, 2015), % 62'sinin (Dikme, 2014), % 44'ünün (Özolgün Kurt, 2014), % 62'sinin (Bayhan, 2011) ve % 29'unun (Nalva ve Anand, 2002) günlük ortalama yaklaşık 1-2 saat internet kullandığı görülmüştür. Yapılan mevcut araştırmada da araştırma grubunun % 25'lik dilimini oluşturan ergenlerin günlük ortalama yaklaşık iki saat ve altında internet kullandığı dikkate alındığında daha önceden yapılan araştırma sonuçlarına yakın bir sonuç elde edildiği görülmektedir. Ayrıca çalışma grubunun % 25'inin (Dikme, 2014) ve % 17'sinin (Çınar, 2015) günlük ortalama 5 saat ve üzerinde internet kullandığı sonucu elde edilen araştırmaların mevcut çalışma grubunun % 25'inin beş saat ve üzerinde internet kullandığı sonucunu destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Ergenlerin mevcut araştırmadaki günlük ortalama internet kullanım süresi, am (2014)'ın ergenlere yönelik yaptığı araştırmasında elde ettiği bir buçuk (1.5) saat günlük ortalama internet kullanım süresinin iki katından fazla olduğu görülmektedir. Dolayısıyla mevcut çalışmadan ve alan yazında yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlara bakıldığında genel olarak ergenler arasında günlük internet kullanımının yüksek olduğu ifade edilebilir. Ergenlerin interneti kullanma sürelerinin fazla olmasında önemli bir faktörün internetin kullanımının yaygınlaşması ve internete ulaşımın kolaylaşması olduğu ifade edilebilir. Ayrıca akıllı telefonların kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte ergenlerin internete zaman ve mekna bağlı kalmadan internete ulaşabiliyor olmalarının da rolü olduğu söylenebilir.

Mevcut araştırmada, ergenlerin günlük ortalama internet kullanımı süresiyle problemlili internet kullanımı arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla bu sonuçtan, günlük ortalama internet kullanım süresi arttıkça, problemlili internet kullanım düzeyinin de artacağı sonucu çıkarılabilir. Mevcut araştırmada elde edilen bu sonuç ile internet kullanma süresi arttıkça problemlili internet kullanımının da arttığını ortaya koyan diğer çalışmalardan elde edilen sonuçların birbiriyle tutarlı olduğu görülmektedir (Anderson, 2001; Bayhan, 2011; Cicioğlu, 2014, ınar, 2015; Gökçearsan ve Günbatar, 2012; zolgun Kurt, 2014; Nalwa ve Anand, 2003; Tanrıverdi, 2012; Türkoğlu, 2013; Waldo, 2014; Yılmaz, şahin, Haseski ve Erol, 2014).

Günlük ortalama internet kullanım süresi ile problemlili internet kullanımı arasındaki ilişkiyi inceleyen Dikme (2014)'nin ve Taçyıldız (2010)'ın yaptığı araştırmada günlük ortalama iki saat ve altında internet kullananlarda problemlili internet kullanımı tespit edilemezken, günlük ortalama iki saat ve üzerinde internet kullananlarda problemlili internet kullanımı tespit edilmiş ve internette geçirilen süre arttıkça problemlili internet kullanımının da arttığını gözlenmiştir. ınar (2015)'ın ergenler ile yaptığı araştırma ile mevcut araştırma, ergenlerin günlük ortalama internet kullanımları açısından ele alındığında, ınar (2015)'ın, araştırma sonucunda günde ortalama iki, üç, beş saat ve üzerinde internet kullananların, günde ortalama bir saat internet kullananlara göre problemlili internet kullanım puanlarının daha yüksek olduğu görülmüş ve kullanılan süre arttıkça problemlili internet kullanım puanının da arttığını gözlenmiştir. ınar (2015)'ın araştırmasının sonucunun, mevcut araştırma sonucuyla büyük oranda benzerlik göstermesi, her iki araştırmanın da aynı yıllarda yapılmış olması, benzer sonuçların ortaya

çıkması dikkate değer hususlardandır. Ayrıca Çınar (2015)'ın araştırması İstanbul ili örneğini, mevcut araştırma ise Eskişehir ili örneğini vermektedir. Dolayısıyla bu araştırmaların ayrı illerde yapılmış olması illere göre ergenlerin problemlili internet kullanımı davranışlarına ilişkin bir fikir vermesi açısından da önemli bir husus olduğu ifade edilebilir. Ayrıca Young, ergenlerin haftalık 40-80 saat arasında internet kullanması durumunda problemlili internet kullanımına yatkın olabileceğine dikkat çekmiştir (Young, 2007'den aktaran Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014). Young'un "problemlili internet kullanımı olanların problemlili internet kullanımı olmayanlara göre, internette daha fazla zaman geçirdikleri"ne ilişkin bu görüşünü ve mevcut araştırma sonucunda elde edilen sonucu destekleyen çalışmalar da bulunmaktadır (Nalwa ve Anand, 2003; Sevindik, 2011; Sarıkaya ve Seferoğlu, 2013; Tanrıverdi, 2012; Türkoğlu, 2013; Yang ve Tung, 2004; Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014). Dolayısıyla genel olarak araştırma sonuçlarına bakıldığında, internet kullanım süresi arttıkça problemlili internet kullanım düzeyinin de artması, ergenlerin özellikle sağlıklı internet kullanımı konusunda süreyi kontrol etmelerinin ve bilinçli kullanıcılar olmalarının oldukça yararlı olabileceği söylenebilir.

Ergenlerin internete bağlanırken kullandıkları araçlardan ilk sırada (% 77.02) cep telefonu, ikinci sırada (% 12.23) sabit bilgisayar, üçüncü sırada (% 9.64) ise taşınabilir bilgisayarın yer aldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında ergenlerin yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ü gibi önemli bir kısmının cep telefonundan internete bağlandığı dikkati çekmektedir. Bu bulguların, internete cep telefonu ile bağlananların sayısının fazla olduğunu ortaya koyan çalışmalarla tutarlılık gösterdiği görülmektedir (Cengizhan, 2005; Doruk, 2007; Sarıkaya ve Seferoğlu, 2013). Yapılan bazı araştırmalarda ise ergenlerin internete bağlanılan yere göre internet kullanımının dağılımına bakıldığında, % 51.2'sinin ev, % 46.5'inin cep telefonu % 29.2'sinin interneti cep telefonundan, % 29.4'ünün kişisel bilgisayarlarından bağlandığı ortaya çıkmıştır (Dikme, 2014; Özolgun Kurt, 2014). Mevcut araştırma sonuçlarına göre ergenlerden cep telefonundan internete bağlananlar göz önünde bulundurulduğunda, ergenlerin internete bağlanırken en çok cep telefonunu kullanmalarının birinci nedeninin internetin kolay ulaşılabilir olması, ikinci nedeninin ise internete cep telefonu aracılığıyla istenilen yer ve zamanda bağlanılmasının olduğu söylenebilir.

Mevcut araştırmada internete bağlanırken en çok kullanılan araç türünün önemli bir etkiye sahip olduğu ve kullanılan araca göre problemliler internet kullanım düzeyinin değiştiği elde edilmiştir. Kullanılan araçlara göre problemliler internet kullanım düzeyi arasındaki farkın cep telefonundan internet kullananların taşınabilir bilgisayardan internet kullananlara göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu grlmştir. Alan yazında yapılan bazı araştırmalarda da problemliler internet kullanımını olmayan öğrencilerin % 38.5'i cep telefonundan internet kullanırken, problemliler internet kullanımını olan öğrencilerin ise % 76.5'i interneti cep telefonundan internet kullandıkları grlmştir (zolgn Kurt, 2014; Ögel, 2012). Yapılan diğer iki araştırmada ise lise ğrencilerinin evden internete bağlananların problemliler internet kullanım puan ortalamalarının internet kafeden bağlananlara göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (İnan, 2010; ınar, 2015). Doğan (2013)'ın ergenlerle yaptığı bir diğer araştırmada ise internete bağlanma yerlerine göre (internet kafe, ev, okul, diğer) internet bağımlılığı düzeyinin istatikseler olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında elde edilen verilerin birbirini destekleyen sonuçlar ortaya koymadığı görülmektedir. Dolayısıyla mevcut araştırmada ve daha önceki yapılan araştırmalarda da grldğu gibi internete bağlanılan yerin problemliler internet kullanımında belirleyici bir faktör olmayabileceği ifade edilebilir. Ancak yapılan araştırmaların çoğunun sonucunda internet kafe veya cep telefonu gibi internetin paralı veya kotalı kullanımının olduğu durumlarda problemliler internet kullanımını düzeyinin daha düşük olduğu söylenebilir. Bununla birlikte interneti sınırsız ya da kablosuz (wireless) ile kullanan ergenlerde problemliler internet kullanımının daha yüksek görülmesi dikkati çekmektedir. Dolayısıyla internete her ortamda kolaylıkla erişimin olmasının ve internetin sınırsız olmasının problemliler internet kullanımını arttırması konusunda fikir verebileceği dşnlmektedir.

Mevcut araştırmada ergenlerin internet kullanım amaçlarının ilk sırada “vakit geçirerek sıkıntı gidermek/eğlenmek” (% 66.08), ikinci sırada “İletişim kurmak” (% 19.59) ve üçüncü sırada “Bilgi elde etmek” (% 16.18) olduğu tespit edilmiştir. Arnas (2005)'ın yaptığı bir araştırmada 14-18 yaş arasındaki ergenlerin interneti kullanma amaçlarının en yüksekte en aza doğru % 52.1'i sohbet etme ve posta gönderme, % 36.5'i eğlenme, zaman geçirme, % 29.5'i eğitim , % 23' bilgisayarında oyun oynama amaı olduğu grlmştir. Ergenlerle ilgili yapılan bir başka araştırmada ise ergenlerin % 37.1'i sosyal paylaşım ağlarına girme, % 22.8'inin dev yapma, % 12.3'ünün oyun oynama amaçlı internet kullandıkları ortaya çıkmıştır (Doğan, 2013). Yücel (2009)'ın yaptığı bir

diğer araştırmada ise ergenlerin % 31'i eğitim amacı ile % 18'i eğlence amacı ile % 8'i sohbet amacı ile internet kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca Günüç (2009)'ün yaptığı araştırmada da ergenlerin en çok araştırma amaçlı internet kullandığı, bunu sohbet ve oyun amaçlı kullanımların takip ettiği ortaya çıkmıştır. Farklı çalışmalarda elde edilen bu kullanım amaçlarının, alan yazında internetin en çok kullanım amaçları ile ilgili olarak yapılan diğer bazı çalışmalar ile de tutarlılık gösterdiği görölmektedir (Balkaya Çetin, 2014; Sinkkonen, Puhakka ve Merilainen, 2014). Genel olarak alan yazındaki yapılan araştırmalar ile mevcut araştırma sonuçlarına bakıldığında interneti kullanma amacında ilk üç sıranın “Eğlenmek-vakit geçirmek” amaçlı, “İletişim kurmak” amaçlı ve “Bilgi elde etmek” amaçlı internet sayfalarını kullanmanın olduğu ve mevcut araştırma sonucunda elde edilen bulguları da desteklediği görölmektedir (Anderson, 2001; Bayhan, 2011; Chen ve Fu, 2009; Doruk, 2007; Toraman 2013; Chen ve Fu, 2009; Doruk, 2007; Derin, 2011; Gökçearslan ve Günbatır, 2012; Günüç ve Doğan 2013; İnan, 2010; Karaca, 2007; Morahan-Matrin, Schumacher, 2000; Niemz, Griffiths ve Banyard, 2005; Turnalar Kurtaran, 2008; Yılmaz, 2013; Yılmaz, şahin, Haseski ve Erol, 2014). Sonuç olarak, bu araştırma bulgularının internetin iletişim, eğlenme amaçlı kullanımının yaygın olduğu, bu nedenle de ergenlerin interneti bilgi elde etme ve araştırma amacı ile internet kullanımının düşük olduğunu göstermesi açasından dikkate değer bir veri olduğu düşünölmektedir. Ayrıca ergenler arasında ilk sıralarda eğlence ve iletişim amaçlı internet kullanımının yer almasının, internet kullanımının ergenlerin eğitimleri üzerinde de olumsuz etkisi olabileceği söylenebilir.

Mevcut araştırmada ergenlerin interneti kullanım amacı açasından problemlili internet kullanım puanları ortalamalarına bakıldığında “Eğlenmek/vakit geçirmek” amaçlı kullanan ergenlerin problemlili internet kullanım puanı ortalamalarının en yüksek olduğu ($\bar{X}=68.90$), ikinci sırada “iletişim kurmak” amaçlı internet kullanan ergenlerin olduğu ($\bar{X}=68.39$), üçüncü sırada da “bilgi elde etmek” amaçlı internet kullanan ergenlerin ($\bar{X}=53.89$) olduğu görölmektedir. Problemlili internet kullanım puanı ortalamalarının bilgi edinmek amaçlı internet kullanan ergenlerde en düşük olduğu ortaya çıkmıştır. İnterneti bilgi elde etme amacı dışında kullanan ergenlerin problemlili internet kullanımlarının yüksek olduğunu gösteren alan yazındaki bazı çalışmalar ile de benzerlik göstermektedir (Balkaya Çetin, 2014; Sinkkonen, Puhakka ve Merilainen, 2014; Yang ve Tung, 2004). Ayrıca Doğan (2013), İnan (2010) ve Yılmaz, şahin, Haseski ve Erol (2014)'te yaptıkları araştırmalarda internet bağımlılığının kullanım amacına göre anlamlı

bir şekilde farklılık gösterdiği ve sohbet etme ve oyun oynama amacıyla internet kullananların internet bağımlılık düzeyinin araştırma ve bilgi elde etme amacı ile kullananlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Tanrıverdi (2012)'nin yaptığı araştırmada, internet bağımlısı olmayan lise öğrencilerinin interneti en çok araştırma (ders-bilgi) yapmak için kullandığı ve bunu sohbet etme amacı ile kullanımının izlediği sonucu elde edilirken, internet bağımlılarının ise interneti en çok sohbet etmek ve oyun oynamak için kullandığı görülmüştür. Tahiroğlu vd., (2010), Tsai ve Lin, (2003), Yılmaz (2013) ve Young (1996)'un yaptığı araştırmalarda da benzer sonuçlar bulunmuş ve internet bağımlılığı puan ortalamalarının; interneti sosyalleşmek, oyun oynamak, sohbet etmek ve iletişim kurmak gibi amaçlar için kullananlarda daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu araştırma sonuçlarının mevcut araştırmanın sonucuyla da benzerlik göstermesi dikkate değer bir husustur.

Sonuç olarak interneti kullanım amacının da problemlili internet kullanım düzeyinin artmasında önemli bir rol oynadığı ve alan yazında yapılan çalışmaların sonucunda elde edilen bulgular ile de bu sonucun desteklendiği ifade edilebilir. Günlük ortalama internet kullanım sürelerinin az ya da çok olmasının, internete bağlanılan yerin problemlili internet kullanımını belirlemek için tek başına yeterli olmayabileceği, interneti kullanım amacının da problemlili internet kullanımı açısından önemli olduğu alan yazındaki bilim adamlarınca da ifade edilmektedir (Young, 1996).

5.1.2. Ergenlerin internette oyun oynama davranışları ve problemlili internet kullanım düzeylerine yönelik bulguların tartışılması

Bu bölümde, ergenlerin internette oyun oynama davranışları ve oyun oynama davranışı ile problemlili internet kullanım düzeylerinin ilişkisine yönelik araştırmada elde edilen bulgular tartışılmıştır.

Araştırmada ergenlerin problemlili internet kullanım puanları, internette oyun oynama davranışlarına göre incelendiğinde, anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. İnternette oyun oynayan ergenlerin problemlili internet kullanım puanları ortalamasının ($\bar{X}=68.61$), internette oyun oynamayanların problemlili internet kullanım puanları ortalamasından ($\bar{X}= 59.71$) yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla internette oyun oynayan ergenlerin, oynamayanlara göre internetin olumsuz sonuçlarını daha çok yaşadıkları ifade edilebilir. Alan yazındaki bazı araştırmalarda da mevcut araştırmada

elde edilen sonucu destekleyen sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Alan yazındaki bu araştırmalardan, Taylan ve Işık (2013)'ın lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada interaktif oyun oynama süresi ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu, oyun oynama süresi arttıkça internet bağımlılığı riskinin arttığı gözlenmiştir. Yılmaz (2013)'ın yaptığı araştırmada ise oyun amaçlı kullananların interneti kullanım sürelerinin ve internet bağımlılığı puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Doğan (2013), İnan (2010), Tahiroğlu vd. (2010), Tanrıverdi (2012), Tsai ve Lin, (2003), ve Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol (2014)'un çalışmalarında ise internette oyun oynayan ergenlerin problemlili internet kullanım düzeylerinin yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Sonuç olarak internette oyun oynayan ergenlerin problemlili internet kullanım davranışının daha yüksek olması, internetin eğitim ve bilgi amacı dışında kullanılıyor olmasının ergenlerde olumsuz sonuçların daha çok görülmesinde önemli bir faktör olabileceği ifade edilebilir.

Mevcut araştırmada elde edilen bulgular sonucunda ergenlerin internette en çok tek kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri (% 56.5) görülmektedir. Bunu ikiden fazla kişiyle oynanan oyunlar (% 35.63) takip etmektedir. En az tercih edilen oyunların ise iki kişiyle oynanan oyunların olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle ergenlerin internette tercih ettikleri oyunları tek başlarına oynadıkları ve dolayısıyla oyun oynarken bireysel oyunları tercih ettikleri ifade edilebilir. Alan yazında oyuncu sayısına göre yapılan çalışmada da (Doruk, 2007), örneklemin; % 60'ı bireysel oyun oynarken, % 40'ı grupta oyun oynamayı tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Kıran (2013)'ın yaptığı araştırmada ise her gün oyun oynayanların % 11.9'u tek kişilik oyunları, ara sıra oynamayanların ise % 41.9'u tek kişilik oyunları oynadığı görülmüştür. Bu iki çalışma ile mevcut çalışmanın yapılma tarihleri farklı olsa da ergenlerin oyuncu sayısına göre tek kişilik oynanan oyunları oynamaları dolayısıyla, ergenlerin tek kişiyle oynanan oyunlarda daha çok keyif aldıkları ifade edilebilir.

Ergenlerin internette oynadıkları oyunun temasına göre en çok strateji oyunlarını grubun % 41.44'ünün oynadığı görülmektedir. İkinci sırada % 22.04'lük oran ile zeka oyunlarını oynayan ergenlerin olduğu gözlenmektedir. Bu iki oyunu, % 14.11'lik oran ile yarış oyunu izlemektedir. Alan yazında Doruk (2007)'un yaptığı araştırmada ergenlerin % 33'ü strateji oyunlarını, % 27'si savaş türü oyunları, % 23'ü de farklı türdeki oyunları tercih ettiği belirlenmiştir. Kıran (2013)'ın yaptığı araştırmada lise öğrencilerinin en çok strateji (% 42.2) oyununu oynadıkları ve bunu (% 22.4) spor ve yarış oyunlarının takip

ettiği görülmüştür. Mevcut araştırmada ve Doruk (2007) ile Kıran (2013)'ın yapmış oldukları araştırmalarda ilk sırada strateji oyununun yer alması, ergenlerin oyunda kendi düşüncelerini daha çok uygulayabildikleri ve taktiksel becerileri gerektiren oyunlara ilgilerinin daha çok olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu söylenebilir.

5.1.3. Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük internette oyun oynama süresi, problemlı internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bulguların tartışılması

Araştırmada, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük internette oyun oynama süresi, problemlı internet kullanım düzeyi ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve elde edilen bulgular alan yazındaki araştırmalar çerçevesinde aşağıda tartışılmıştır.

Ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile genel erteleme düzeyi arasında ($r=.11$, $p<.01$) ve ergenlerin problemlı internet kullanımı ile genel erteleme düzeyi arasında ($r=.16$, $p<.001$) pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra ergenlerin günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ($r=.10$, $p<.01$) ve problemlı internet kullanımı ile akademik erteleme düzeyi arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir ($r=.27$, $p<.001$). Ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında pozitif yönde, düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür ($r=.11$, $p<.001$).

Doğan (2013)'ın ve Lin ve Tsai (1999)'nin lise öğrencileri ile yaptığı araştırmada problemlı internet kullanımının ergenlerin günlük işlerini aksattığı ve internet bağımlılık düzeyinin de bu ergenlerde daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Mevcut araştırmada da erteleme ile problemlı internet kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla Doğan (2013)'ın araştırmasının mevcut araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir. Nalwa ve Anand, (2003)'ın araştırmasında ise internet bağımlılarının günlük işlerini erteledikleri sonucu elde edilmiştir. Kandel, problemlı internet kullanımının bireyin psikolojik sorunlardan kaçarak bu sorunları ertelemek ile ilişkili olduğunu belirtmiştir (Kandel, 1998'den aktaran Siyez ve Uz Baş,

2013, s.127). Görüldüğü gibi alan yazındaki bazı çalışmalarda problemlili internet kullanımı ile genel erteleme davranışının ilişkili olduğu ve ayrıca bu sonuçların mevcut araştırmadaki bulguları da desteklediği görülmektedir. Buna ilaveten bazı araştırmalarda problemlili internet kullanımı ile akademik başarı arasında ters orantı olduğunun ortaya çıkması da (Esen, 2010; İnan, 2010; Stavropoulos, Alexandraki ve Motti-Stefanidi, 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013) bireyin internette zaman harcamasının akademik başarısına olumsuz etki edebildiğine ilişkin bilgi vermesi açısından önemli olduğu ifade edilebilir.

Sonuç olarak, araştırmada elde edilen bulgularda; günlük ortalama internet kullanım süresi, günlük ortalama internette oyun oynama süresi ve problemlili internet kullanım düzeyi arasında düşük düzeyde de olsa pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının dikkati çektiği gözlenmektedir. Buna ilaveten ergenlerin problemlili internet kullanımları ile genel erteleme ve akademik erteleme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının da dikkate değer bir bulgu olduğu ifade edilebilir.

Mevcut araştırmada ergenlerin genel erteleme düzeyi ile akademik erteleme düzeyi arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur($r=.39$, $p<.001$). Genel erteleme ile akademik erteleme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunun ortaya çıkmasının ergenlerin erteleme davranışlarına yönelik bilgi vermesi açısından dikkate değer bir bulgu olduğu ifade edilebilir. Alan yazında da genel erteleme ile akademik erteleme arasında ilişki olduğunu ortaya koyan bazı çalışmaların da mevcut araştırmadaki sonucu destekler nitelikte olduğu görülmektedir (Balkıs, 2006; Çakıcı, 2003; Ferrari ve Scher, 2000; Milgram, mey-Tal ve Levision, 1998; Onwuegbuzie; 2004).

5.1.4. Ergenlerin internet hakkındaki genel olarak düşünceleri ve internetin kendileri üzerindeki etkisine yönelik algılarına ilişkin bulguların tartışılması

Bu kısımda, ergenlerin internet hakkındaki düşünceleri ve internetin kendileri üzerindeki etkisine yönelik görüşleri alan yazındaki araştırmalar çerçevesinde tartışılmıştır.

Ergenlerden 231'i (% 21.23) internetin bilgi elde etme aracı olduğunu, 188'i (% 17.28) internetin yararlı olduğunu, 187'si (% 17.19) internetin hem yararlı hem zararlı olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Doruk (2007)'un yaptığı araştırmada, araştırma grubunun % 45'inin internetin derslerini yapmaya yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Jones (2002)'un araştırmasında ise öğrencilerin % 79'unun internetin akademik becerilerine katkı sağladığını düşündüklerini belirtmiştir. Alan yazında akademik başarıyı arttırdığı sonucunu ortaya koyan araştırmaların yanı sıra ve problemlili internet kullanımı arttıkça akademik başarının düştüğü sonucunu ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Altuğ, Gencer ve Ersöz, 2011; Bayhan, 2011; Esen, 2010; Gamez-Guadix, Calvete ve Las Hayas, 2014; Gross, 2004; İnan 2010; Nalwa ve Anand, 2003; Stavropoulos, Alexandraki ve Motti-Stefanidi, 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013). Dolayısıyla internetin bilgi elde etme ve ders amaçlı kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etkisi olabileceği, internetin bu amaçları dışında kullanımının ise beraberinde problemlili internet kullanımını ortaya çıkarabileceği ve ergenlerin eğitim hayatında olumsuz etkisinin olabileceği söylenebilir.

Mevcut araştırmada ergenlerden 866'sı (% 79.59) internetin kendilerini bilgi sağladığını, 253'ü (23.26) internetin iletişim kurmalarını sağladığını, 234'ü de (21.51) internetin kendilerini eğlendirdiğini ifade etmiştir. Ergenlerden sadece 3'ü (% 0.28) internetin kendisini özgür hissettirdiğini belirtmiştir. Doruk (2007)'un yaptığı araştırmada ise ergenlerin % 95'i interneti ödevlerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Jones (2002)'un yayınladığı çalışmasında ise lise öğrencilerinin % 42'si interneti iletişim ve bilgi aracı olarak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan bu iki araştırmada da mevcut araştırmada ergenlerin internetin yararlı olduğuna dair belirttikleri ilk iki maddeyle benzerlik göstermesinin önemli bir veri olduğu düşünölmektedir.

Mevcut araştırmada ergenlerin 574'ü (% 52.78) internetin kendilerine zaman kaybettirdiğini ifade etmiştir. Bu sayının çalışma grubunun yarısından fazla olması ve ilk sırada yer alması dikkati çekmektedir. İnternetin olumsuz etkilerinde ikinci sırada ergenlerin 135'inin (% 12.41) sağlık problemlerine neden olduğu düşüncesi ve üçüncü sırada ise ergenlerin 109'unun (% 10.02) internetin bağımlılık yaptığı düşüncesinin olduğu görölmektedir. İnternetin olumsuz etkisinde ise maddi zarara uğramama neden oluyor maddesi ile sadece 4 ergenin (% 0.37) bu düşüncede olduğunu belirtmesi dikkati çeken diğer önemli bir bulgudur. Bu maddenin internetin kolay ve ucuz ulaşılabilir bir hizmet olduğunu göstermesi açısından dikkate değer bir sonuç olduğu ifade edilebilir.

Ayrıca Çam (2014)'ın yaptığı araştırmada internet kullanım süresi arttıkça çeşitli rahatsızlıkların ortaya çıktığı sonucu elde edilmiştir. Tahiroğlu vd. (2008)'nin çalışmalarında uzun süreli bilgisayar kullanmanın bireylerde birçok fiziksel problemlere

neden olduğu ortaya çıkmıştır. Mevcut araştırmada da ergenlerin 135'i (% 12.41) internetin sağlık problemlerine neden olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Healy (1999'dan aktaran Taçyıldız, 2010) aşırı internet kullanımının ergenlerde fiziksel sorunlara, zihin gelişiminde aksamalara, dil becerilerinde de gerilemeye neden olabildiğini ifade etmiştir. Sinkkonen, Puhakka ve Merilainen (2014)'ın yaptığı araştırmada, internet kullanım süresi fazla olan öğrencilerde internetin olumsuz etkilerinin (fiziksel rahatsızlıklar, düşük okul başarısı, sosyal izolasyon gibi) yüksek olduğu görülmüştür. Doğan (2013)'ın ve Young (1996)'ın yaptığı araştırmalarda da internet bağımlılığının fiziksel ağrılara neden olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Nalwa ve Anand (2003)'ın çalışmasında ise ergenlerin internet kullanımı nedeniyle uykusuz kaldıkları sonucu elde edilmiştir. Yapılan diğer bazı araştırmalarda ise internet kullanım süresi arttıkça, internetin olumsuz etkilerinin arttığı sonucu elde edilmiştir (Sinkkonen, Puhakka ve Merilainen, 2014; Yang ve Tung, 2004). Ayrıca internetin olumsuz etkisinin akademik alanda da görüldüğünü ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Balkaya Çetin, 2014; Derin, 2013; Esen, 2010; İnan, 2010; Nalwa ve Anand, 2003; Stavropoulos, Alexandraki ve Motti-Stefanidi, 2013; Taçyıldız, 2010; Toraman, 2013; Yang ve Tung, 2004). Sonuç olarak internetin olumsuz etkilerine ilişkin olarak alan yazındaki çalışmalarda da internetin benzer olumsuz etkilerinin görülmesinin, internetin kullanımında sağlıklı ve bilinçli kullanımın yer almasının ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından dikkate değer bir sonuç olduğu ifade edilebilir.

5.2. Sonuç

Ergenlerin genel internet kullanımı ve problemleri internet kullanım davranışlarını incelemeyi amaçlayan bu araştırmada her dört ergenden birinin beş saat ve üzerinde internet kullandığı, dolayısıyla bu sonucun günlük ortalama internet kullanım süresi açısından önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca her dört ergenden birinin de iki saat ve altında internet kullandığı belirlenmiştir. İnternet kullanan ergenlerin dörtte üçünden fazlasının internete cep telefonundan bağlandıkları ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede ergenlerin büyük bir bölümünün cep telefonundan internete bağlanmalarının akıllı cep telefonlarının kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte internete bağlanmada zaman ve mekân sınırının ortadan kalkmasının etkili olabildiği ifade edilebilir.

Mevcut araştırmada ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri ile problemleri internet kullanımları arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucu

ortaya çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süresi uzadıkça problemlili internet kullanım düzeyinin de artacağı ifade edilebilir. Ayrıca internete bağlanmada kullanılan araçlara göre problemlili internet kullanım puanları farklı olmakla birlikte, bu farkın cep telefonu ile taşınabilir bilgisayar arasında anlamlı olup, diğer araçlar ile aralarında anlamlı olmadığı sonucu elde edilmiştir. Buna göre cep telefonu ile internete bağlanan ergenlerde taşınabilir bilgisayarlardan bağlanana göre problemlili internet kullanım düzeyinin daha yüksek olduğu dikkate değer bir bulgudur.

Mevcut araştırmada ergenlerin interneti en çok “Eğlenmek/vakit geçirmek” amaçlı, ikinci sırada “İletişim kurmak” amaçlı ve üçüncü sırada da “Bilgi elde etmek” amaçlı kullandığı sonucu elde edilmiştir. İnternet kullanım amacına göre problemlili internet kullanım puanı ortalamalarına bakıldığında ise “Eğlenmek/vakit geçirmek” amaçlı kullanımı ilk sırada yer alırken, “İletişim kurmak” amaçlı kullanımının ikinci sırada ve üçüncü sırada da “Bilgi elde etmek” amaçlı kullanımın olduğu görülmektedir. Dolayısıyla problemlili internet kullanımının hem “Eğlenmek/vakit geçirmek”, hem de “İletişim kurmak” amaçlı kullanımlarında “Bilgi elde etmek” amaçlı kullanımına göre daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

Mevcut araştırmada ergenlerin dörtte üçünün internette oyun oynadığı belirlenmiştir. Oyun oynayanların günlük ortalama internette oyun oynama süresinin ise en az 15 dakika ile en fazla 11 saat arasında değiştiği ortaya çıkmıştır. Ergenlerinin günlük ortalama beş saat ve üzerinde internette oyun oynuyor olmalarının önemli bir bulgu olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yapılan analizler sonucunda problemlili internet kullanımı ile internette oyun oynama süresinin orta düzeyde anlamlı olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle de internet oyun oynama süresi arttıkça problemlili internet kullanımının da artacağı ifade edilebilir.

Mevcut araştırmada ergenlerin yarısının tek kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri, ikinci sırada ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri ve son olarak da ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları tercih ettikleri sonucu elde edilmiştir. Oynanan oyuncu sayısına göre ikiden fazla kişiyle oynanan oyunları oynayan ergenlerin problemlili internet kullanım düzeyinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ergenlerin oynadıkları oyunun temasına göre oynadıkları oyunlar incelendiğinde ise birinci sırada strateji, ikinci sırada zekâ ve üçüncü sırada ise yarış oyunlarının yer aldığı sonucu elde edilmiştir. Buna göre internette oyun oynayan ergenlerin yaklaşık yarısının

strateji oyunlarını oynadıkları ifade edilebilir. İnternette oynanan oyun temasına göre ise problemlı internet kullanım puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Mevcut araştırmada günlük ortalama internet kullanım süresi ile genel erteleme arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulgusu elde edilirken; internette günlük ortalama oyun oynama süresi ile genel erteleme düzeyi arasında ve problemlı internet kullanımı ile genel erteleme düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca günlük ortalama internette oyun oynama süresi ile akademik erteleme düzeyi arasında ve problemlı internet kullanımı düzeyi ile akademik erteleme düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu da belirlenmiştir.

Mevcut araştırmada ergenlerin internet hakkındaki genel görüşleri incelendiğinde ilk sırada “internetin bilgi elde etme aracı” olduğu, ikinci sırada “internetin yararlı” olduğu ve üçüncü sırada ise “internetin hem yararlı hem de zararlı” olduğu biçiminde temalar elde edilmiştir. Ergenlerin internetin kendilerine ilişkin olumlu etkileri olarak ise ilk sırada “internetin kendilerine bilgi sağladığı”, ikinci sırada “internetin iletişim kurmalarını sağladığı” ve üçüncü sırada da “internetin kendilerini eğlendirdiği” temasının yer aldığı belirlenmiştir. Ergenlerin internetin kendilerine olumsuz etkilerine ilişkin olarak ise ilk sırada “internetin zaman kaybettirdiği”, ikinci sırada “internetin sağlık problemlerine neden olduğu” ve üçüncü sırada ise “internetin bağımlılık yaptığı” temasının yer aldığı belirlenmiştir.

5.3. Öneriler

Mevcut araştırma bulguları göz önünde bulundurulduğunda uygulayıcılara yönelik olarak şu önerilerde bulunulabilir.

- Araştırma sonucunda ergenlerde problemlı internet kullanım düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla problemlı internet kullanımı ile ilgili mevcut araştırmada elde edilen bu verileri eğitimciler okullardaki eğitimlerde kullanarak, öğrencilerin farkındalıklarını artırıp, internet kullanımı konusunda bilinçlenmelerini sağlayabilir.
- Ergenlerin günlük ortalama olarak internette uzun zaman geçirdikleri tespit edilmiştir. Ergenlerin internette uzun süre bağlı kalmalarını önlemek için, ilgi ve

yetenekleri keşfedilerek, bu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda onların sportif ve kültürel faaliyetlere yönlendirilmesi yapılabilir.

- Ergenlerin internet kullanımdan olumsuz etkilenmelerinde interneti kullanım amacının önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla eğitimciler sağlıklı internet kullanımı konusunda amaca uygun internet kullanımının önemi hakkında ailelere yönelik seminerler ve öğrencilere yönelik seminerler ve psiko-eğitimler düzenleyebilir.
- Ergenlerin internette oyun oynama oranlarının da yüksek olduğu tespit edildiğinden, ergenlere yönelik eğitsel dijital oyunlar ergenlerin ilgisini çekecek şekilde düzenlenerek, bu oyunların daha çok yaygınlaştırılması için projeler yapılabilir.
- Lise ve dengi okullarda problemlili internet kullanımı sorununu yaşayan öğrencilerin olduğu sonucu elde edilmiştir. Uygulayıcılar öğrencilerin problemlili internet kullanımı ile baş etmelerini sağlamak için öğrencilere yönelik grupla veya bireysel psikolojik danışma çalışmaları düzenleyebilir.
- Bilinçli ve sağlıklı internet kullanımı konusuna okul rehberlik programlarında yer verilerek, bu eğitimlerin planlı bir şekilde yapılması sağlanabilir.

Mevcut araştırma bulguları göz önünde bulundurulduğunda araştırmacılara yönelik olarak şu önerilerde bulunulabilir.

- İnternet kullanım süresi ($\bar{X}=3.42$ saat) dikkate alınarak bu sürenin nasıl azaltılacağına yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Problemlili internet kullanımı bu araştırmada sadece ergenler ile çalışılmıştır. Bu konuda yapılacak araştırmalarda, çalışma grubunun yaş aralığı daha geniş tutularak araştırmalar yapılabilir. Böylece gelişim dönemleri ile birlikte internet kullanımının daha geniş yaş aralığında ortaya konması sağlanabilir.
- Ergenlerde problemlili internet kullanımı, günlük ortalama internet kullanım süresine, oyun oynama süresine, interneti kullanım amacına ve erteleme davranışlarına göre incelenmiştir. İleriki zamanlarda yapılacak araştırmalarda alkol, madde gibi bağımlılık türleri gibi değişkenlerin de problemlili internet kullanımı ile ilişkisi ele alınabilir.

- Araştırmada ergenlerin interneti en çok kullandıkları amaç ile ergenlerin internet hakkındaki olumlu etkisinin birbirini desteklemediği ortaya çıkmıştır. Gelecek çalışmalarda kullanım amacı ile internetin olumlu etkisinin birbirini neden desteklemediğinin ortaya çıkarılmasına yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adams J.F. (1995). *Ergenliği anlamak*. (Çev: B. Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
- Akbal, H. ve Balık, H.H. (2006). TCP/IP'nin Dünü Bugünü ve Yarını. *Akademik Bilişim-Bilgi Tek IV*, Denizli.
- Akbay, S.E. (2009). *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: Akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yükleme stillerinin rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi.
- Akçay, T. (2008). *Annelere Öğütler*. Ö. Devocioğlu (Ed.), *Cinsel gelişme* içinde (s. 67-68). İstanbul: Medikal Yayıncılık.
- Akkoyunlu, B. ve Tuğrul, B. (2002). Okulöncesi çocukların ev yaşantısındaki teknolojik etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlığı becerileri üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 12-21.
- Altuğ, M., Ersöz F.. ve Gencer, C. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin hayatında bilgisayarın yeri. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 4(1), 19-28.
- Anderson, K.J. (2001). İnternet use among college students: An exploratory study. *Journal of American College Health*, 50(1), 21-26.
- Arnas, Y.A. (2005). 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 59-66.
- Arslan, A. (2013). *Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının karar verme stilleri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.
- Aydoğan, D. (2008). *Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Aypay, A., Aydoğdu, D., Öztürk, A., Eryılmaz, A. ve Yazıcıoğlu, Y. (2013). Çocuk ve ergen bakımı. A. Öztürk (Ed.), *Ergenlik dönemi* içinde. Ankara: Saray Matbaası.
- Bakırcıoğlu, R. (2010). *Çocuk ve ergende ruh sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Balkaya Çetin, A. (2014). *Ergenlerin internet ve problemlili internet kullanım davranışlarının bazı psiko-sosyal özellikler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Balkıs, M. (2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M. ve Duru S. (2006). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme eğiliminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, (7)2, 57-73.
- Bargh, J.A. ve McKenna, Y.A.K. (2004). The internet and social life. *Annu. Rev. Psychol New York University*, 55, 573-590.
- Bayhan, V. (2-4 Şubat, 2011). Lise öğrencilerinde internet kullanma alışkanlığı ve internet bağımlılığı (Malatya Uygulaması). *Akademik Bilişim 11-XIII. Akademik Bilişim Konferansı* 'nda sunulan sözlü bildiri. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Bayraktar, F. (2013). İnternet ve ergen gelişimi. M. Kalkan ve C. Kaygusuz (Ed.), *İnternet bağımlılığı, sorunlar ve çözümler* içinde (s. 75-94). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayraktutan, F. (2005). *Aile içi ilişkiler açısından internet kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Beard, K.W. ve Wolf, E.M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *Cyber Psychology and Behavior*, 4(3), 377-383.
- Berber Çelik, Ç. (2014). *Akademik ertelemenin bazı psiko-sosyal değişkenlere göre açıklanması ve gerçeklik terapisine göre açıklanması ve gerçeklik terapisine dayalı akademik erteleme ile başa çıkma programının etkililiğinin sınanması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Bozoğlan, B., Demirer, V. ve Şahin İ. (2014). Problematic internet use: Functions of use, cognitive absorption and depression. *Computers in Human Behavior*, 37, (117-223)
- Briggs, A. ve Burke, P. (2005). *A social history of the media. from guttenberg to the internet*. (2.bs.). Cambridge: Polity Press.

- Brownlow, S. ve Reasinger, R.D. (2000). Procrastination: current issues and new directions. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 15-34.
- Bulut, R. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Cansever, A. (2013). Ergenlerin internet kullanımının toplumsal ilişkilerinde yarattığı sorunlar. M. Kalkan ve C. Kaygusuz (Ed.), *İnternet bağımlılığı sorunlar ve çözümler* içinde (s, 193-210). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Caplan, S.E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18, 553-575.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: İnternet bağımlılığı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-96.
- Ceyhan, A.A. (2013). Investigation of adolescents internet use motives. *The Online Journal of Counseling and Education*, 2(3), 1-15.
- Ceyhan A.A. ve Ceyhan E. (2009). Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği'nin Ergenlerde Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi* 'nde sunulan sözlü bildiri. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Ceyhan A.A. ve Ceyhan E. (2014). Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği'nin Ergenlerde Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Bağımlılık Dergisi*, 15(2), 56-64.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-116
- Ceyhan, E. (2010). Problemlı internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3), 1323-1355.
- Ceyhan, E. (2014). İleri ergenlik yıllarında internette kimlik denemeleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(174), 249-258.

- Ceyhan, E., Ceyhan, A.A. ve Gürcan, A. (2007). Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 387-416.
- Chen, S.Y. ve Fu Y.C. (2009). İnternet use and academic achievement: Gender differences in early adolescence. *Adolescence*, 44(176), 797-812.
- Chu, A.H.C ve Choi, J.N. (2005). Rethinking procrastination: Positive Effects of "Active" Procrastination Behavior on Attitudes and Performance. *The Journal of Social Psychology*, 145(3), 245-264.
- Cicioğlu, M. (2014). *Öğrencilerin problemlı internet kullanımı ve siber zorbalık davranışlarına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Coleman, J. C. (2011). *The nature of adolescence*. USA: Psychology Press.
- Corkin, D.M., Yu, S.I., Wolters, C.A. ve Wiesner, M. (2014). The role of the college classroom climate on academic procrastination. *Learning and Individual differences*, 32, 294-303.
- Çağıltay, K. (1997). *İnternet*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Çağır, G. (2010). *Lise ve üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanım düzeyleri ile algılanan iyilik halleri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Çakıcı, D.Ç. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Çakır, Ö., Horzum, M.B. ve Ayas, T. (2013). İnternet bağımlılığının tanımı ve tarihçesi. M. Kalkan ve C. Kaygusuz (Ed.), *İnternet bağımlılığı sorunlar ve çözümler* içinde (s. 1-16). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çalık, D. ve Çınar, Ö.P. (2009). Geçmişten günümüze bilgi yaklaşımları bilgi toplumu ve internet. *XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı*'nda sunulan sözlü bildiri. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.

- Çam, H.H. (2014). *Adölesanlarda internet bağımlılığı prevelansı ile psikopatolojik semptomlar ve obezite arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Çam, Z. (2013). Ergenlerde genel ve akademik erteleme davranışının yordayıcısı olarak beş büyük kişilik özelliği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 89-96.
- Çetin, Ş. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 1-70.
- Çınar, M. (2015). *Ergenlerin problemleri internet kullanım davranışları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Çok, F., Artar, M., Şener, T. ve Bağlı M.T. (2004). Kentlerdeki açık alanlarda çocuk oyunları. B. Onur ve N. Güney (Ed). *Türkiye’de çocuk oyunları araştırmaları* içinde (s. 16-28). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Dalat, Z. (1955). *Çocuk ve Genç Ruh*. (2.bs.). Ankara: Nadir Kitap Yayınları.
- Davis, R.A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195.
- Day, V., Mensink, D. ve Sullivan, M. (2014). Patterns of academic procrastination. *Journal of College Reading and Learning*, 30(2), 119-134.
- Demir Güdül, M. (2015). *Üniversite öğrencilerinin akademik motivasyon profillerinin psikolojik ihtiyaç doyumu, akademik erteleme ve yaşam doyumu ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Deniz, M.E., Traş, Z. ve Aydoğan, D. (2009). Akademik erteleme ve denetim odağının duygusal zeka açısından incelenmesi. *9. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’nde sunulan sözlü bildiri*.
- Derin, S. (2013). *Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve öznel iyi oluş*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

- Dikme, E. (2014). *Meslek lisesi öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Dinç, B. (2010). *Ergenlik döneminde beden imgesinin gelişimi üzerine aile, akran ve televizyonun etkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Dinç, M. (2014). *İnternet Bağımlılığı, Ne Bilmeliyiz, Ne Yapmalıyız?* İstanbul: Yeşilay Yayınları.
- Dinçer, S., Mavaşoğlu, M. ve Mavaşoğlu, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin internet kullanımlarının sosyal yaşam üzerine etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 145-157.
- Doğan, A. (2013). *İnternet bağımlılığı yaygınlığı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Doğan, H., Işıklar, A. ve Eroğlu, E. (2008). Ergenlerin problemleri internet kullanımının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 106-124.
- Dolgin, K.G. (2014). *Ergenlik Psikolojisi. Gelişim İlişkileri ve Kültür* (Çev: D. Özen). (1.bs.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Doruk, D. (2007). *Öğrenme isteksizliğinin internet kullanımıyla ilişkilendirilmesi-Ergen boyutunda*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Duman, M.Z. (2008). İnternet kullanımının öğrencilerin sosyal ilişkileri ve okul başarıları üzerindeki etkisi. *Toplum ve Demokrasi*, 2(3), 93-112.
- Eerde, W. (2003). A meta-analytically derived nomological network of procrastination. *Personality and Individual Differences*, 35, 1401-1418.
- Eftekin, P. (2015). *Ergenlik dönemindeki öğrencilerin internet bağımlılığı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

- Ekinci, E. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin akademik özyeterlik düzeyleri ve akademik erteleme davranışlarının öğrenilmiş çaresizlik düzeylerini yordama gücü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Anne ve Babalar*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Engin, A.O., Tösten, R. ve Kaya M.D. (2010). Bilgisayar destekli eğitim. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 69-80.
- Erbay, F. ve Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Alt yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 249-264.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Feist, J. ve Feist, G. (2009). *Therious of Personality*. (7.bs.). Boston: McGraw-Hill Companies.
- Ferrari, J.R., Harriot, J.S. ve Zimmerman, M. (1999). The social support networks of procrastinators: Friends or family in times of trouble? *Personality of Individual Differences*, 26, 321-331.
- Ferrari, J.R. ve Scher, S.J. (2000). Toward an understanding of academic and nonacademic tasks procrastinated by students: The use of daily logs. *Psychology in the school*, 37, 359-366.
- Flett, G.L., Blankstein, K.R., Hewitt, P.L. ve Koledin, S. (1992). Components of perfectionism and procrastination in college students. *Social Behavior and Personality*, 20(2), 85-94.
- Gallatin, J. (1995). *Ergenliği Anlamak*. (Çev: N. Çelen). Ankara: İmge Kitabevi.
- Gamez-Guadix, M. Calvete, E., Orue, I. ve Hayas, C.L. (2014). Problematic internet use and problematic alcohol use from the cognitive-behavioral model: A longitudinal study among adolescents. *Addictive Behaviors*, 40, 109-114.
- Gates, B. (1995). *The Road Ahead*. (Çev: E. Davutoğlu ve A. Erdal). US: Penguin Books.

- Gonzalez, N.A. (2002). *Internet addiction disorder and its relation to impulse control*. Unpublished Master's Thesis. Kingsville: Texas A&M University.
- Gökçearslan, Ş. ve Günbatar, M.S. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi, Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.
- Gökçearslan, Ş. ve Seferoğlu, S.S. (2005). Öğrencilerin evde bilgisayar kullanımına ilişkin bir çalışma. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Kongre Kitabı (Cilt-II)*, içinde (s. 839-844). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Greenfeld, D., ve Sutker, C. (1999). *Virtual addiction: Help for netheads, cyberfreaks, and those who love them*. USA: New Harbinger Publications.
- Gross, E.F. (2004). Adolescent internet use: What we expect, what teens report. *Applied Developmental Psychology*, 25, 633-649.
- Gündoğdu, D. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım düzeyleri ve amaçları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Günüç, S. ve Doğan, A. (2013). The relationships between Turkish adolescents' internet addiction, their perceived social support and family activities. *Computers in Human Behavior*, 29, 2197-2207.
- Gürcan, N. (2010). *Ergenlerin problemleri internet kullanımları ile uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Gürcan, N. ve Hamarta, E. (2013). Problemleri internet kullanımı ve uyum. M. Kalkan ve C. Kaygusuz (Ed.), *İnternet bağımlılığı sorunlar ve çözümler* içinde (s. 75-94). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hahn, H. ve Stout, R. (1994). *The Internet Complete Reference*. USA: McGraw-Hill Companies.

- Hardie, E. ve Tee, M.Y. (2007). Excessive İnternet Use: The role of personality, loneliness and social support networks in internet addiction. *Australian Journal of Emerging Technologies and Society*, 5(1), 34-47.
- Haycock, L.A., McCarthy, P. ve Skay, C.L. (1998). Procrastination in college students: The role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling and development*, 76, 317-324.
- Huan, V.S., Ang, R.P. ve Chye, S. (2014). Loneliness and shyness in adolescent problematic internet users: The role of social Anxiety. *Child Youth Care Forum*, 43, 539-551.
- Internet World Stats. (2015). <http://www.internetworldstats.com> (Erişim tarihi: 23.10.2015).
- Internet World Stats. (2016). <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> (Erişim tarihi: 05.07.2016).
- İçel, K. (2001). *Kitle haberleşme hukuku. Basın radyo televizyon sinema internet*. (5.bs.). İstanbul: Beta Yayınları.
- İnan, A. (2010). *İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- İnanç, Y.İ., Bilgin, M. ve Atıcı, M. (2010). *Gelişim psikolojisi çocuk ve ergen gelişimi*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- İnandı, T. ve Akyol, İ. (2001). Bilgisayar kullanımı ve ilgili sağlık sorunları. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 10(3), 1-5.
- Jaffe, M.L. (1998). *Adolescence*. USA: Jaon Wiley&Sons.
- Janssen, J. (2015). *Academic Procrastination: Prevelance among high school and undergraduate student and relationship to academic achievement*. Unplublished Master's Thesis. Atlanta: Georgia State University.
- Johansson, A. ve Göttestam, K.G. (2004). İnternet addiction: characteristics of a questionnaire and prevelance in Norwegian youth (12-18 years). *Scandinavian journal of psycholgy*, 45(3), 223-229.

- Jones, S. (2002). The internet goes to college: How students are living in the future with today's technology. *Pew Internet and American Life Project*, 1-23.
- Kaltiala-Heino, R., Lintonen, T. ve Rimpela, A. (2004). İnternet addiction? Potentially problematic use of the internet in a population of 12-18 year old adolescents. *Addiction Research and Theory*, 12(1), 89-96.
- Kandemir, M. (2012). Öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının, kaygı, başarısızlık korkusu, benlik saygısı ve başarı amaçları ile açıklanması. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(4), 81-88.
- Karaca, M. (2007). *Sosyolojik bir olgu olarak internet gençliği: Elazığ örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Karayağız Muslu, G. ve Bolışık, B. (2009). Çocuk ve gençlerde internet kullanımı. *TAF Preventive Medicine Bullatin*, 8(5), 445-451.
- Kartal, G. ve Güven, D. (2006). Okulöncesi eğitimde bilgisayarın yeri ve önemi. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 23, 19-34.
- Kayıkçı, S. (2007). *Spor yapan ya da yapmayan lise öğrencilerinin internete yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Khan, M.J., Arif, H., Noor, S.S. ve Muneer, S. (2014). Academic Procrastination among male and female university and college students. *FWU Jorunal of Social Sciences*, 8(2), 65-70.
- Kılıççı, Y. (2000). *Okulda ruh sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kıran, Ö. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin şiddet içeren bilgisayar oyunlarına ilgileri üzerine bir araştırma. *VII. Ulusal Sosyoloji Kongresi*'nde sunulan sözlü bildiri. Muğla: Muğla Üniversitesi.
- Kırık, A.M. (2014). Aile ve çocuk ilişkisinde internetin yeri: Nitel bir çalışma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 337-347.
- Kızılkaya Cumaoglu, G. ve Diker Coşkun, Y. (2012). Öğretmenlerin akademik erteleme davranışı ile teknoloji kullanım durumları arasındaki ilişki. *International*

Periodical Fort he Languages, Literature and History of Turkish, 7(4), 2237-2247.

Klingsieck, K. B., Grund, A., Schmid, S. ve Fries, S. (2013). Why students procrastinate: a qualitative approach. *Journal of College Student Development*, 54(4), 397-412.

Knaus, W.J. (2000). Procrastination, blame and change. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 153-166.

Korkmaz, İ. (2011). Sosyal öğrenme kuramı. B. Yeşilyaprak. (Ed.), *Eğitim psikolojisi* içinde (s. 246-269). Ankara: Pegem Akademi.

Köknel, Ö. (1985). *Kaygıdan mutluluğa kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Köknel, Ö. (2011). *Ergenlik Dönemi*. H. Yavuzer (Ed.), (15.bs.). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik psikolojisi*. (12.bs.). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Makas, Y. (2008). *Lise öğrenimi gören gençlerin internet kullanımının psikososyal durum ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi.

Metin Aslan, Ö., Sümer, M.E., Taşkın, M.H. ve Emil B. (2015). Sokaktan bilgisayara metaforlarla oyun yolculuğu: Lise öğrencilerinin oyun kavramı ile ilişkin metaforları. *International Periodical fort he Languages, Literature and History of Turkish*, 10, 1165-1182.

Milgram, N., Marshevsky, S. ve Sadeh C. (1995). Correlates of academic procrastination: Discomfort, task aversiveness and task capability. *The Journal of Psychology*, 129(2), 145-155.

Milgram, N., Mey-Tal, G. ve Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personatlity and Individual Differences*, 25, 297-316.

Milgram, N. ve Tenne, R. (2000). Personality correlates of decisional and task avoident prograstination. *European Journal of Personality*, 14, 141-156.

- Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). İncidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Muuss, R.E. (1996). *Theories of adolescence* . [Çevrimiçi sürüm]. Crown Publishing Group/Random House.
- Nalwa, K. ve Anand, A.P. (2003). İnternet addiction in students: A cause of concern. *Cyber Psychology and Behavior*, 6, 653-656.
- Nar E. (2007). *Kimse Beni Anlamıyor? Gençlik ve ergenlik psikolojisi adına merak edilen her şey*. (4.bs.). İstanbul: Babiali Kültür Yayıncılığı.
- Niemz, K., Griffiths, M. ve Banyard, P. (2005). Prevalance of pathological internet use among üiversity students and correlations with self esteem, the general health questionnaire (GHQ) and disinhibiton. *Cyber Psychology and Behavior*, 8, 562-570.
- Odacı, H. ve Berber Çelik, Ç. (2012). Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımlarının akademik öz-yeterlik, akademik erteleme ve yeme tutumları ile ilişkisi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 389-403.
- Owens, A.M. ve Newbegin, I. (1997). Procrastination in high school achievement. *Journal of Social Behavior and Personality*, 12(4), 869-887.
- Oxford Dictionary. (2015). www.oxforddictionaries.com/definetion/english/internet. (Erişim tarihi: 20.10.2015).
- Ögel, K. (2012). *İnternet bağımlılığı-İnternetin psikolojisini anlamak ve bağımlılıkla başa çıkmak*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özbay, H. ve Öztürk, E. (1995). *Gençlik*. İstanbul: İletişim yayınları.
- Özer, A. ve Altun, E. (2001). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 45-72.
- Özgür, İ.N. (1978). *Gençlik psikolojisi*. (3.bs.). İstanbul: Takıloğlu Matbaacılık.
- Özolgun Kurt, N. (2014). *Meslek lisesi öğrencilerinde problemlı internet kullanımı, bilişsel yetenek ve dikkat becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.

- Perry, J. (2014). *Erteleme Sanatı*. (Çev. E. Kıvılcım). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Regan, G.O. (2008). *A brief history of computing*. [Çevrimiçi sürüm]. London: Springer Science & Business Media.
- Rothblum, E.D., Solomon, L.J. ve Murakami, J. (1986). Affective, cognitive and behavioral differences between high and low procrastination. *Journal of Counseling Psychology*, 33, 387-394.
- Ryan, J. (2010). *History of the internet and the digital future*. [Çevrimiçi sürüm]. Reaction Books.
- Sanders, C.E., Field, T.M., Diego, M. ve Kaplan, M. (2000). The relationship of internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*, 35(138), 237-242.
- Sapadin, L. ve Maguire, J. (1996). *It's about time!: the six styles of procrastination and how to overcome them*. *It's About Time*. New York: Penguin Books.
- Sarıkaya, M. ve Seferoğlu, S. (2013). Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanımlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 356-368.
- Sato, T. (2006). İnternet Addiction among students: Prevalence and psychological problems in Japan. *Clinical Topics in Japan*, 49(7-8), 279-283.
- Saygılı, S. (2010). *Ergenlik sorunları*. İstanbul: Elit Yayınları.
- Senecal, C., Koestner, R. ve Vallerand, R. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *The Journal of Social Psychology*, 135(3), 607-619.
- Sinkkonen, H.M., Puhakka, H. ve Merilainen, M. (2014). İnternet use and addiction among, finnish adolescents (15-19 years). *Journal of Adolescence*, 37, 123-131
- Siomos, K.E., Dafouli, E.D., Braimiotis, D.A., Mouzas, O.D. ve Angelopoulos, N.V. (2008). İnternet addiction among Greek adolescent students. *Cyber Psychology and Behavior*, 11(6), 653-657.
- Siyez, D.M. (2013). *Ergenlerde problem davranışlar*. (3.bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Siyez, D.M. ve Uz Baş A. (2013). İnternet bağımlılığı ve psikososyal faktörler. M., Kalkan ve C., Kaygusuz (Ed.), *İnternet bağımlılığı sorunlar ve çözümlerin içinde* (s. 115-149). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Solomon, L.J. ve Rothblum, E.D. (1984). Academic procrastination: Frequency and Cognitive-Behavioral Correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503-509.
- Sonkur A. (2014). *İnternet bağımlılığının depresyon, tepki biçimleri, düşünce baskılama, endişe ve üst bilişle ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Stavropoulos, V., Alexandraki, K. ve Motti-Stefanidi, F. (2013). Recognizing internet addiction: Prevalence and relationship to academic achievement in adolescents enrolled in urban and rural Greek high schools. *Journal of Adolescence*, 36, 565-576.
- Steel, P., Brothen, T. ve Wambach, C. (2001). Procrastination and personality, performance and mood. *Personality and Individual Differences*, 30, 95-106.
- Subrahmanyam K. ve Lin, G. (2007). Adolescents on the net: İnternet use and well-being. *Adolescence*, 42(168), 659- 677.
- Taçyıldız, Ö. (2010). *Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Tahiroğlu, A.Y., Çelik, G., Fettahoğlu, Ç., Yıldırım, V., Toros, F., Avcı, A. ve diğerleri (2010). Psikiyatrik bozukluğu olan ve olmayan ergenlerde problemlerle internet kullanımı. *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi*, 47, 241-246.
- Tanrıkulu, M. (2013). *Ergenlerin akademik erteleme davranışlarıyla benlik saygılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Tanrıverdi, S. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Tarı Cömert, I. ve Kayıran, S.M. (2010). Çocuk ve ergenlerde internet kullanımı. *Çocuk Dergisi*, 10(4), 166-170.
- Taylan, H.H. ve Işık, M. (2015). Sakarya’da ortaokul ve lise öğrencilerinde internet bağımlılığı. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 10(6), 855-874.
- Temel, F. ve Aksoy, A.B. (2010). *Ergen ve gelişimi-Yetişkinliğe ilk adım*. (3.bs.). İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Temür, N. (2013). *Türkiye’de güvenli internet*. Ankara: Türkiye Noterler Birliği Yayınları.
- Toraman, M. (2013). *İnternet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Turnalar Kurtaran, G. (2008). *İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi.
- Tsai, C-C. ve Lin, S.J. (2003). İnternet addiction of adolescents in Taiwan: An Interview Study. *Cyber Psychology & Behavior*, 6(6), 649-653.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2011). *Türkçe Sözlük*. (11.bs.). Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2015). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması raporu. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 (Erişim tarihi: 23.10.2015).
- Tüzün, Ü. (2002). Gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisi. *Düşünen Adam*, 15(1), 46-50.
- Uğurel Şemin, R. (1992). *Gençlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

- Uzun Özer, B. (2009). Bir grup lise öğrencisinde akademik erteleme davranışı: Sıklığı, olası nedenleri ve umudun rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 12-19.
- Valkenburg, P.M. ve Peter, J. (2007) Online communication and adolescent well-being: testing the stimulation versus the displacement hypothesis. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 122, 1169-1182.
- Waldo, A.D. (2014). Correlates of internet addiction among adolescents. *Psychology*, 5, 1999-2008.
- Yalçın, C. (2003). Sosyolojik bir bakış açısıyla internet. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 77-89.
- Yang, S.C. ve Tung, C.J. (2004). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96.
- Yavuz, H. (1974). *Ergenlik çağında gelişmeyi etkileyen güçler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (7.bs.) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Ü. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik belirtilerinin sosyal destek algısı ve akademik erteleme açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Yıldız, F.G. (2015). *Üniversite öğrencilerinin genel erteleme düzeyleri ile akademik erteleme düzeyleri ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi.
- Yılmaz, E. (2013). *Lise 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Yılmaz, E., Şahin, Y.L., Haseski, H.İ. ve Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Balıkesir İli örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(1), 133-144.

- Yiğit, R. ve Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretimde öğrencilerinin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 159-178.
- Young, K.S. (1996). İnternet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *University of Pittsburgh at Bradford published in cyberpsychology and behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K.S. ve Case, C.J. (2004). İnternet abuse in the workplace: New trends in risk management. *Cyber Psychology and Behavior*, 7(1), 105-111.
- Young, K., Yue, D. ve Ying, L. (2011). İnternet Addiction- a handbook and guide to evaluation and treatment. K. S. Young ve C., N., Abreu (Ed.), *Prevalance estimates and etiologic models of internet addiction* içinde (s. 3-19). USA: John Wiley & Sons.
- Yörükoğlu, A. (1990). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. (7.bs.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Yücel, N. (2009). *Ergenlerin akran ilişkileri ve yalnızlık düzeylerinde internet kullanımının etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Yücel, N. ve Gürsoy, F. (2013). Ergenlerin akran ilişkileri ile yalnızlık düzeylerinde internet kullanımının etkisi. M. Kalkan ve C. Kaygusuz (Ed.), *İnternet bağımlılığı sorunlar ve çözümler* içinde (s. 211-230). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Zorbaz, O. (2013). *Lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımının sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Zorbaz, O. ve Tuzgöl Dost, M. (2014). Lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımının cinsiyet, sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 298-310.

EKLER

EK-1. PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI ÖLÇEĞİ-ERGEN

**EK-2. PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI ÖLÇEĞİ-ERGEN İZİN
BELGESİ**

EK-3. GENEL ERTELEME ÖLÇEĞİ

EK-4. GENEL ERTELEME ÖLÇEĞİ İZİN BELGESİ

EK-5. AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİ

EK-6. AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİ İZİN BELGESİ

EK-7. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK-8. İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN BELGESİ

**EK-9. ARAŞTIRMAYA GÖNÜLLÜ KATILIM ÖĞRENCİ İZİN
FORMU**

EK-1. Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği –Ergen

(Seçilmiş Örnek Maddeler)

<p>Bu anket, bireylerin internet kullanım davranışlarını betimlemek için hazırlanmıştır. Bu amaçla, ilk önce her bir ifadeyi okuyunuz ve daha sonra her bir ifadenin karşısındaki “Tamamen Uygun”, “Oldukça Uygun”, “Biraz Uygun” “Nadiren Uygun”, ve “Hiç Uygun Değil” seçeneklerinden kendi durumunuza uygun olan bir seçeneği belirleyiniz. Bu seçeneği belirledikten sonra o seçeneğe ait parantezin içerisine çarpı (X) işareti koyunuz. Lütfen, hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Yanıtlarken kendi internet kullanım davranışlarınızı olduğu gibi yansıtmamız, sonuçların daha sağlıklı değerlendirilmesine katkıda bulunacaktır.</p>					
	Tamamen uygun	Oldukça uygun	Biraz uygun	Nadiren uygun	Hiç uygun değil
1. İnternet bağlantımı kesmeye her karar verdiğimde kendi kendime “birkaç dakika daha” diyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
11. İnternette bağlantı kurduğum insanlara kendimi daha iyi anlatıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
17. İnternet kullandığım süre boyunca her şeyi unutuyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
21. İnternet kullanırken başkalarının beni meşgul etmesine öfkeleniyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
27. İnternet yoluyla iletişim kurmayı, yüz yüze iletişim kurmaya tercih ediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐

EK-2. Problemlü İnternet Kullanımı Ölçeği –Ergen İzin Belgesi

02.02.2015

FW: YNT: Ölçek Kullanım İzin İsteği - Aykut GÜNLÜ

FW: YNT: Ölçek Kullanım İzin İsteği

aykut.günlü <aykutgunlu@windowslive.com>

02.02.2015 (Paz) 10:56

Gelen Kutusu

Kime: Aykut GÜNLÜ <aykutgunlu@anadolu.edu.tr>;

From: aceyhan@anadolu.edu.tr

To: aykutgunlu@windowslive.com

Subject: YNT: Ölçek Kullanım İzin İsteği

Date: Wed, 21 Jan 2015 05:31:40 -0000

Sayın Aykut Günlü

PİKÖ-E ölçeğini bilimsel araştırma amaçlı kullanabilirsiniz.

İyi çalışmalar

Prof.Dr. A.Aykut CEYHAN
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
Yunus Emre Kampüsü- Eskişehir
E-mail: aceyhan@anadolu.edu.tr
Tel: 222 3350580-3464 & 3526

Prof.Dr. A.Aykut CEYHAN
Anadolu University
Educational Faculty
Guidance and Psychological Counseling Division
Yunus Emre Campus- Eskişehir, Turkey
E-mail: aceyhan@anadolu.edu.tr

<https://pc051046.outlook.com/owa/project/on.aspx>

1/2

EK-3. Genel Erteleme Ölçeği

(Seçilmiş Örnek Maddeler)

	Beni hiç yansıtmıyor	Beni çok az yansıtıyor	Beni biraz yansıtıyor	Beni çoğunlukla yansıtıyor	Beni tamamen yansıtıyor
Bu ölçeğin amacı sizin iş yapma alışkanlıklarınızı belirlemektir. Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup sizi ne kadar tanımladığımı aşağıdaki ölçekten yararlanarak maddelerin yanındaki parantezin içine (X) işareti koyarak belirleyiniz.					
1. İşlerimi, gereken zamandan daha kısa sürede bitiririm.	()	()	()	()	()
.....	()	()	()	()	()
5. Ailem ve arkadaşlarım benim işleri hep son dakikada yaptığımı söylerler.	()	()	()	()	()
.....	()	()	()	()	()
9. Ailem ve arkadaşlarım randevularıma hep geç kaldığımı söylerler.	()	()	()	()	()
.....	()	()	()	()	()
14. Önemli işlerimi yapmayı da son dakikaya bırakırım.	()	()	()	()	()
.....	()	()	()	()	()

EK-4. Genel Erteleme Ölçeği İzin Belgesi

02.02.2015

FW: Aykut Günlü ÖLÇEK KULLANIM İZİN İSTEĞİ - Aykut GÜNLÜ

FW: Aykut Günlü ÖLÇEK KULLANIM İZİN İSTEĞİ

aykut.günlü <aykutgunlu@windowslive.com>

02.02.2015 (Pzt) 11:23

Gelen Kutusu

Kime: Aykut GÜNLÜ <aykutgunlu@anadolu.edu.tr>

Date: Fri, 17 Oct 2014 09:07:00 +0300
Subject: Re: Aykut Günlü
From: denizcigdemcakici@gmail.com
To: aykutgunlu@windowslive.com

günaydın aykut, sanırım sizinle telefonda konuşmuştuk. tez çalışmada geliştirdiğim ölçeği kullanabilirsiniz. ölçeklerin puanlanması vb bilgilere tezdən ulaşabilirsiniz. iyi çalışmalar

16 Ekim 2014 17:38 tarihinde aykut.günlü <aykutgunlu@windowslive.com> yazdı:

Deniz Hocam, merhaba. Ben Aykut Günlü. Hocam tez çalışmamı ergenler üzerinde ve erteleme konusunda yapacağım. Bu çalışma için izin verirsiniz sizin ölçeklerinizi kullanabilir miyim? İzin verdiğiniz takdirde ölçeklerin cevaplanması ve yorumlanması ile ilgili bilgileri de paylaşır mısınız? Şimdiden teşekkür eder, iyi günler dilerim Deniz Hocam.

EK-5. Akademik Erteleme Ölçeği

(Seçilmiş Örnek Maddeler)

	Beni hiç yansıtıyor	Beni çok az yansıtıyor	Beni biraz yansıtıyor	Beni çoğunlukla yansıtıyor	Beni tamamen yansıtıyor
Bu ölçeğin amacı sizin ders çalışma alışkanlıklarınızı belirlemektir. Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup sizi ne kadar tanımladığını aşağıdaki ölçekten yararlanarak maddelerin yanındaki parantezin içine (X) işareti koyarak belirleyiniz.					
1. Derslerimi düzenli olarak çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
4. Sınavlardan önce konuları tekrar etmeye zamanım kalır.	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
10. Ders çalışırken bir şey yapmak, birisiyle konuşmak, çay ya da kahve içmek vb. için sık sık ara veririm.	☐	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐	☐
19. Ben derslerimi çalışmayı son ana bırakan ancak bir daha ki sefere çalışmaya zamanında başlayacağım diyen bir öğrenciyim.	☐	☐	☐	☐	☐

EK-6. Akademik Erteleme Ölçeği İzin Belgesi

02.02.2015

FW: Aykut Günlü ÖLÇEK KULLANIM İZİN İSTEĞİ - Aykut GÜNLÜ

FW: Aykut Günlü ÖLÇEK KULLANIM İZİN İSTEĞİ

aykut günlü <aykutgunlu@windowslive.com >

02.02.2015 (Pzt) 11:23

Gelen Kutusu

Kime:Aykut GÜNLÜ <aykutgunlu@anadolue.edu.tr>;

Date: Fri, 17 Oct 2014 09:07:00 +0300
Subject: Re: Aykut Günlü
From: denizdemircakci@gmail.com
To: aykutgunlu@windowslive.com

günaydın aykut, sanırım sizinle telefonda konuşmuşştuk. tez çalışmada geliştirdiğim ölçeği kullanabılırsiniz. ölçeklerin puanlanması vb bilgilere tezdten ulaşabilişiniz. iyi çalışmalar

16 Ekim 2014 17:38 tarihinde aykut günlü <aykutgunlu@windowslive.com> yazdı:

Deniz Hocam, merhaba. Ben Aykut Günlü. Hocam tez çalışmamı ergenler üzerinde ve erteleme konusunda yapacağım. Bu çalışma için izin verirseniz sizin ölçeklerinizi kullanabilir miyim? İzin verdiğiniz takdirde ölçeklerin cevaplanması ve yorumlanması ile ilgili bilgileri de paylaşır mıyız? Şimdiden teşekkür eder, iyi günler dilerim Deniz Hocam.

<https://ped51046.outlook.com/owa/projecton.aspx>

1/1

EK-7. Kişisel Bilgi Anketi

Lütfen aşağıdakilerden kendi durumunuza en uygun olana çarpı (X) koyunuz veya noktalı yerlere yazınız.
1. Cinsiyetiniz? () Kız () Erkek
2. Yaşınız? (Lütfen rakamla yazınız.)
3. Şu andaki genel akademik ortalamanız nedir? (Lütfen rakamla yazınız):.....
4. Günde ortalama kaç saat internet kullanıyorsunuz? (Lütfen rakamla yazınız):.....
5. İnternete en çok hangi araç yardımı ile bağlanıyorsunuz? (Sadece birini işaretleyiniz) () Cep telefonu () Taşınabilir bilgisayar () Sabit bilgisayar () Diğer (Lütfen yazınız):.....
6. İnterneti en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz? (Sadece birini işaretleyiniz) () Hayallerimi ve düşüncelerimi paylaşmak () Vakit geçirerek can sıkıntısını gidermek/eğlenmek () Yeni insanlarla tanışmak/Sosyal ilişkiler kurmak () Online oyun oynamak () Müzik dinlemek/ film izlemek () Arkadaşlarımla haberleşmek () Gündemi takip etmek () Herhangi bir konuda bilgi edinmek () Ödevler için kaynak taramak () Diğer (Lütfen yazınız).....
7. İnternette oyun oynuyor musunuz? () Evet () Hayır (Cevabınız “evet” ise 8., 9. ve 10. soruları cevaplayınız).
8. İnternet ve bilgisayarda genellikle oyundaki oyuncu sayısına göre ne tür oyunlar oynarsınız? (Yalnız bir tanesini işaretleyiniz). () Tek kişiyle () İki kişiyle () İki'den fazla kişiyle oynananlar oynananlar oynananlar
9. İnternet ve bilgisayarda oynanan oyunun temasına göre genellikle en çok ne tür oyun oynuyorsunuz? (Yalnız bir tanesini işaretleyiniz). () Futbol () Strateji () Yarış () Zeka () Diğer (Lütfen yazınız)
10. Günde ortalama kaç saat oyun oynuyorsunuz? Saat (Lütfen rakamla yazınız)
11. İnternet hakkında ne düşünüyorsunuz? (Yazınız)
12. İnternetin size ne gibi olumlu etkileri oluyor? (Yazınız)
13. İnternetin size ne gibi olumsuz etkileri oluyor? (Yazınız)

EK-8. İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi

EK-8. İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi

Eğitim Bil. Enst

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 88074293/605.01/2477513
Konu: Araştırma Projesi

05/03/2015

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Genel Sekreterlik)

İlgi : a) 04/03/2015 tarih ve 2427020 sayılı olur.

b) Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterliğinin 20/02/2015 tarih ve 1310 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazı ile istemiş olduğunuz "Araştırma Projesi" incelenmiş ve uygun görülmüş olup, ilgi (a) Olur ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Nezmi ÖZEN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER :
1-İlgi (a) Olur (1 sayfa)
2-Araştırma Değerlendirme Formu (2 sayfa)

Adres :
Anadolu Üniversitesi
Rektörlüğü
Yunus Emre Kampüsü
PK.26470 ESKİŞEHİR

GİZLİ BELGE	
Yazın Tarihi :	04.03.2015
Yazın No :	619

-Yazın İst. Mod.
* Eğitim Bil. Enst. Mod.

Davranış
Spesifik

Ashik İsa Aymanlar 5078 Sayılı Yasa ile uluslararası alanda tanınan bir bilim adamıdır. 05.03.2015
--

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Evrak Kayıt Servisi	
K. TARİHİ:	04 Mart 2015
K. NO:	1617

Nezmi ÖZEN
(Memur)

Büyükdere Mah. Atatürk Bld. No:247 ESKİŞEHİR
Elektronik Ağ: www.ekis.edu.tr
e-posta: strateji26@meh.gov.tr

Aynı adı bilgisi için: L.TOKAT
Tel: (0 222) 239 72 00/213-425
Faks: (0 222) 239 69 22

Bu evrak güvenli elektronik imza ile hazırlanmıştır. <http://ev.aksorgu.meb.gov.tr> adresinden 80ce-8f31-39b2-9cc4-6419 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 88674293/605.01/2427020
Konu : Araştırma Projesi

04/03/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Genel Sekreterliği'nin 20/02/2015 tarih ve 1310 sayılı yazısı.

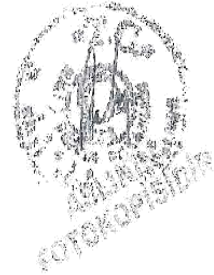
İlgi yazı ile; Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans öğrencisi Aykut GÜNTÜ'nün "Ergenlerin Kimlik Duygusu ve Erişim Davranışı ile Problemleri İnternet Kullanımı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması Araştırma İnan Komisyonu tarafından incelenmiş ve komisyon tarafından sakınca görülmediği tespit edilmiş olup, komisyon tarafından belirlenen okullarda yukarıda adı geçen projenin gerçekleştirilmesi uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde takdirlerinize arz ederim.

Ramazan KUTLAY
Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

04/03/2015

Nezami ÖZEN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Büyükdere Mah. Atatürk Bld. No:247 ESKİŞEHİR
Elektronik Adı: www.eskisehir.meb.gov.tr
e-posta: sbr.egj26@meb.gov.tr

Açılış bilgisi için L.TOKAL
Tel: (0 222) 239 72 60/213-425
Faks: (0 222) 239 30 12

T.C
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı:	Aykut GÖKLÜ
Kurumu/Üniversitesi:	Anadolu Üniversitesi
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi:	EK-A Lise
Araştırmanın Konusu:	Ergenlerin Kimlik Duygusu ve Erteleme Davranışına Problemli İnternet Kullanımı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi
Üniversite / Kurum Onayı:	Var
Araştırma/Proje/Ödev/ Tez Önerisi:	Var
Veri Toplama Araçları:	Kişisel Bilgi Formu, Genel Erteleme Ölçeği, Akademik Erteleme Ölçeği, Kimlik Duygusu Değerlendirme Duygusu Değerlendirme Anketi, Problemli İnternet Kullanımı Ölçeği
Görüş İstenecek Birlikler:	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2612/13 sayılı genelgesi gereğince uygulanmasında sakınca yoktur.	
Komisyon Kararı:	KARUL (Çybirdiği ile)
Muhafız Üyenin Adı ve Soyadı:	Gereğiçesi :

KOMİSYON

Komisyon Başkanı

Fatih HANCI

Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Üye

Ömer ÇARAN

Öğretmen

Üye

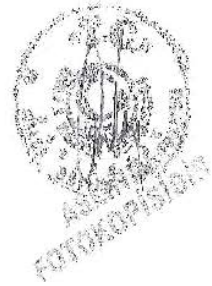
Dr. Sedî ERCAN AKKAYA

Baş Öğretmen

Üye

E. Şenay KUTLU

Öğretmen

EK-9. Araştırmaya Gönüllü Katılım Öğrenci İzin Formu

ARAŞTIRMAYA GÖNÜLLÜ KATILIM ÖĞRENCİ İZİN FORMU

Bu veri toplama aracı Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezinde aşağıda bilgileri verilen araştırmacılar tarafından kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı liseye devam eden ergenlerin internet kullanım davranışlarını belirlemek ve bu davranışlarını çok boyutlu incelemektir. Kitapçıkta anketlerde sizin kim olduğunuza dair bir bilgi istenmemektedir. Bu çalışma kapsamında vereceğiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Ankette sizle ilgili özel sorular bulunmamaktadır. Ankete katılmak ve cevaplamakta özgürsünüz. Ancak uygulama esnasında sorulardan ya da herhangi bir şeyden rahatsız olursanız, uygulamayı yarıda bırakabilirsiniz. Uygulama süresi yaklaşık 30 dakikadır. Uygulama sonrasında çalışmayla ilgili soruları soruların sorusu cevaplandırılacaktır. Çalışmaya katılımınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Aykut GÜNLÜ

Danışman: Prof. Dr. A. Aykut CEYHAN

A.Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

e-posta: aykutgunlu@anadolu.edu.tr

Tel: 0553 614 8846

Araştırmaya katılmayı kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucuğa lütfen (X) işareti koyunuz.

Araştırmaya Gönüllü Katılım Öğrenci İzin Formu'nu okudum. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı ve yayınlarda kullanılmasını kabul

verdiğim bilgilerin bilimsel ediyorum.

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Aykut GÜNLÜ

Yabancı Dil : İngilizce

Doğum Yeri ve Yılı: Fethiye / 1986

E-Posta : aykutgunlu@anadolu.edu.tr

Eğitim ve Meslek Geçmişi:

- Yüksek Lisans, 2011- Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
- Lisans, 2004-2008 Pamukkale Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık Anabilim Dalı
- 2008-2013 Psikolojik Danışman, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Bilecik İl
Milli Eğitim Müdürlüğü
- 2013- Tepebaşı Şehit Mustafa Türker İlkokulu, Psikolojik Danışman,
Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü